

A N N O

1 7 2 7

Med. fol. 99.

[Utriusque cosmi, majoris scilicet et minoris,
metaphysica, physica atque technica historia...]

T. 2: [De supernaturali, naturali, praeternaturali
et contranaturali microcosmi historia, in
tractatus tres distributa.]

6.

VERITATIS PROSCENIUM,

in quo

AULÆUM ERRORIS TRAGICUM DIMOVETUR, SI-
parium ignorantiaë scenicum complicatur, ipsaque veritas à suo
ministro in publicum producitur,

Seu

DEMONSTRATIO
QUÆDAM ANALYTICA,

IN QUÀ

CVILIBET COMPARATIONIS PARTICULÆ, IN AP-
pendice quadam à JOANNE KEPLERO, nuper in fine HARMONIAE suæ MUN-
DANAE edita, facta inter Harmoniam suam mundanam, & illam RO-
BERTI FLUDD, ipsissimis veritatis argumentis re-
spondetur;

AVTHORE

ROBERTO FLUDD, aliàs de Fluctibus.

FRANCOFVRTI,

Typis ERASMI KEMPFERI,

Sumptibus JOAN. THEODOR. DE BRY.

Anno M. DC. XXI.

DECLARATIO
LITTE
PARTIA

UNIVERSITATIS
SACRAE
SACRAE

IN
RE
SACRAE

RE
SACRAE

RE
SACRAE

RE
SACRAE

DECLARATIO ANA- LYTICA,

In qua

UNICVIQUE COMPARATIONIS ILLIUS PARTICULÆ;
quam nuper Ioannes Kepplerus in fine Harmoniæ suæ mundanæ, sub Appendicis ti-
tulo, inter eandem illam suam & meam Harmoniam mundanam instituit,
ipsissimis veritatis argumentis re-
spondetur.

DICTORES ingenio quidem solertiores colorem solent pessimum, sensuique iniucundissimum ideo extra sui artificii margines obiicere, ut illud oculis animoque spectatoris magis gratum atque delectabile reddant: Nectamen propterea ita eorum astutiis umbrisue præstigiosis obuelatur sapientis intuitus, ut minus queat de coloribus quam rectissime iudicare, cygni que albedinem etiam per ipsum tenebrarum velum à corui nigredine distinguere. Veruntamen hæc pictorum subtilitas propter animi mei simplicitatem, vel (ut rectius dicam) ingenii tenuitatem mihi semper abfuit, ut scilicet vitiosa colorum aliorum obscuritate errores meos (quos fateor esse forsan haud exiguos) fronte dura atque audaci obducerem, aut gradu aliquo comparatio facta aut scripta mea, vana gloria aut philautia elatus, laudis alterius detrimento aut famæ honestæ depressione extollerem: Vtriusque, inquam, coloris discrepantiam procul dubio facient vere literati causamque vtriusque iustitiæ trutinis ponderabunt vere sapientes, nec, in causa propria ut quis sibi sit iudex, operumque præconia aliorum iniuriis celebret oreque iniusto ebuccinet, siue æquum, siue honestum esse reputabunt. Quicquid ego feci aut mundo more publico exposui, simpliciter illud quidem, animoque sinceritate pleno, populo ut placeret docto, ad fœlicem exitum (vix spero) pertexui; & non quidem, ut quenquam, vel clanculo vel aperte vituperando; malo aut sermone temerario aut calumniis afficerem aut in quenquam dicacule probrum dicerem; quippe qui cynico more agere nunquam affectavi, quo dente seu æruginè inuidiæ cuiuspiam famam eroderem, aut alterius dedecore inelytam, imo vero vanam mihi gloriam conderè, laudisue male partas accumularem. Hinc ergo est, ut paucis comparationi, Ioannis Keppleri inter Harmoniã meam mundanam non diu ab hinc publicatam, & ipsius nouiter in lucem editam hoc in loco replicare, omni amaritudine seposita, mihi proposuerim, quo liquidius res nonnullas in Appendice Ioannis Keppleri subtiliter, & tamen serena quodammodo fronte, obiectas mediis directis, & quidem ordine successiuo in illum ipsum retorqueam.

JOANNIS KEPPLERI,

TEXTUS I.

Atque hic summam appendicis in vestibulo libri V. promissa finire: nisi me rerum affinitas inuitaret ad satisfaciendum etiam iis, qui à me contenderunt, ut D. Roberti de Fluctibus, Medici Oxoniensis, qui librum ab hinc anno de Microcosmo & Macrocosmo editum Harmonicis contemplationibus impleuit, mentionem in meo opere Harmonico ne omitterem; sed ostenderem lectori paucis, quibus in rebus inter me & illum conueniret, quibus vicissim dissideremus.

A 2

ROBER-

Simili plane modo Tractatum hunc meum Appendice omiffa libenter terminassem, nisi gratiam Siridem quibusdam amicorum meorum similem conferre, iisque in multis comparationis Harmoniaë Ioannis cum mea locis (vbi acriter, licet occulte me inscitia, nescio cuius, accusare videtur) satisfacere ciuili erga eos me iuberet respectus & honesta famaë meæ bonæ muniendæ necessitas vigeret. Quanta igitur sit inter Harmonias nostras sympathia, quantaque antipathia in succedentibus ipse pertractare videtur, egoque eius tractus pedetentim insequens subiecti istius medullam leuiter quidem, sed nucleo tenus examinare mihi proposui.

TEXTUS II.

Author ille duos tomos est pollicitus, quorum unus de Macrocosmo inscriptus iam lucem videt; Alter de Microcosmo adhuc expectatur. Prior tomus tractatus duos complexus distinctis etiam temporibus prodijt: Nam primum Tractatum de mundo triplici post nundinas Francofurtenses autumnales anni 1617. alterum de artibus, quas naturæ mundanaë simias vocat, Paschalibus nundinis anni sequentis 1618. vidi.

ANALYSIS.

Non quidem ideo subalternatim editæ sunt duæ illæ diuisæ Tomi mei prioris soboles, quia ambæ ante annum 1617. non essent pertextæ; imo vero, Tomi illius primi subiectum per septennium ante eiusdem in publicum promulgationem completum & ad exitum fælicem perductum fuisse Lectorem scire velim. Nec quidem etiam vna eiusdem portio sine altera ad manus Typographi peruenit; sed in animo eius erat, (vt mihi videbatur) siue maioris lucri causa, siue temporis angustia ad hoc compellente, vt partem vnâ Tomi eiusdem post alteram, hoc est, nundinis succelluis ederet. Quod ad primum Microcosmi mei volumen attinet, in re eadem tam secundum naturâ quam artem versatum, ad completam certe eiusdem compositionem non 22. annorum intervallo requisitum, quod quidem Ioannes Kepplerus ad Harmoniaë suæ complementum se accepisse fatetur, sed opus illud anno 1618. circa festum S. Michaelis occepi, & solis lucubrationibus nocturnis, nullo in diurna professione & praxi mea impedimento infestante, sed contemplatione placida concomitante, ante anni eiusdem Quadragesimam fæliciter pertexui: Ignoscant ergo Lectores iustitiæ alis elati, si in illa tam rapida rerum tantarum accumulatione ingentes fortassis in opus illud nostrum, me velociter magni momenti argumenta prætereunte, irreperint errores, aut alias etiam illud non sit vel methodo tam exactum, vel à vitis ita repurgatum, vt istud Ioannis Keppleri tanto temporis lapsu iterum iterumque reuisum, tantaque cimentatione & fermentatione examinatum & sublimatum; quoniam incorrecta temporis ætate redduntur correctissima, eruda efficiuntur matura & imperfecta ad perfectionis metam complete perducuntur. Nec tamen interim me aliquid siue in Macrocosmi siue in Microcosmi historia in lucem produxisse spero, quod humeris quidem Atlanticis sustinere, scriptis que publicis contra cuiuspiam oppositiones defendere non sim potens: Nam quicquid fere à me dictum est, illud sane tum rationibus philosophiæ stipatis, quatenus certis experientiaë fulcimentis non indiget, tum etiam autoritate Philosophorum, & Theosophorum veterum confirmatione, ac denique, quod omnium est certissimum, demonstrationum ocularium variaëque experientiaë testimoniis rectum & sincerum esse, in iisdem meis operibus comprobare haud dubito.

TEXTUS III.

In altero igitur tractatu inter artes collocavit & Musicam complexus materiam libri mei tertij quadantenus: in priore vero tractatu, qui 7. libris absoluitur, tertium librum destinavit Musicaë mundanaë, titulum eundem vsurpans, quem ego toti meo operi præfixi: materiam vero libri mei IV. & V. attigit.

ANALYSIS.

Hic præpostere agit Author, numerando caudam priusquam vllam capitis mentionem facit, Musicam meam artificialem introducens vbi de illa naturali atque Physica tantummodo cau-

fa agit: Sic enim iubet campi seu areae in Appendicis eius subiecto sterilitas: Stet igitur pro ratione voluntas. Hunc autem textum in portiuunculas duas diuidere videtur; in Musicae scilicet meae artificialis comparationem cum *libro* suae Harmoniae *tertio*, quam ex gratia cum instituto suo quadantenus conuenire agnoscit; & in Musicae meae mundanae inquisitionem: in quo quidem textus sui membro quodammodo indicare videtur, me titulum eundem *libro tertio Physicorum* r. eorū dedisse; quem ipse suo integro tractatui: Vnde nomine vsurpationis vsus est non modo in huius contextus area, sed etiam in aliis suae Appendicis locis: quod quidem vocabulum ut plurimum in parte deteriori sumi alloiet, cum scilicet quis indigne dignitatis & honoris alterius titulum sibi tribuere & assignare conatur: Sed efficiam, spero, ut author sua philautia elatus intelligat, hunc titulum tam mihi, quam ipsi pari saltem iure conuenire ac deberi.

Ad primam ergo partem quod attinet, vbi Musicam meam artificialem sui *libri tertij* materiam seu subiectum amplecti docet, illam non modo vim istius *libri tertij*, verum etiam totam Musicae scientiae in abstracto virtutem seu essentiam, atque etiam tam eius Theoriam quam praxin includere atque comprehendere dicimus. In *libro* ergo eius *tertio* primum de Musicae inuentione ex marculorum iectibus, deinde ex chordarum proportionem quodammodo tractare videtur: Hoc etiam ego breuiter ostendi *libro sexto Arithmeticae* meae, vbi *cap. 1. & 2.* de chordae monochordi diuisione disceptavi, & de marculorum consonantium proportionem egi. Ipse *libro eodem cap. 2.* de Harmonica chordae sectione, & de multis mentionem fecit proportionibus; & verbis quidem nimis copiosis: Ego vero hoc totum & infinita alia chordae diuisionis mysteria in mea templi Musici columna more hieroglyphico detexi, verbisque pau. is *libro eiusdem tractatus tertio* enodaui: Medietates etiam harmonicas & earum rationem, de quibus ipse non nisi superficialiter *cap. 3. eiusdem*, tam in *illo* meo *libro*, quam *quinto* copiosissime, quamuis verbis concinnioribus tradidi: Quod vero attinet ad censuram de ortu concinnorum interuallorum, quae ego simplicia & consona dixi, de quo ipse *cap. 4. lib. 3.* Ego vero *cap. 1. 2. & 3. libri mei tertij* verba feci, sub iudice quidem lis est: Quare huius rei causam *infra* suo loco discurramus. Consonorum etiam interuallorum medullam putat & conatur ipse expromere, ac in sua interualla concinniora diuidere *cap. 5. libri illius*: Nos vero hoc idem complete fecimus in *capitibus 4. 5. & 6. eiusdem libri*, & quod amplius est, certissimam eorum inueniendorum ex chordae monochordi examinatione rationem ostendimus, quemadmodum praxi & experientia nos quidem quam exactissime comprobauimus: Ibi etiam vim vniuersam tum *capitis* eius *7.* explicuimus, vbi de Octanae sectione in utroque genere cantus agit, tum etiam de numero & ordine minimorum interuallorum vnius Diapason, quod est subiectum *capitis* eius *8.* de quo itidem & regula *5. cap. 1. libri mei 3.* dictum est, simul atque de vera Diapason inuentione in monochordo; de qua ipse in chordae sectione non nisi obscure egit. Monochordum etiam complete secimus in suas proportionem & consonantias; hocque modis variis *eodem libro* expressis: in qua etiam operatione vim *capitis* eius *9.* coarctauimus, quod Diagramma, seu chordarum, seu vocum denotationem modernam per literas Alphabeti, & lineas tractat, vbi etiam notulas artis simul atque systema infert: Quae omnia ipse multa locutione, multisque foliis, atque confusiori modo tradit; ego vero in paruulum redegi locum, speculum quasi politissimum conflando, in quo vniuersam consonantiarum & proportionum interuallorum Musicalium methodum apertis quidem oculis videre & contueri liceat: Vsum etiam syllabarum, de quo ipse mentionem fecit *cap. 10. eiusdem libri* nos quidem verbis planissimis *lib. 2. eiusdem* subiecti enucleauimus, earumque rationem Diagrammate haud spernendo demonstraui. Systematis quoque compositionem integram, de qua ille *cap. 11.* ego quidem luculentissime *di. 7o loco* ex templi mei architectura extracti; cuius formulam *cap. 1. lib. mei 2.* diagrammatice in forma haud contemnenda delineauimus: Scalam etiam tam duram quam mollem cum clauibus tam acutis quam grauibus; & cum vocis ad vnam vel alteram applicatione eo loco reperietis; Simul quoque inuentionem exactissimam B. quadrati & rotundi in monochordo, & eam quidem clariorem, quam apud illum inuenimus: Cantus etiam naturalis (de quo ipse *cap. 13.*) in eodem meo libello reperitur ratio; quam quidem more hieroglyphico sub turri acuta in templi mei structura luculenter depinximus: De modis melodiarum ipse suo modo mentionem fecit *cap. 14. 15.* de quibus ego *libro meo 4. cap. 8.* Cantus harmoniam docet *cap. 16.* similiterque de tribus medietatibus in cantu agit: ego totum hoc ab effectu ostendo per totum fere *librum 5.* Quod igitur ille multis verbis & longa oratione expressit, hoc ego breuibus contraxi, figurisque hieroglyphicis & valde significantibus explicauimus; non sane ideo, quia picturis delector (ut ipse alibi dicit,) sed quoniam multa paucis congregare, & more Chymicorum (quippe quem cum Chymicis & Hermeticis versari infra innuere videtur) extractam essentiam colligere, faeculentam vero substantiam reicere, & quod bonum est in suo proprio vasculo collocare decreueram, ut detecto sic scientiae arcano occultum manifestaretur, rei que natura interna ex utrisque vestibulis, more gemmae pretiosae aureo annulo insertae, figurae naturae suae magis aptae includeretur, in qua eius virtus, tanquam in speculo, absque verborum plurimorum circuitu oculo & animo conspiceretur. Porro subiecti necessitas, ut de qualibet scientia arte & succincte scriberem, iubebat & suadebat ratio. His ergo simul collectis manifestum est, subiectum Musicae meae artificialis latius suos margines expor-

rectos habere; quam ut sub libro Authoris tertio comprehendatur: Sed de his *infra* copiosius. Secunda Textus eius parti hoc in loco respondere non est opus, quod ad Lectori hac in re satisfaciendum amplissima se offeret in *sequentibus* occasio.

TEXTVS IV.

Igitur ab eius Musica artificiali faciamus initium: Tradit illam libris 7. In quorum primo recenset authores, & nomenclaturas, & vim in animos hominum. De Authoribus seu Musicis inuentoribus ego nihil, vel certe pauca; quippe meum intentum est rerum naturalium causas aperire.

ANALYSIS.

AT vero cum in contextus istius *sine* intentionem suam fuisse rerum naturalium causas aperire contendat; & *infra*, se subiectum suæ Musicæ non à veteribus accepisse, sed à rerum natura e-tuisse, & ab ipsis fundamentis constituisse asseueret; cur comparationes suas phylicas seu naturales artificialibus referre, aut Musicam suam naturalem cum mea, quam ipse expressis verbis agnoscit esse artificialem, comparare aggreditur, cum nulla fieri soleat recta inter concreta & abstracta relatio? De Authoribus etiam se nihil vel certe perpauca egisse narrat, ac si illud in me esset superfluum: Et tamen, salua eius gratia inuenimus in scriptis eius, ipsum plura de Musicæ Authoribus proponere; quam ego feci: Nam in *libri tertij primordio* mentionem facit de Iubale, quem Moyses pro primo instrumentorum Musicalium seu chordarum inuentore numerat: Hunc ipse pro Apolline accipit; eiusque fratrem Iabalem fistulæ inuentorem facit. Deinde ait, Pythagoram ex marculorum ictibus Musicæ consonantias & proportionem deriuasse, quas statim ad chordarum mensuras & sectiones, seu differentias sonorum transtulerit. Hos ego etiam Musicæ inuentores nominavi in meo *primo libro*; atq; ob hanc quidē causam Pythagoram in Templo meo Musico sub arcu duabus columnis statuminato fabros ferrarios marculis ferrum percutientes intuentem depinxi. Deniq; quomodo Authoris intentio in rerum naturalium manifestationis complemento operata sit, *infra* latius narrabo.

TEXTVS V.

In secundo Author res ipsas aggreditur, quas dicit Interualla & Tempora. Rursum ego de temporibus seu longitudine vel breuitate sonorum nihil admodum dixi: sunt enim arbitraria, nec indigent inquisitione causarum.

ANALYSIS.

Est tamen rationi consentaneum, ut cum interuallis Harmonicis tempora iungamus, sine quibus non fit motus symphoniacus: Nam proportio exactissima respicienda est tā in temporis, quam chordæ seu lineæ dimensionis mensura, cum non fiat motus, cuius actione sonet Musica, sine tempore: Vnde tempus non inepte definitur *motus mensura* non in eodem momento, sed *secundum prius*, id est, præteritum, & *posterius*, id est, futurum, *eum fluxu suo presenti*, hoc est, cum momento vel minuto temporis præsentis, quod, *Nunc* appellatur. Vnde miror ego vehementer, quod Author, cum de Musica seu Harmonia præcise egerit, se de Temporibus, seu longitudine vel breuitate sonorum nihil admodum dixisse fateatur, cum ratione prædicta absque tempore de motu nihil sit dicendum. At Harmoniæ suæ Mundanæ subiectum reales esse Planetarum motus in *posteriori Appendicis suæ parte*, & passim in *libro suo quinto* agnoscit. Motum autem definiunt Physici *progressionem subiecti mobilis de potentia in actum*; quæ quidem translatio tempore numeratur. Cur igitur tempora seu longitudinem & breuitatem sonorum omisit, cum sine ijs plane manca & deficiens sit Musica cuiuscunque speciei, siue sit in abstracto seu mere mathematica, siue in concreto, hoc est, in Physicis considerata? Nam diligentium rerum inquisitione præcunte, quid harmoniam in superioribus producere solet præter varietatem motuum corporum cælestium? Nonne igitur ipse tonos graues tam in primordio *libri sui primi*, quam in multis *quinti* locis Saturno attribuit? Unde figuram Cubicam quasi omnium gravissimam propter stellæ illius in motu tarditatem, & cum terra cognationem ei assignavit, & tetrahedron, quod magnitudine proximè accedit ad Cubum inter Jovem & Martem posuit, Octohedron vero Mercurio, Icosaedron Veneri, Dodecaedron terræ, tanquam in creatione destinata fecit, inde arguendo videlicet per varias illorum corporum Geometricorum proportionem consonantiarum Planetariarum differentias. Vnde enim Saturni gravitatem collegit, nisi à motu eius tardo, Jovis proximitatem ad eum propter contactum Cubi, nisi quod Jupiter Saturno gravitate motus proximus esset,

esset, & sic in cæteris? Motum naturalem Saturni secundum veterum sententiam spatio 30. anno-
 rum completum esse; illum Jovis annis ferme duodecim iter perficere; Martem spatio duorum fe-
 re annorum cum quinque mensibus Zodiacum percurrere, Solem eclipticam diebus 365. cum sex
 fere horis peragrarè, Venerem ferme ad motum Solis Zodiacum permeare, atque etiam Mercurium,
 Lunam Zodiaci gradus omnes naturali motu circiter 28. dies transire cognoscimus. Porro etiam ra-
 tione motuum præcedentium cognoscimus motum medium Saturni, qui ab antiquis *motus eius defe-*
rentis nuncupatur, super axe suo proprio axem Zodiaci sive eclipticæ secantem, secundum signorum
 successionem movere duobus fere minutis quotidie: At vero motum eiusdem propter orbem Augem
 Saturni deferentes factum, qui fit proportionaliter super axe & polis eclipticæ octavæ spheræ, ad
 motum eiusdem, ducentis scilicet annis, gradu uno, & viginti, circiter minutis fieri volunt: Sic dicitur,
 Saturni quasi motum esse Jovis respectu orbium Augem deferentium, qui Saturni nempe gr. 1.
 min. 28. Deferens vero eius motus super axe & polis propriis est motu medio Saturni longe velocior,
 quippe quo movetur Jupiter naturaliter quotidie 5. fere minutis: qua quidem proportione necesse
 est, ut Zodiacum tempore prædicto percurrat, nempe spatio 12. annorum. Movetur etiam Mars ad
 motum orbium deferentium tempore eodem cum Saturno & Jove: At motu suo proprio quotidie
 perficit circiter minutas 30. qua quidem proportione complere dicitur Zodiaci ambitum annis fer-
 me duobus, cum 5. mensibus. Orbes Solis Augem deferentes motum eundem cum cæteris superio-
 ribus habere dicunt, videlicet cum Saturno, Jove, & Marte: Deferens autem ejus super polis & axe
 propriis secundum successionem signorum 59. ferme minutas cum octo secundis complet; atque ita
 Sol totum Zodiacum diebus 365. cum horis fere 6. perficit: Atque ita in cæteris inferioribus videlicet
 Venere, Mercurio, & Luna. Sed admittatur, quod Author hic noster cum Copernico, Schonero,
 Brachio, & cæteris eiusdem farinae stationarium atque retrogradum Epicycli motum prorsus ne-
 gans ac tollere conans (nam ita videtur esse Authoris mens *cap. 4. lib. 5.*) pro orbibus Augem defe-
 rentibus orbitas peculiare requirat, quibus Planetas omnes fieri eccentricos velit, hoc est, mutare
 intervalla sua à Sole; Ponatur, inquam, hoc ipsum; at necesse nihilominus erit, quatenus in motu
 Planetarum naturali à veteribus in effectu parum aut nihil differunt præmemorati Authores, ut
 Harmonia in suo Systemate Planetario reperta ex hujusmodi motibus fiat, cum super eadem fun-
 damenta collocarit Author spem suam. Quod cum ita sit, quærendum (atque hoc non insulse di-
 ctum putetis) cur temporum in longitudine & brevitate varietatem recusaverit, cum horum mo-
 tum progressio non fiat nisi tempore physico? Nec certe unica & simplex temporis species huic
 operi sufficit, sed multifaria, quatenus motus Planetarum est multifarius & diversus. Unde procul
 dubio sequitur, quod motus Lunæ ad superiora ita se habeat, ut in temporibus musicalibus tempora
 minima ad media & longiora: Nam citra ullam controversiam est ratio exactissima in motuum Pla-
 netarum diversitate; si quidem Lunæ progressio ad cantum excellentem, Mercurij Veneris & Solis
 motus ad Altum & Medium relationem habent, Mars Contratenoris locum possidet, Jupiter Tenor-
 nis, Saturnusque Bassi in sonis maximis seu largis propter suam tarditatem in motu & gravitatem sibi
 vendicat. Quid igitur in causa est, quod Author hic noster præ nimia intervallorum inquisitione sui
 ipsius oblitus arcana temporum adeo neglexerit, ut non modo solis semibrevis in sua uti Harmo-
 nia contentus sit, fortasse propter multifariam temporum triplicium differentiarum ignorantiam,
 (cum in illa quidem numerorum temporalium proportione corpora ejus triangularia sonare de-
 beant cum planis aliarum specierum) sed etiam in errorem exertiore incidere gestiat, asseverando,
 tempora sonorum arbitraria esse, & causarum inquisitione minime indigere. Indigent, inquam, in-
 genti causarum inquisitione, uti quidem ex diligenti Triangulorum meorum temporalium inspe-
 ctione & contemplatione *lib. 4. Musices meæ Artific.* facillime apparebit: Negotium enim haud parvi
 momenti est, scire, quæ notulæ temporales sint omnino perfectæ, quæ semel perfectæ, quæ
 bis, quæve ter, quaterve perfectæ, & quæ denique omnino perfectæ. Similiter infinitas no-
 tularum temporalium ad invicem proportionales seu inæquales investigare inquisitione
 magna quidem indigebit; quæ scilicet simplex, & quæ multiplex, & tum postea inter sim-
 plices, quæ multiplex dupla, tripla, aut quadrupla, quæ superparticularis, superbipartiens
 tertias, quintas, septimas, vel supertripartiens quartas, quintas, septimas, vel superquadrupartiens
 &c. Similiter inter multiplices, quæ superparticularis dupla tripla, & ex ijs quæ sesquialtera, sesqui-
 quarta, sesquiquarta; & in quadrupla quæ sesquialtera, sesquiquarta. Et tum postea, quæ multiplex
 superbipartiens dupla, superbipartiens Tertias, quintas, supertripartiens quartas, quintas quæ tripla
 superbipartiens tertias, quintas, supertripartiens quartas, quintas; quæ quadrupla superbipartiens
 tertias, quintas, & supertripartiens quartas quintas. Denique ex notulis secundum proportionales
 earum dignoscere ex Triangulo nostro temporali licebit, quæ notulæ ad invicem respicientes sint
 duplares, quæ sesquialtera; quæ sesquialtera, & quæ tandem sint Triplares. Porro etiam Pausæ, quæ
 sunt notulæ silentes seu subintellectæ, propter proportionum prædictarum variationem maxima in-
 digent inquisitione; atque etiam signa inter velocitatem aut tarditatem, duplicitatem aut triplicita-
 tem notularum arguentia: De quibus omnibus, quamvis *libro meo 4.* breviter sim locutus, attamen

totum temporum musicalium mysterium integrum quidem volumen comprehendere non potest. Et procul dubio, cum Musica hæc vocalis & instrumentalis sit quasi effigies & umbra veræ illius Musicae, quæ in cœlis secundario tonat, & primario in ipso cœlo supersubstantiali (iuxta divinam illam Jamblici sententiam: *Anima in mundo intelligibili audivit harmoniam divinam, cuius hic reminiscitur, quando audit melodias habentes divina vestigium; reminiscens vero ad eam vehementer afficitur, si est in numero animarum, que ipsam harmoniam ideam præcipue contemplata sunt in patria*) necesse est imaginari, quod nulla sit varia in cœlis musica, ubi temporum etiam varietas non reperitur, cum eadem sint utriusque videlicet tam intervallorum quam temporum proportionibus. Et sane motum syderum numero ac tempore distinguere neminem in Astronomia versatum latebit; Consequenter itaque dicimus, quod, si veræ temporum & intervallorum cœlestium proportionibus rite inter se comparentur, ingens inde harmoniæ mundanæ ratio hauriatur atque derivetur: Nam motus nunquam tempus suum comitem relinquere potest; Unde certum est, quod, ut *Chaos* filius dicitur esse *Pan*, seu universa natura, cuius actus est anima movens; sic etiam *Æternitatis* filius sit ipsum *Tempus*, sine quo *Pan* ne momentum quidem spatii durare aut movere potest. Ex quibus equidem liquet, quod, si in Musica hac inferiori ita se habent *Tempus* & *Intervallum*, necesse sit etiam, ut in cœlis eandem inter se relationem invicem respiciant. Nam, ut *Diapason*, *Diapente*, & *Diatesseron* sunt harmonica Musicae artificialis intervalla, sic etiam hoc idem præstant in cœlestibus, atque adeo in ipso Archetypo. At vero, quoniam sine tempore non fit motus ab uno intervallo, tanquam à termino à quo, ad alterum, sequitur, quod tempora tam in incognitis quidem proportionibus, quam in cognitis reperiantur inter ipsos Planetas. Quare concludimus contra authoris intentionem, qui æstimavit temporum inquisitionem tam frivolum, quod *Temporis* musicalis longitudo & brevitatis, seu omnes eiusdem differentiarum inquisitione magna indigeant, & historiae suæ harmoniæ sint valde necessariae; Et proinde (ut mihi videtur) maximus in eo est error, quod de *Temporibus* aut longitudine & brevitate sonorum nihil dixit; adeoque etiam res longe aliter sese habet, quam ut arbitrariae sint *Temporum* dimensiones variæ in longitudine & brevitate, ita quidem, ut inde eas inquisitione causarum indigere consequatur.

TEXTUS VI.

Intervalla quædam appellat simplicia, quæ mihi sunt Continua minima dissona, Tonus major, minor, semitonium, diesis: alia vult esse ex his composita, quæ ego consonantias appello. Atqui sententiam hanc veterum, quod consonantia componantur ex intervallis minoribus, tanquam natura prioribus, ego refutavi expressè capite IV. mei libri III. ostenso, quod minora è contrario oriuntur ex consonis sese maioribus.

ANALYSIS:

SI intervalla minora secundum veterum sententiam simplicia appellavi, id sane haud inconsulte factum est; & cum consonantias maiores ex iis compositas dixi, illud etiam sine causa momenti haud exigui non feci, quatenus totum ex suis partibus conflare solet, & multitudo à suis membris minutioribus, quorum unitas est fons, & linea à suis punctis, ac corpora mathematica à suis figuris planis, quarum origo est Triangulus, & posteriora à prioribus; de quibus inferius suo loco, ubi hanc Veterum assertionem argumentis quidem irrefragabilibus defendere nitari; argumentaque ab Authore adducta refellere conabor. At vero, quia hoc in contextu intervalla minima, nempe Tonum & Semitonium dissona & non consona appellat, videtur quidem illud longe aliter evenire, quoniam eundem quidem unius chordæ tonum alteri proportionis identitate correspondentem Symphoniam unisonam prædictam esse docet experientia: Unde procul dubio Tonus est consonum intervallum, quamvis etiam alio respectu dissonus dici potest. Porro etiam invenimus spatium Semitonij minoris esse in causa differentiarum inter cantum mollem seu rotundum, & durum seu quadratum: Unde, si Basso signaculum b. mollis exprimitur in B. mij, certum est, quod, si in eodem Tenoris intervallo idem signaculum etiam ponatur, vocem consonam producat exactissimam. Unde patet, quod, cum Semitonium n. faciat sua voce consonantiam, sit consonum intervallum: Sed hoc etiam patet in pronunciatione vocis in B. mij diversarum chordarum: Ubi si b. exprimitur super linea secunda cantus unius & non alterius, dissonans & incompletus erit sonus: Si vero b. in utroque intervallo de-

pingatur consonans erit utriusque consensus. Atque hac de causa tam consona appellari possunt minora intervalla, quam
dissona.

TEX-

TEXTUS VII.

Reliqui quatuor authoris libri praxin habent, quam ego ne attingo quidem. Nam in IV. de mensura tactus, eiusque modis varijs, & valore Notarum per eos præcipit, de quo ego paucula, lib. III. cap. XV. & libro IV. cap. III.

ANALYSIS:

AT quis in Theoria bene versari potest, quem tam propria confessio, quam operum suorum stigmata praxin ignorare confirmant? Nam iuxta Veterum Sapientum sententiam, *Veritas praxis veritatem Theoria confirmare debet*: Deinde dicit, se de mensura tactus ejusque modis varijs & valore notularum paucula egisse *libri sui 3. cap. 15. & lib. 4. cap. 3.* Quibus equidem perlectis parum quidem de hoc subiecto, & ad propositum fere nihil inveni. Sed & si hoc quidem esset verum, quare inquit, sibi ipsi in hoc Textu s. contradicens, se de Temporibus seu longitudine & brevitate sonorum nihil admittendum dixisse? Nec etiam per totum Harmoniæ eius filum quicquam notularum temporalium præter solam Semibreve observavi. Ex quibus liquet, ipsum omnes mensuræ temporales proportionnes penitus omisisse; quæ quidem ad operis ipsius medullam fuerunt perquam necessariae.

TEXTUS VIII.

Habet præcepta compositoria cantus figurati, quam artem ego non profiteor. In VI excurret etiam ad varia instrumenta Musica, de quibus ego ne cogitavi quidem. In septimo denique novum instrumentum ipse aperit.

ANALYSIS:

Dixi antea, cantum istum figuratum & compositionem eiusdem esse quasi harmoniæ superioris tam primi quam secundi generis ideam atque imaginem: Quod quidem verbis sapientissimi Jamblici confirmavi, & ex multis sacrarum scripturarum locis comprobare possumus; quo modo videlicet ob suam vicinitatem cum Harmonia Archetypi & idealis, musica illa à Davide composita non modo ipsi creatori grata fuerit & accepta, verum etiam Dæmonum crudelium rabiem & furorem mitigare valuerit; Et quam quidem in animis hominum concentum pariat, ubique in Biblijs divinis reperitur: Quod autem ad Musicæ cœlestis cum terrena consensum attinet, nos eum docet perfectio illa Apollini attributa, cantilenaque, qua Mercurius mediante fistula Argum monstruosum somno subjecit, Medeaque physica herbarum symphonia Draconem vigilantissimum consopivit. Sed hujusmodi quidem Musicæ species non datur Astronomis vulgaribus intelligere: Unde non est mirum, si ipsis desit hujusmodi cantilenas formales & essentias componendi facultas; quippe qui solis opinionibus proprijs innitentes omnia credunt, quæ sibi videntur & non sunt: At quæ sunt & non videntur, ea tanquam impossibilia repudiant, derident, & pro nihilo habent, atque hoc modo umbram cum cane Æsopi substantiam negligendo eligunt; colorem, inquam, pro substantia capiunt & decipiuntur.

TEXTUS IX.

In his igitur 4. postremis ille sic à me differt, ut Practicus à Theoretico: Nam pro eo, quod ipse instrumenta tradit, ego rerum seu consonantiarum causas inquirō; & pro eo, quod ipse docet componere melos plurium vocum, ego demonstrationes mathematicas concinno plerorumque, quæ naturaliter insunt in cantu tam Choralis quam Figurato.

ANALYSIS.

ET tamen nihilominus in *libris præcedentibus*, me vinculo Theoriæ, videlicet in scientifico consonantiarum inveniendarum progressu, cum illo convenisse *Text. 3.* fassus est: Unde videtur agnoscere me tam Theoria pollere, quam praxi. Non autem mihi erit dedecori, in utraque scientiæ Musicæ parte versari; Et per consequens certum est, quod qui ita se habet, sola Theoria imbuto tantis gradibus sit excellentior ac præstet, quantis totum parte sua dimidia: Nam, ut antea diximus, *Veritas praxis*

praxis veritatem Theoria corroborare solet. Ubi vero dicit, ut pro eo, quod ego instrumenta trado, ipse rerum seu consonantiarum causas inquirat, quam male hoc conveniat cum assertione ejus in proœmio libri 3. exhibita, vestro judicio, Lectores doctrina eminentes, committo. Ait enim ibi loci, Pythagoram ex magnitudinum malleorum observatione differentias graves & acutas invenisse; quibus harmonica vocum seu sonorum intervalla tandem patefecit. Quæ quidem intervalla tum postea exactius in chordarum longitudinibus adaptavit; quippe quibus aures perfectius judicare solent, quæ partes chordæ cum tota consonent, & quæ ab illa dissonent. Porro etiam & ipse capitula 1. & 2. libri illius istiusmodi negotii fragmentis implevit; ubi etiam elicit consonantiarum rationes ex varijs chordarum inæqualiter sectarum proportionibus: Et tamen neglecta instrumentorum consideratione, dicit, se consonantiarum causas inquirere: Quod quidem quam sit inane & frivolum liquido apparet; quia chorda sine instrumento non plus valet quam campana sine marculo: Et nos in libro nostro tertio, omnes consonantias, atque etiam minora Musices intervalla ab exacta Monochordi divisione, hoc est, à chordæ supra instrumentum sibi proprium extensæ partitione proportionali derivari ostendimus; id quod etiam ipse per totum caput suum 2. libri 3. fatetur: Porro quoque ex chordis æqualiter tensis sonos graviore in longioribus, acutiores vero in brevioribus oriri cap. 3. eiusdem agnoscit. Quare consonantias sive in cælo sive in terra non meliori via quam chordarum proportionem in magnitudine vel longitudine enucleare potest; Nam superiora cognoscimus ratione ad inferiora habita. Quis enim mortalium cælos unquam ingressus est, posteaque in terram reversus, ut mysteria eorum, prout ibi sunt, revelare potuerit? Sed præstantissimorum Astrologorum secta cælos & Planetas suos habet etiam hic in terra, quibus tam corpore quam animo, mediante ipsius veritatis visione, reficiuntur & in via recta falsis opinionibus omnibus sepositis ambulant. Deinde ait, quod pro eo, quod ego melos componere doceo plurimum vocum, ille demonstrationes mathematicas concinnet: Et tamen antea Text. 4. dixit, suum esse intentum rerum naturalium causas aperire. Quam autem differat Mathematica à Physica sagaciori Lectoris docti arbitrio committo; cum hæc de rebus in concreto sit, illa in abstracto. Sciunt autem in Philosophia optime versati, causarum demonstrationes à simili fieri potius, quam ab alieno; quoniam simile suo simili gaudet. Atque hinc est, quod Physici sine Mathematicis operibus causarum secundariarum inquisitionem fecerunt per principia priora; nec quidem ab arte in artem discurrebant, quo illud negotium perficerent. Nam apud Physicos celeberrimum est illud axioma: Frustra sit per plura quod fieri potest per pauciora. Hinc igitur concludendum putamus, quod, ut Musica Mathematica fundamentis Mathematicis ad suam causarum inventionem indiget, sic etiam Harmonia Physicis: Imo vero totius Musicæ sonoræ ratio, atque etiam ipsorum intervallorum ortus magis ad Physicam spectat ratione naturæ suæ occultæ, quam ad Mathesin; si internum ejusdem principium recte inspiciamus: quoniam arcanum ejusdem consistit in physica materiæ spiritualis sive grossioris sive tenuioris divisione, cujus divisor est anima actus canentis vel pulsantis, sive sit in Micro: sive denique in Macrocosmo: Sed quoniam nimis profundum foret ac arduum captui ignorantium hoc excogitare, ideo veræ Physicæ substantiæ naturam & motum ratione Mathematica (quoniam hujusmodi demonstratio est sensui magis familiaris) explicare atque aperire solebant Sapientes, tangendo hoc modo umbris Geometricis & Arithmetis Musicæ divinæ medullam; quibus tantus jam in artem Musicæ irrepsit error, ut eam è ventre & visceribus Naturæ extrahendo inter artes liberales Mathematicas collocaverint. Atque hac via vanam concipimus umbram, seu Musices respicimus tunicam seu corticem; interiorem vero ejus essentiam seu nucleum ignoramus: Quæ quidem nihilominus eadem est in homine quæ in mundo, eadem in elementis quæ in Planetis, ac eadem tandem in illis, quæ in ipso mundo Archetypo, unde originaliter orta est Harmonia machinæ totius.

TEXTUS X.

Propterea etiam in ipsius opere plurimæ sunt picturæ, in meo diagrammata mathematica literis instructa.

ANALYSIS.

Hic quidem ejus (*Propterea etiam*) causam alicujus rei inferre debet: Sed cujus? Ego quidem ex præcedentibus haud video: Hæc enim est ejus præcedens, *textu proxime antecedente. Et pro eo, quod ipse docet componere melos, ego demonstrationes mathematicas concinno. Tunc ratio eius sequitur: Propterea etiam in ipsius opere plurimæ sunt picturæ: Et quare? Quoniam doceo componere melos? ac si illud fieri non possit absque picturis. Porro etiam vidimus ipsum infinitis picturis mathematicis uti fere per totum librum ejus primum, & præcise, fol. 58. ubi depingit 5. corpora sua mathematica, & fol. 61. 62. 64. Et lib. 3. fol. 5. 6. ubi unitatibus figuras componit, & lineas pro chordis depingit per totum caput 2. libri 3. Librum 5. figuris Mathematicis configurationes suas harmonicas demonstrantibus; iterumq; fol. 180. 181. 182.*

181. 182. corporum suorum effigies cum alijs inventionibus repetit: fol. 186. manubrium seu arcum motionum Planetarum secundum ejus intentionem expresse cum alijs de figurarum planarum conjunctionibus; fabricam harmoniæ planetariæ secundum b. durum expressit fol. 209. & aliam pro b. molli fol. 210. fabricamque mixtam fol. 211. & 212. At vero, si de postremis dicat; suas fabricas seu systemata esse diagrammata literis instructa, hoc idem & ego pro meis respondeo: Nam libro meo quinto, ubi doceo melos componere fol. 210. Triangulare systema invenietis, diagramma quidem Mathematicum exactissimum literis & figuris instructum, in quo non modo totius systematis, sed etiam intervallorum mensuræ arcanum cum clavium visibilium locis aperitur quam exactissime: Hoc idem diagramma literis & figuris instructum, sed alia ratione fabricatum, fol. 212. 217. 218. 220. 222. 224. invenire licet: Quorum quidem nonnulla licet decoris gratia, atque etiam ut templi mei Mulci partes bene percipiantur, in forma Trianguli, trium fenestrarum & baculi sive regulæ describantur, ad rem tamen magis exacte pertinent, & meliori methodo ibi explicantur, quam ut aliqua demonstrationum Authoris ijs alicujus dedecoris specimen afferre queat. Quare verba mera sunt hæc Authoris & potius invidiæ stigmata, ac figmenta poetica, quam ut revera aliquid importantiæ secum ferant. Atque hoc idem dicendum est per universum opus meum Mathematicum; in quo quamvis picturas plurimas introduxerim, sat liquido tamen percipere potest Lector, illas omnes ad propositionum mearum demonstrationes valde esse necessarias, & nullo modo omittendas. Quod vero ad picturas in operibus meis Physicis repertas attinet, quamvis more mathematico non sint productæ, certus tamen sum, eas more physico, hoc est, quibus opera mea physica demonstrantur non sine ratione bona ordinatas esse: Nam, ut ad corporum suorum mathematicorum productionem & manifestationem ipse libro suo priori multas propositiones, & ad earum elucidationem quamplures planarum superficierum demonstrationes delineavit, ex quibus corpora componi debent; sic etiam ego ad subjecti mei explanationem demonstrationibus physicis & non mathematicis sum usus: Nec quidem refert sub qua forma vel figura depingantur, si modo ad rerum obscurarum & haud vulgarium enucleationem conducant. Et quidem Joannes ipse, hoc non infulse factum; agnoscere debet, cum ad hoc propria ejus tendant verba hæc sequentia; *Ipsæ plurimum delectatur rerum ænigmatibus tenebrosis.* Hoc enim si ita est, opus quidem erit oculari ad res occultas explicandas demonstratione. Denique notatu dignum est, quod hoc in loco author se ipsam collaudare gaudeat; cum hoc quidem in scripta legente, quam in ipso scriptore esset decentius: Nam si quisque sibi & in causa propria esset iudex, nullam inter extremam corvi nigredinem, intensamque Cygni albedinem relinqueret discrepantiam. Ego quidem quod meum est, æquo Lectoris benevoli & doctrinæ alis elati iudicio libentissime commendo, & secundum ejus sententiam bonum vel malum de me operibusque meis iudicabo.

TEXTUS XI.

Videat etiam ipsum plurimum delectari rerum ænigmatibus tenebrosis; cum ego res ipsas obscuritate involutas in lucem intellectus proferre nitar. Illud quidem familiare est Chymicis, Hermeticis Paracelsistis; hoc proprium habent Mathematici.

ANALYSIS.

Hominis quidem sensum hoc in loco haud capio; imo verò ipsum mentem meam male atque modo contrario, ac ego putavi, accepisse video. Ille ego, qui Veterum mysteria enucleare gestio, & occultum modo naturali revelare contendo in tenebrosis rerum ænigmatibus non oblectari ideo deprehendor, quoniam quæ diu abdita fuerunt & monumentis secretioris doctrinæ sepulta; jam mundo manifestare atque hominibus propalare sponte sum aggressus. Quare nimia cælestium contemplatione raptum Authorem delirare, aut potius cum ratione aliqua insanire concludendum est propter instabilem opinionis istius conceptionem. Quidam certe in eadem cum eo natione sanæ mentis homo, & quidem doctissimus, atque in rerum naturalium inspectione ipso Authore longe profundior ex sua gratia (etiam mihi non nisi per literas cognitus) in suis scriptis ad me missis hæc refert; *Quis singularem solertiam in inquisitione rerum non commendat, ubi ex Orco quasi vera rerum principia, quæ per umbram olim Hippocrates aliquibus in locis, & superficialiter, hodie Paracelsus tractare, revocas &c.* Alius quidam Doctor natione Gallus, etiam mihi incognitus, in hæc verba mihi scripsit; *Facis tu quidem, quod virum bonum & Philosophum apprime decet, splendorum ingenij, doctrinæ, industria tua specimen omnibus præ te ferens &c.* Et quidam alius Doctor Germanus, sic ad me scripsit; *Scripta tua secretioris Philosophiæ cultoribus in- simis valde probantur: Tuum igitur erit cetera quoque quæ ad Macro- & Microcosmum spectare videntur, ad umbilicum perducere &c.* Multaque alia virorum doctorum testimonia hoc in loco producere possem, qui omnes longe absunt ab ista Kepleri sententiâ; videlicet, quod delectatio mea sit celare mysteria Veterum,

terum, aut quod tenebrosis delecter ænigmatibus: Imo vero occulta pro posse meo manifestavi, quamvis mathematicis ejus demonstrationibus non subijciatur mea intentio; quatenus figmenta à veritate valde distare solent; Quid? quod plus etiam in primo illo Volumine feci in detectione mysteriorum naturæ, quam æquum erat, aut Philosopho bono conveniret. Reperitur enim, quod omnes Philosophi de mysterio divino participant silentium & scientiæ secretæ occultationem laudaverint. Mercurius Trismegistus (quem Hermetem vocat) silentium suum *fecundam bonitatis pregnationem* vocat. Et Apulejus, *Tace, Tace*, inquit, *turamentum sermonis; parce*, inquit, *ne quam tibi lingua intemperante noxam contrahas*. Quanti autem fuerit Pythagoræ silentium momenti, (quem ipse sequi vult in sua corporum regularium inventione) neminem in Philosophia versatum latet. In sacris etiam scripturis reperimus silentii commendationem: Nam dicit Salomon *Proverb. 24. Honor Dei est abscondere rem*; Et *cap. 12. 22. ejusdem; Scientiam tegit homo callidus*. Atque hinc est, quod Sapiens sua arcana sub parabolis seu proverbis occultaverit: Et admonentur discipuli à Christo ipso, *ut sint subtiles, sicut serpentes*: Et Christus noluit, *ut margaritæ porcis, aut panis filiorum canibus obijceretur*; iussitque discipulos *allegorice & ænigmatice Judæis loqui, ut aures haberent, & non audirent, oculos possiderent, sed non viderent*. Si igitur mea delectatio est in tenebrosis rerum ænigmatibus, quæ arcanum physicum revelare & mundo propalare conabar? Quantus erat Philosophorum & Theosophorum Veterum amor erga tenebrosa ænigmata; imo vero quam affatim abundaverunt Solomon omnium sapientissimus, & Christus omnium Creator & Salvator; ac ipsa Sapientia divina in hujusmodi desiderio; quippe mundum tantis donis indignum agnoverunt. Ipse Pythagoræ assecla seu simia in electione corporum quinque regularium ad suum mysterium Cosmographicum statuminandum esse videtur; Et tamen silentium in scientiæ secreta recusat: Unde patet, quod ejus arcanum sit magis nomine considerandum, quam re conspiciendum: Imo vero nihil refert, si ille mysterium suum mundo publicare non dubitat, qui, quid revera sit Naturæ secretum, ignorat: Nec quidem refert, aut Philosophiæ peritis inde quid invidiæ erit, si res ipsas obscuritate involutas in præstigiosam sui intellectus imaginarij lucem proferre nitatur; cum vana vanis rectissime conveniant. *Illud*, inquit, *familiares est Chymicis, Hermeticis, & Paracelsistis; hoc proprium habent Mathematici*. Et recte quidem: Nam mathematicorum vulgare est circa umbras quantitativas versari; Chymici & Hermetici veram corporum naturalium medullam amplectuntur. Talis Chymicus naturalis fuit ipse Moyses, qui substantiam mundi universi ex tenebrosa abyssu extraxit, quam aquam fuisse tum ipse D. Petrus affirmavit, & proportionibus physicis; ac non Mathematicis eam in regiones & orbis gradu distinctos virtute verbi, cujus est firmare cælos, in lucem produxit; videlicet in cælum Empyreum lucem dictum, in firmamentum dividens aquas in terram & mare: At vero, ad quam Mathesis vulgaris partem recte convertitur iste ipsius Jehovæ sermo ex turbine loquens *Iob. 38. a. 2. Accinge sicut vir lumbos tuos, interrogabo te, & responde mihi; Vbi eras quando ponebam fundamenta terræ; indica mihi, si habes intelligentiam? Quis posuit mensuras eius, si nosti, vel quis retendit super eam lineam super qua bases eius solidate sunt, aut quis demisit lapidem eius angularem, cum me laudarent simul astra matutina & iubilarent omnes filij Dei? Quis conclusit ostium mare, quando erumpebat quasi de vulva procedens, cum ponerem nubem vestimentum eius? &c.* Ubi videtur Deus hoc optime proponere vanis Geometris primum in mensuratione terræ, & deinde Astronomis in phantastica motuum stellarum inquisitione. At hæc omnia Chymicis divinis, quales erant Moyses, & Hermes, conceditur per acquisitionem Spiritus Sancti, cujus solius est hæc omnia vere docere: Sed Author hic Mathematicus dicit, *se hæc omnia invenisse ingenio suo proprio*; videlicet terræ mensuram, situm, imo vero & motum: Et quidni? cum invenerit eam esse animal & stellam: Similiter ad secreta cælorum & stellarum harmoniâ pertigit; Nam solem immobilē motus fontem vocat, derogans hunc titulum Creatori, & arrogans illum creaturæ: Sed videamus obsecro imprimis, quid sit Chymia; quis Hermes, à quo Chymici appellantur Hermetici. Est equidem vera Chymia scientia, qua ejus Artista non solum naturam, sed etiam ipsum ad eo Naturæ arcanum; ejusque penitiora ab dyta sagacissime ac argutissime penetrans, verioris Philosophi & Magi naturalis nomen sibi usurpavit. De hac scientia, simul atque sciente sic loquitur liber, qui dicitur *Correctio fatuorum; O felix scientia cum sciente, qui eam habet, incomparabilem thesaurum possidet in salubri constellatione natus est, & in hoc seculo super omnes ditatur: Hic verus Philosophus ideo dicitur, quoniam veritatem cognovit; atque ideo hanc scientiam posuit super natura motum, & antiqui Philosophi modum eius imitantes nunquam reperti sunt mendacium posuisse, licet obscure locuti sint; & hoc propter scientiæ nobilitatem fecerunt. Hæc ille*. Sed ut veri Philosophi verique Chymici officium adhuc amplius aperiamus (quo videat Lector, an Chymicorum doctrina ita à veritate naturæ elongetur, necne) ipsi quidem datum est naturam rite cognoscere, & quomodo ipsa, cum sit vis quædam infinita, ex similibus similia procreare soleat, qua virtute illa res cunctas augeat alatque, & cur omnium in se rerum nomina habere dicatur, ac quo adminiculo animal, lapis, lignum, arbor, corporaque omnia visibilia ab ipsa eiusque retinaculo orientur; unde illa elementorum vinculum seu ligamentum virtusque commiscendi dicatur; qua via in qualibet re hujus mundi sublunaris elementorum mixtiones efficiat, formamque suæ speciei congruam imprimat, per quam ea res à quavis alia distinguitur atque segregatur; quomodo illa sit nullius coloris, & tamen omnium colorum particeps ac effectrix, nullius ponderis aut qualitatis omnium.

mnumque tamen qualitatam, motuum, rerumque, fecunda genitrix. Chymicus verus jam in
 Theosophum redactus ex arcana naturæ visione intelligit, Naturam Deo proximam esse, scitque re-
 cte, quid sit Spiritus Domini, quid sit amor igneus, qui *ferebatur super aquas*, igneum quendam vigorem
 is impertiens, sine quo nihil quidem procreari potest; intelligitque, quid sit illud *vita spiraculum*, quod
 Deus rebus creatis inspiravit, cum in mundi genitura diceretur; *Crescite & Multiplicamini*. Percipit ergo,
 quid sit illa *mundi anima* à veteribus Philosophis & Theosophis ita celebrata, ut etiam in sole eam non
 sine ratione collocarint. His rite ab ipso intellectis origo veri motus cælestis ei abscondi aut deli-
 tescere non potest, dum istius rei ratio naturali progressu à numero 1.2.3. hoc est, à 6. ad 4. qui est al-
 tera unitas faciens 7. diem Sabbathi, seu Jubilæi, & quietis argumentum, luculenter animo & oculis
 demonstrari potest: Unde dicitur *Deus posuisse tabernaculum suum in sole*. At vero nolim, ut credatis, hoc
 de Alchymista Sophistico, aut spurio, seu vulgari intelligi, sed de vero Physico ad aureum divinitatis
 orbem, verumque solem respiciente: In cuius numero si me reputaveris seu existimaveris, malim
 profecto me revera talem esse, quam solummodo pro tali haberi, etiam si in odio & ludibrio forsan
 futurus essem propter hujusmodi titulum coram mundo ignorantia submerso: Tum enim gaudium
 mihi haud exiguum foret per istam Chymiam illud à Psalmista Regio Psalm. 12. 7. inculcatum, in-
 telligere: *Dicta Iehova pura sunt, ut argentum purgatum, in catino terra septies defecatum*: Similiter hæc Al-
 chymia divina portio à me rite perciperetur; *Aurum venit ab Aquilone propter Deum terribilem laude. Job.*
37. 22. nec non & hoc Sapientis axioma Cantic. 5. 10. Caput sponsi est insigne, aurum purgatissimum, capilli
ejus crispi, nigri ut corvus: Tunc non absconderetur vera illa Alchymistica scientiæ portio descripta à
Job. 28. a. 1. Habet argentum venarum suarum principia & auro locus est, in quo conflat; ferrum de terra tollitur,
& lapis solutus calore in as convertitur. Tempus posuit tenebris, & universorum finem ipse considerat; lapidem quoque
caliginis & umbram mortis. Dividit torrens à populo peregrinante, eos quos oblitus est pes egentis hominis & invios.
Terra, de qua oriebatur panis, de loco suo igne subversa est: Locus Saphiri lapides ejus, & gleba illius aurum &c. Si qui-
 dem sim Chymicus, hæc est revera Alchymia, quam solummodo, omnibus spuria Chymia stigma-
 tibus ultra Hyperboreos montes relegatis, amplector: Et de hac mea Alchymia sic loquitur sapiens
 in Ecclesiastico; *Ex terra elicitur medicina, & vir prudens non abhorrebit eam*. At quid de Hermete existi-
 mat author, de ejus doctrina quid existimat, *cujus naturalium principia eadem esse reperiuntur cum*
illis Antistitis Moysis: Atqui hic etiam tenebrosis æigmatibus delectatus est: Hoc idem dici po-
 test de Moysè ipso; utpote inter quos tam exigua putatur tum scientiæ tum temporis discrepantia, ut
 etiam, teste Enida, *Hermes tempore Moysis vixerit*; uti quoque à quibusdam in antiquitatibus peri-
 tis, pro ipso Moysè habebatur. Vtunque autem; Hic Ægyptiorum dicitur *Ἐρμῆς τεισμέγιστος*, *ter-*
maximus; quia de Trinitate docuerit teste eodem Enida. Quid igitur dedecoris aut infamiæ esse po-
 test Hermetis discipulum appellari, hoc est, Hermeticum, cui naturæ fundamenta fuerunt patefacta.
 Dic mihi per Deum immortalem, quid est iniquius, quam ut oderint homines, quod ignorant? Et-
 jam si res mereatur odium, quid demum est subtilius, quid abjectius, quæve major est deliratio ac
 vecordia, quam eam damnare, & pro nihilo habere scientiam in qua nihil profus olfecerint, utpote
 qui nec naturam, nec naturæ majestatem, nec proprietatem, nec occultas Physis operationes un-
 quam didicerint? Crocitent atque blaterent vulgares Mathematici de profunda sua naturæ cogni-
 tione; per effectum tamen homines sunt cognoscendi: Nam fruetur trophæo natura, quod in vero
 Artifice fixit ipsa. A Mathematicis exquisitis & circa mathesin formalem versatis mensuratur atque
 revelatur Natura, nuda; à spuris autem & mendosis invisibilis & occulta manet. Hi ergo umbras
 pro substantia metiuntur, opinionibus vanis nutriuntur; illi, umbra rejecta, substantiam amplectun-
 tur, veritatisque visione gaudent. Concludimus igitur contra Ioannis Kepleri sententiam, quod
 illud familiare sit Mathematicis vanis, fictaque imaginatione & opinione enutritis; quippe qui cor-
 pora mathematica ita respiciunt, ut illorum vere naturalium obliviscantur; hoc veræ Chymiaë mini-
 stris, quorum est occulta manifestare naturamque corporibus opacis submersam extrahere, lumen-
 que abditum è tenebrarum carcere, quasi ab ignorantia abyssu, violatis vinculis liberare. Denique
 hic etiam notari velim, quod Author hoc in loco sui operis encomia ebuccinare admodum nitatur.

TEXTUS XII.

Adeoque etiam lib. 2. & 3. ubi eandem mecum tractat materiam, hoc discrimi-
 nis est inter nos, quod quæ ipse transumit à veteribus, ego è rerum natura eruo,
 & ab ipsis fundamentis constituo: Ipse, quæ accepit ea confusa (propter variantes
 tradentium sententias) & incorrecta usurpat; ego naturali ordine procedo, ut om-
 nia secundum leges Naturæ sint emendata, & confusio vitetur; adeoque ne quidem
 ad veterum placita applico constituta, nisi ubi confusio nulla sequitur.

vita mundi

Y. 19.

Y. 12. 7

Job. 37.

Cant. 5. 10

Job 28. 1.

Eul.

Hermes

Chymia yppia

EX hoc quidem contextu tria elicimus notatu digna, videlicet primum est egregia proprii operis, imo vero & sui ipsius commendatio; quam quidem Author exaltare videtur tam errorum mei subiecti patefactione, quam autorum veterum contemptu, ac si à propria inventione Harmonia ejus effluerit aut virgineus ejusdem partus, tanquam à Minervæ secundæ cerebro procedens. Hinc ergo Authorum seu Philosophorum, imo vero & Mathematicorum Veterum opiniones funditus tollere atque subvertere conatur; atque tum ultimo loco meam ignorantiam atque inscitiam mundo propagare tentat. Quod ad me (ut retrograde incipiam) attinet, primum nihil propriæ meæ inventioni attribuit, sed; quicquid à me scriptum est, illud omne à veteribus me extraxisse asserit: Tum postea suo modo pergit, & erroris illius mei augmentandi gratia dicit, quod; *quæ ex illis authorib. acceperim, ea confusa & incorrecta usurparim.* Ad priorem ejus de hac re assertionem quod attinet, concedimus atq; agnoscimus, verissimum esse illud sapientis axioma; *Nihil est jam dictum, quod non erat dictum prius.* Et tamen aliquid nonnunquam additur, aut fringitur melioris & brevioris methodi causa! Quod quidem si author ipse negaverit proprii ejus operis fundamentum nimis fragile & ruinæ subiectum deprehenditur. In mea sane Musica artificiali totum Musicæ mysterium, imo vero omne illud, quod in Musica excogitari potest, more methodico in templum seu templi imaginem hieroglyphicam redegit; quam quidem inventionem nemo hætenus unquam excogitavit: Ad cujus fabricæ concentum si veterum optimorum Philosophorum & Mathematicorum testimonia ac auctoritates produxerim, id mihi potius in honorem & laudem vertendum existimavi, quam ut vllum ob eorum testimoniorum confirmationem opprobrium mihi nasceretur. Sed cum me Authorum illorum dicta confusa & incorrecta usurpasse dicit, pro meris verbis, ventoq; ab invidia canina orto hæc ejus dicta accipimus, cū nullam vel confusionis vel incorrectiois instantiā producere valeat. Me condemnat; sed rationē veritatis in lege sua ignorat: Se laudat, & vice versa alicujus laudis testimonium non invenio. Proportiones meas musicas *in fine sue appendicis* verbis confusis depravare videtur; & tamen nemo mortalium justitia ductus ullā proportionum in templo meo expressarum culpam (sat scio) invenire potest. Quare hæc sunt verba inania, vœcque; absurda; Nec quidē verus potest is esse Musicus, qui tanto antipathie vitio laborat. At si hæc mea confusio atq; incorrectio ab ipso allegata in mala causarū concordantium consistat inquisitione, (uti ille vult) quam quidem ipse tā in veteribus, quam in me corrigere, & dicta nostra illa in re refutare conatur; faciemus quidem, ut oculis apertis percipiat in *replicatione ad textū sequentē*, rem lōge aliter sese habere, quam ipse putavit, ubi spero, me ipsi proprio ejus nummo solutionem facturum. Quod vero ad Authorū testimonia attinet, est quidem Philosophorū mos rationibus suis Philosophorū sententias adiungere. En ergo & ecce; Author in Scyllam ipsam incidit Charyb-
din evitare studens, dum alterum pro imitatione opinionum aliorum accusat, qui in eundem plane errorem (si quis sit) ipsemet incurrit; quatenus agnoscit, se inventionem de 5. corporibus regularibus accepisse à Pythagora; *in Proëm. lib. 1.* Copernici doctrinam de Planetarum motu cælorumq; positione sequitur, ut *lib. 5. cap. 3.* habetur, & alibi multis in locis: Schonerum laudat, ejusq; doctrinam confirmat & amplectitur, *Proëm. lib. 1.* Procli sententia confirmatur in opinione ejus, quod 5. corporum regularium sensus à quinq; elementis ad Planetas & intervalla eorum sit transferendus. Et *lib. 2. prop. 25.* dicit; *Mihi videtur consentaneum, eandem de 5. corporibus doctrinam fuisse, sed occultatam more sectæ.* Aristarchum Samium agnoscit & sequitur; Tychois Brahei hypotheses extollit *cap. 3. lib. 5.* Et tamen ipse jactat, se materiem suæ Harmoniæ è rerum natura eruere, & ab ipsis fundamentis constituere, naturalique ordine procedere, ut omnia secundū naturæ leges sint emendata; & confusio vitetur: adeoq; dicit, se nō ad Veterū placita applicare constituta. Videatis, obsecro quam sibi iricōstans sit in suis assertionibus.

Loco hujus contextus intermedio doctrinæ Authorum Veterum confusionem detegit, & errores corrigendos introducit, quos propter variationē opinionum oriri dicit: Ego vero in Musica mea artificiali opiniones Pythagoræ, Boetij, & Guidonis secutus sum; quorum quidem sententias sequi atque amplecti malo, quam illius, qui vera scientia multis gradibus ijs est postponendus. Et certe hoc nihil certius; si Joannes Kepplerus Pythagoræ & Boetij in mysterio Naturæ profunditatem recte intellexisset, veritate coactus clamaret statim; Peccavi, Astronomia mea est falsa, nec est alia quidem præter illam unicam Sophorum; Harmonia mea ficta atque imaginaria; cum jam videam, non esse nisi unicam & eandem mundi harmoniam, ex varijs corporum resistantijs cōsonantias diversas procreantibus, conflata, hocque in Naturæ progressu ab imperfectione ad perfectionem! Nam absurdissimum est dicere, regressum fieri à perfecto ad imperfectum; sed semper secundum naturæ leges imperfectum tendit suo motu ad perfectionem. Temerarium ergo est in eo, hos Authores vere doctos condemnare, antequam verborum ipsorum sensum recte & ex mente ipsorum, ac non suo more concipiat. Confusa evitare cupit, & hac quidem curiositate sua seipsum confundit; eligit deteriora, meliora recusat. Hæc ergo est ratio, quod ipse suo conceptu exaltatus, in *Proëm. lib. 1.* Petrum Ratum condemnat, Aristotelis de quinque proportionibus corporum expositionem vanam facit, Pythagoram ipsum accusat erroris in numeris suis harmonicis *libro tertio Proëm.* & Ptolomæi culpam circa numerum Harmoniarum & intervallorum concinnorum patefacit. Denique *lib. 5. cap. 3.* Hypotheses Astronomicas antiquas Ptolomæi damnat cum Theorijs Purbachij, omninoque abijci-

abijciendas suadet. Deus bone, quantum est in homine isto ingenij acumen, qui in tantotum viro-
rum doctrinæ medullam, eorum peccata observandi causa post tot secula jam elapsa irrepsit atque
penetravit, ut tandem mundum ab erroribus tam diu latentibus purgare queat; Aut quam grossa fuit
mundi antiqui speculatio, quod ante hoc tempus in Astronomiæ & Musicæ Veterum errores inspi-
cere non potuerit.

Sed jam ad ipsius philautiam & ingentem in naturam inspectionem redeamus: Cujus quidem
rei duas in hoc contextu impressiones invenimus; quarum prior est; *Ego materiam harmonia mea è re-
rum natura eruo, & ab ipsis fundamentis constituo*: Altera; *Ego naturali ordine procedo, ut omnia secundum leges na-
tura sint emendata, & confusio vitetur*; adeoque ne quidem ad Veterum placita applico constituta, nisi ubi confusio nul-
la sequitur. Cum igitur jactitet, se in libris Harmoniæ suæ mundanæ naturæ sacrarium aperuisse, &
in eo veram ac naturalem rerum harmoniam præ omnibus invenisse, & ex naturæ gremio ac fun-
damenti extraxisse; utique, libros ejus pervolutare fas erit, ut inde colligamus, an hujusmodi natu-
ræ revelatio ibi facta sit, nec ne: similiter, an ordine & methodo tam naturali progrediatur ad cor-
rigendum confusiones Authorum. Librum suum *primum* distribuit in definitiones & propositio-
nes geometricas de superficiebus multiformibus laterum æqualium, quas regulares vocat, quibus
ingressionem magis promptam ad corporum suorum regularium compositionem facit, ex quarum
proportione harmoniam suam elicere videtur. Has figuras planas, de quibus in *hoc libro* tractat, facit
vel perfecte regulares, in quibus omnia latera & anguli sunt æquales; atque has iterum dividit in
primas & radicales, vel auctas, quæ videlicet sua latera excedunt continuatis alicujus radicalis la-
teribus non contiguis ad concursum, atque has stellas vocat: Vel minus perfectas seu semiregulares,
quæ angulos variant, licet latera sint æqualia, ut Rhombi. Hic multos recenset scientiæ gradus ad
figuras angulares pertinentes. Habet etiam propositiones multas ad Tetragoni, Octogoni, Hekka-
decagoni, Trigoni, & Hexagoni, Heptagoni, Dodecagoni, & stellæ ejus Decagoni cum stella ejus,
Pentagoni cum stella, & hujusmodi aliarum figurarum angularium regularium latera pertinentes;
similiter de circulo variisque ejus sectionibus tractat, atque sic librum illum finit; ubi nihil ad veram
Naturæ mundanæ harmoniam invenimus; sed facit comparisonem quandam Geometricam inter
figuram angularem unicam & alteram: Quæ quidem si sit harmonia, est equidem analogica & à si-
militudine sic dicta, & non revera, vel potius Harmonia Mathematica, & imaginaria, non Natu-
ralis; quæ fit inter actiones benevolas & passiones optime dispositas animæ mundanæ cum ejus sub-
stantia materiali; ita ut nunquam fuerit intentio Philosophorum; quod harmonia naturalis confi-
stat in dimensionibus Geometricis; quippe quod anima agens mensuram non patitur visibilem. In
secundo libro agit de figurarum congruentia, quam facit vel planitie: atque hanc facit vel perfectam,
cum anguli plurium superficierum singuli sic ad punctum concurrunt, ut nullus relinquatur me-
tus, sed omnes concursus similes sint; estque hujusmodi congruentia figurarum ejusdem speciei,
vel imperfectam, ubi est similis figurarum diversarum specierum commixtio: Vel eam facit in so-
lido, estque perfectissima, cum anguli figurarum sive regularium sive semiregularium ejusdem spe-
ciei concurrunt; Vel perfecta, sed inferioris gradus, cum scilicet figuræ angulis convenientes sunt
diversarum specierum; Vel imperfecta congruentia est, cum, cæteris manentibus, major figura non
sæpius quam semel vel bis reperitur. In planis ergo Trigonum cum tetragono convenire dicit, sic
etiam pentagonum cum sua stella; Hexagoni etiam conveniunt; Sic Octogonus & Decagonus
cum suis stellis; & Dodecagonus cum stella sua &c. In corporibus semiregularibus congruentiam
narrat *Prop. 27. & 28.* De perfectissime regularibus *Prop. 25. & 26.* Et *Propositione 25.* illa quinque cor-
pora perfectissima & regularia describit, de quorum proprietatibus Pythagorei Plato & Proclus
tantum eecinerunt. Atque hic vim harmoniæ mundanæ consistere credit; adeoq; hæc est vis libri ejus
2. ubi videmus, quod harmonia hæc ejus, quam congruentiam figurarum vocat, sit tam imaginaria,
quam ejus stellæ sunt fictæ, & à natura Physica quam longissime distantes. Nec quidem Pythagoræ
& Platonis intentionem intelligit in mystica eorum allusione ad quinque ista corpora regularia. *Libro*
tertio agit primum de Musicæ inventionem, numeris Pythagoricis, & Tetractij Pythagorico per defini-
tiones, axiomata, & propositiones multas ad consonantiarum musicalium causas suo more inquire-
das, similiter de proportionum harmonicarum inventionem ex varia chordæ sectione: Tractat etiam
medietates harmonicas, intervallorum concinnorum ortum, ubi Veterum opiniones confutare ni-
titur, sectionem consonorum intervallorum in concinna, Cantus genera, Molle & Durum, Conso-
nantia Diapason intervallorum numerum, Monochordi sectionem, systematum compositionem,
consonantias adulterinas, Cantum naturaliter concinnum, modos melodiarum, & hujusmodi alia;
ita ut in *hoc libro* nihil præter meram Musicam artificialem inveniamus ex plurium Authorum Vete-
rum libris decerptam; ubi nihil ex proprio invenimus, nisi quod Veteris intervallorum inventionis
rationibus contradicere gestit. In his igitur *tribus libris prioribus* Author secundum promissum suum
neque harmoniæ suæ materiam è rerum natura eruit, aut ab ipsis fundamentis instituit, neque etiam
naturaliter processit, ut quicquam secundum naturæ leges emenderetur, quo confusio vitetur. Pro-
grediamur ergo ad *librum* ejus 4. In eo quidem, priusquam ad plenum subjecti ejusdem fluxum per-
veniat,

veniat, Harmoniam dividit in sensibilem vel secretam & puram à rebus sensibilibus remotam: Ad illius consistentiam ergo & esse quatuor concurrere dicit, videlicet duas res sensibiles ejusdem generis & quantitatis, Animam comparantem vel distinguentem, seu sensibilibus receptionem, & idoneam proportionem; quam Harmoniam vocat; ita ut ibi multis verbis narret, quod ad esse Harmoniæ sensibilis requiratur Anima numerans, sine qua tollitur numerus, ac docet, quomodo exteriora in animam recipiantur, & actionum ac passionum gradus explicat: Docet etiam, quod hujusmodi harmonia sit quodammodo abstracta à rebus. Alteram vero harmoniæ speciem quam secretam, puram, & insensibilem appellat, Archetypos seu Paradigmata vocat sensibilibus harmoniarum. Has quidem harmonias Archetypicas divisas & numero plures esse vult, dicitque ad eas duos requiri terminos, videlicet vel circulum totum vel ejus partem seu partes aliquot. Hic ergo tollere videtur omnem harmoniam præter circularem: Deinde etiam præter terminos mentem quoque requirit ad hujusmodi harmoniarum existentiam; atque ibi narrat, quomodo species rerum Mathematicarum insit in anima; discriminaque inter Aristotelem, Platonem, & Proclum hac in re profert, cum dogmatibus eorum; atque hujusmodi alia, quæ relationem arguunt inter mathematicam istam ejus harmoniam & mentem seu animam: Animæ facultates ad harmonias formare aggreditur: Atque tum demum in propositum libri istius subjectum incidit, quod videtur ad harmoniam secretam & puram (ut dicit) pertinere; Et ad ejusmodi harmoniam proportionem ejusdem concurrere vult, quæ in illa sensibili inveniuntur: Sed nomine differunt; nam quod in sonis Diapason dicitur, in radiationibus aspectus oppositionem nuncupari vult: Similiter in hoc comparat Musicam vocalem cum mundana, quod, ut in Musico systemate vel superior est vel inferior, vel acutior vel gravior vox humana, vel sonus ex organis, sic etiam Meteorologia est multiplex; Vel enim Saturni, vel Jovis, vel alterius copulæ, vel ex signis æquinoctialibus vel ex Tropicis. Harmoniam istam cœlestem & insensibilem, quam hic tractat, dicit esse angulorum, quæ tam in motu consistunt, quam illa sensibilibus in sono: Nam has harmonias angulis inesse dicit; quos bini Planetæ radijs lucidis emissis formant in terra: Quare istam mundi harmoniam mixtam facit respectu illius vere cœlestis (ut ait) factæ in terra à duobus duorum Planetarum radijs: Tum pergit ad efficacium configurationum causas; ubi primum de angulis agit, quos duo Planetæ suis radiationibus faciunt in terra; similiter de radiationum cognatione & congruentia; deinde de gradibus aspectuum; quorum priorem conjunctionem & oppositionem facit, secundum Quadratum, tertium Trinum, Sextilem & Semisextilem, quartum Quintilem, Biquintilem, & Quincuncis, quintum & ultimum; quem omnium imbecillimum facit, Decilem & Tredecilem, Octilem & Trioctilem. Sextilem ergo facit respondere Tertiæ consonantiæ molli, Quintilem tertiæ duræ, Quadratum Diatessaron, Trinum Diapente, Sesquadratum sextæ molli, Biquintilem sextæ duræ, Oppositum Diapason. Virtute ergo horum aspectuum angulos varios in terra facientium propter animam quandam peculiarem vapores, fumos, & exhalationes, tempestates, & meteora tam aquea & ventosa, quam ignita in aere excitari, & mutationes naturales in aquis & ipsa terra fieri dicit; quam ideo animal vocare ausus est. Hæc est quidem vis libri ejus quarti, qua unam harmoniæ naturalis speciem acui quasi tangere videtur. Videamus ergo si in hac materia harmoniæ tantæ conveniat cum rei veritate; & an eam è rerum naturalium fonte eruat, nec ne; & an ordine naturæ progrediatur, ut confusio evitetur. Quod ad radiationum quidem harmoniam attinet, an in ea sit ordo ille exactissimus naturæ, quo sed confusionem evitare & incorrecta corrigere gloriatus est, inquiramus. Primum igitur verisimile videtur, quod radiatio duorum Planetarum angulos in terra faciens non sit causa tempestatum, aut aeris mutationis; sed potius influentiæ cujusdam virtus occulta & admirabilis, aerem ad naturam & appetitum suum huc atque illuc flectens. Hinc quidem non inepte dixit sapiens; quod *aer conversatione solis circumiens properet, & secundum circuitus suos revertatur aer*: Unde liquet, quod aeris motus qualescunque non propter aliquam peculiarem terræ animam imaginariam ratione angulorum in terra factorum ad tempestates promovendas excitentur, sed propter spiritus Solaris, vel potius Sapientiæ ubique agentis virtutes, secundum ejusdem in cœlo dispositiones in alios Planetas natura & motu variantes, quibus ille lumen, vitam, & animam dat: Unde vis quidem radiationum præcipue est in aere, tanquam animæ mundanæ spiritu inferiori vel actus illius receptaculo prono ad hoc vel illud aut ignea, aut aquea, aut flutuosa operandi dispositione: Est enim potius terræ anima & vita ab aere, & in aere, quam ut aeris motus sive naturales sive accidentales ab ea prodeant; Vitam n. dat aquis, vitam terræ, & vitam omnib. ex ijs compositis: Videmus etiam ventos in aere nasci (qui unde veniant iuxta scripturarum sermonem difficillimum est scire, licet Aristoteles eos terræ suspiria faciat;) videmus, inquam, eos maria varie affligere, tempestatesq; in ijs exagitare, terræ montes, scopulos, & arbores violenter diruere. Estne hoc animæ terrestri proprium, sibi ipsi tam crudeliter adversari, membraque sua propria destruere ac dilacerare? Pluviæ etiam, nives, tonitrua, Cometæ (ex thesauris Dei extracta juxta Bibliorum sacrorum doctrinam) in aere gignuntur & oriuntur; Quantas strages & ruinas in terram exagitet neminem latet, uti & in mare: Quare tetrum illud foret, si hujusmodi terræ damna à propria ejus anima derivarentur; quin potius ab universa mundi

mundi anima illa procedunt, utpote quæ in suo vehiculo aereo, tanquam passivo suis actionibus magis apto, affatim natat & agere solet; idque eo magis si simile ipsius è cœlis impluit; quæ quidem influenza est eo fortior, & in actu suo diversior, cum à conspectibus & radiationibus duabus in aere (qui est commune cœlestium influxuum receptaculum) angulum facientibus fortificatur. Atque tum ipsa terra, quæ vi magnetica continue exhalat, istum spiritum suscipit, illumque nonnunquam diu retinet; quatenus ejus pori omnes vacui aere implentur, eumque tanquam semen in fœminæ matrice retinent, ubi secundum influentiarum virtutes res variæ in terræ utero, imo vero in ejus superficie procreantur. Nonne videmus etiam in marmore, durissima & firmissima terræ parte, ipsum aërem influentis humidis oneratum illud corpus compactum penetrare; saltemque ejus internum hujusmodi resolutum sudores copiosos, pluviarum futurarum indicia emittere? Nonne ipsam terram quasi pluviarum abundantia præfocata quandoque & submersam cernimus, ac veluti hydrope laborantem? Unde tanta aquæ quantitas, si non ab aere, cum terra plus dare non possit quam habet? nec à mari procedit, quia ejus magnitudo non diminuitur. Ad producendum diluvium Noæ non solum *terra abyssus dilatata est*, sed etiam *cataractæ cœli & fenestra eiusdem*. Quod autem nubes & pluvia ex aeris condensatione conflentur in Tractatu nostro Macrocosmico ostendimus. Concludimus igitur, quod in regno mundi inferiori aer sit spiritus vitæ, cujus anima est ignis & per consequens est immediatus receptor influentiarum & radiationum cœlestium quarumcunque, quas postea in terræ viscera infundit. Atque hinc non inepte fecerunt Philosophi sapientiores, ignem & aërem elementa agentia, aquam vero & terram patientia: Unde pessimum esset credere, patientiam magis in activam agere, quam hæc in illa. Nec sane sunt hujusmodi radiationum anguli Mathematici, uti Author vult, sed physici, & pyramidibus corporeis seu vere substantialibus similes; quatenus binæ luces à basi ad conum usque spiritum aëreum possident, non aliter quam in ignis vel candleæ flamma videmus: Dicimus igitur in primordio *Spiritum Domini*, qui est anima totius, *movisse & vectum fuisse super aquis*, & non in tenebris, aut terræ; Unde probabile est, radiorum visibilium angulos in aëre factos esse, & non in terra. Ejus autem de terra opiniones paucis *infra* examinabimus, atque hic jam ad radiationum naturas & harmonias procedam. Percipio ego, ipsum metas veterum Philosophorum excedere in radiationum numero, ut aspectuum suorum negotia crinibus quasi ad Harmoniæ suæ intentionem pertrahere possit. Antiqui non agnoverunt nisi Conjunctionem, Sextilem, quadratum, trinum, & oppositionem: Ipse addit Semisextilem, Quintilem, Biquintilem, & Quincuncem; imo quidem & Decilem, & Tredecilem, Bisextilem & Trisextilem; ita ut plures videatur statuisse radiationes, quam in Zodiaco ejus Archetypico sunt partes integrales, quibus, secundum ejus sententiam hi aspectus dedicantur & assignantur. Sed hoc dixit, ut comparisonem faceret inter corpora regularia mathematica, & radiationes istas, quo hoc modo easdem Harmoniæ proportionis & consonantias attribueret illis, quas hisce assignavit. Diapason ergo dat aspectui oppositionis: Quod quidem, ut mihi videtur, incongrue factum est; eo quod Diapason est omnium consonantiarum completissima, perfectissima, & magis consonans; At vero ab effectu comprobatur, quam lethales & violentæ sint hujus aspectus actiones, hic in terra; cum in oppositione Lunæ cum Sole, imo vero & aliorum Planetarum, ac præcipue malevolorum maximum in morbo periculum imminere percipiamus, campanasque in templis minime filere; quod quidem in locis peste laborantibus vulgare est scire. Unde hic aspectus dissonantiæ potius & antipathiæ loco quam perfectissimæ consonantiæ & sympathiæ æstimandus est. Ceteræ etiam consonantiæ ad aspectus bene comparatæ, debita examinatione facta, non alium habebunt saporem. Nec quidem æstimamus nos, Astrologos pluribus indigere radiationibus, quam quinque; quippe ex quorum diligenti observatione majores mundi mutationes elicere licet; Namque nimis erit scrupulosum fractiones & minutias, in quibus tam exigua tamque obscura sit rerum discrepantia, indagare & considerare, cum in majoribus illas significationes includi & contineri constet. At vero, ut ad ejus de Terra opiniones descendam *fol. 158.* dicit; *Cum semper in terra coeant Planetarum radij, pluvia tunc potius decidunt, si radij binorum Planetarum faciant angulos 60. grad. quam 59. aut 63.* Respondeo, quod radij Planetarum coeant primum in aere ubi mixtiones suas accipiunt, & non in terra: Unde nubes in eo generantur, antequam fertilitatis inducendæ gratia in terræ matricem pluvia cadit, nec oritur nubis vapor à terra. *Fol. 160.* *Animam esse oportet, quæ ab aspectu admonita & velut excitata ciet meteora & tempestates, &c.* Sequitur igitur, ut anima hæc, quæ ad præscriptum aspectum ciet aërem, hic in terris sit. Respondemus, quod non sit aliqua anima peculiaris, & multo minus terræ, quæ quieti amicissima est, & per consequens animæ actui contraria, sed anima unica mundi, quæ in elementis & spiritu aereo invisibiliter natans, tanquam in vehiculo sibi proprio, alterationes facit: Nam, ut homo microcosmus unicam tantum habet animam ad suum corpus dirigendum, sic etiam Macrocosmus ab unico illo spiritu gubernatur divino, qui ferebatur super aquas igneam virtutem ijs universaliter exhibens. Aeris enim anima, quæ ab illa Solis non est magis divisa, quam radius à suo corpore, instinctu cœlesti non aliter varios producit effectus, quam cœlum influxu Archetypico, divino, & ideali; quod cœli vocabulum tam aeri quam ætheri respondet. *Fol. 160.* *Cum materia pluviarum, ventorum, nebularum, tonitruum, Chasmatum, quæ tempore aspectuum eliciuntur,*

tur, sit vapor humidus, vel spiritus alius siccus & igneus ex terra ebulliens & exhalans &c. Hanc ejus assertionem prorsus negamus: Dicimus enim, quod materia prædictorum meteororum sit in occultissimo elementorum gremio, seu thesaurario divino in aere tam visibiliter quandoque apparente, sed ut plurimum delitescente. Quid opus est opinione Ethnicorum, aut ijs qui sola imaginatione, & à posteriori occultas rerum naturas describunt? Ego omnia eorum Scripta hac in re legi & relegi tam bene quam Author; & tamen inde non evasi doctior; Convertens ergo animum & oculos ad fontem totius Sapientiae, Biblia nempe sacra, in ijs inveni certiora horum naturæ arcanorum indicia: Nam apud *Iob. 27. 9. Legi, Glaciem Deum fortem edidisse flatu suo: Et Exod. 9. Dimisit Iehova pluviam cum grandine super terram: Et Psalm. 147. Nives emittit Deus in terram sicut lanam &c. Simul ac efflat ventum suum, effluunt aquae: Et Iob. 13. Nostine, cum disponit Deus de nubibus, ut splendeat lux nubis suae? Et Iob. 38. 22. Pervenistine in thesauros nivis, aut in thesauros grandinis inspectionem habes? Et vers. 38. Quis saphirinas nubes effecit sapientia, & ut res cæli quis prosterнат? Et Iob. 36, An intelliget homo differentias seu extensiones densarum nubium & tonitrua seu fragores firmamenti, seu tugurij Iehovæ? Tonat Deus voce sua mirabilia. Cum nivi edicit, est in terra, aut imbri ac pluvia, descendunt in terram &c.* An nosti vbinam sit via, in qua dividitur exhalatio, quæ spargit ventum super terram? Similiter, cum spiritum suum transmisit Deus, ut sedarentur & imminuerentur aquæ diluvij, juxta illud *Genes. 18. anne procedebat hic ventus à terra, cum, ipso asseverante, ventus sit exhalatio calida & sicca?* Certe hoc fieri impossibile est, quia tota terræ vis sicca humiditatis immensæ violentiæ immerfa erat; imo vero, & ipsa anima terræ, quam flammam vocat, submergeretur procul dubio & præfocaretur tanta aquarum quantitate, si quid tale esset. Ex quibus patet, quod pluvia, imbres, nives, grandines, tonitrua, chasmata, venti è thesauris occultis Jehovæ, mediante verbo, extrahantur, & non à terra, uti ipse opinatus est insulse: Nam aut sacræ scripturæ falsæ sunt, aut ejus assertiones ad ulterinæ, cum testetur scriptura, quod cælum sit thesaurus optimus Iehovæ, quem aperiendo dabit pluviam terra suo tempore *Deut. 28. 12. & claudendo eum, non fit pluvia in terra ad edendum proventum improbis Deut. 11. 17. Nonne etiam appellantur Venti Exod. 15. 8. flatus narium naturæ?* Sunt igitur in aere occulta Jehovæ mysteria tot ac tanta, ut impossibile sit humano ingenio ea recitare: Imo vero aer hic est ejus vita seu anima lucida cum spiritu, qui assidue & continue illam penetrat ac vivere facit: Qui quidem aer contractus nihil aliud est, quam ignis in aqua, seu anima grossa in spiritu tali agitata ad hanc vel illam agitationem, videlicet igneam vel aqueam multiformi ratione ex voluntate Jehovæ. *Fol. 160. Denique terræ globus tale corpus erit, quale est alicujus animalis; nam ut animali est anima, sic etiam anima reluri, quæ præsentia aspectuum movet tempestates.* Respondeo, quod terræ adsit anima, ut anima totius dicitur esse in qualibet ejus parte; sed non, ut distinctam habeat animam ab illa mundi universi, quam ipse posuit in sole spirituali, cujus anima est Metatron. Porro intelligat velim internum cujusque rei esse ipsum cælum, quod per se operatur absque cæli magni harmonia: Sic ignem videmus comburere & agere sine ulla aspectuum cælestium coactione. *Fol. 160. Est terra animal non tale, quale canis ad omnem nutum promptum, sed tale, quale Elephas aut Bos tardum ad iram.* Ad hanc ejus assertionem dicimus, quod probet hoc ipso contra Copernici sententiam, Terram non esse aptam ut circumferatur spatio 24. horarum cum naturaliter sit tam segnis & tarda ad movendum. Denique ad multa inania excurret, ut probet terram esse animal per comparationes factas inter pilos animalis & gramina cum plantis, inter pediculos & erucas, ac cicadas, inter lachrymas & electrum, inter potum & maris absorptionem. Auditum dat terræ; quia lapillus in ejus hiatus seu profunda foramina injectus sonitum edere solet, non considerando, quod hic sonitus ab aere procedat incluso; cujus occulta virtute etiam fit, ut tempestates dicantur excitari commotione quorundam lacuum. Morbos etiam & languores ascribit terræ propter cruditatem & concoctionis imperfectionem. Cui dicimus, quod pessima & malevola sit ejus anima, quæ suum corpus ita infirmitatibus affligere solet. *Fol. 162. Fluxum & refluxum maris inspirationem & expirationem terræ arguere asserit: Cui dicimus, miraculosum esse hujus animalis corpus, quod plus aquæ inspirando assumere solet pro vice una, quam propria ejus est quantitas: Nam disputatio est haud exigua, an mare vel ipsa terra sit major. fol. 163. In tellure anima (quæ respiratione scilicet & sorbitione foveri videtur) argumentum est caloris subterranei perpetui, & sensibilis.* Dicimus, quod si vere hoc ita se habeat, mirum quidem sit, quomodo ista flamma magni diluvij invasionibus resistere potuerit. Agnosco equidem, Archæum in centro terræ præstare ibi suo more naturæ opera, & solem esse centralem, qui ibi operatur, suoque fungitur officio; sed, quod hic sol vel ille Archæus sit flamma ignea prorsus nego, licet flammæ quidem Typhonæ nonnunquam ex terra exurgere percipiuntur; quæ tamen longe alia ratione evenire à Sapiente Philosopho dignoscuntur, quemadmodum flamma ex nube densa ac scintillæ ex filice. *fol. 163. Habet Deus non exemplaria tantum geometrica secum &c.* Negamus nos lineas aut superficies posse imaginari in Deo, qui est unitas; licet apud eum cognita fuerint numerus, pondus, & mensura. Sed illa quidem mensura non pertinet ad Geometriam vulgarem; quin potius ad illam mere formalem, quam nemini scire conceditur, cui numeri & literæ formales sunt incognitæ. *fol. 163. Relucet igitur in anima telluris imago quadam circuli Zodiaci sensibilis, totiusque adeo firmamenti, vinculum sympathie rerum cælestium & terrestrium.* Affirmamus etiam, quod imaginaria, vel, si vis, idealis figura Zodiaci materia-

lis cœli tam in stellis & quolibet alio elemento imprimatur, quam in terra: Quare, cum Zodiaci idea prius perveniat ad aerem, quam ad ipsam terram, necesse est, ut aer propter facilem receptionem influentiarum ejusdem prius agitetur ab ijs vel ad bonum vel ad malum, atque ut deinde in matricem terrestrem influxus illos transfundat; ubi aer hic (qui extra terram est ignis expansus, & in terra ignis contractus) ad maturitatem semina infusa perducere festinat: Atque sic in cœteris. Ex quibus luce meridiana clarius apparet, quomodo is, qui omnes præter se ipsum condemnat, materiam suæ harmoniæ male è rerum natura eruat, & quod opiniones habeat confusas, & correctione ingenti indigentes. Estne hoc ergo naturali ordine procedere, & omnia secundum naturæ leges emendare ac confusa vitare? Atqui jam ad *librum ejus ultimum* orationis nostræ filum convertemus: Ibi corpora illa quinque Pythagorica, Cubum videlicet, Tetrahedrum, Dodecahedrum, Jcosaedrum, & Octohedrum præparat, & ad intervalla Harmoniæ suæ cœlestis adaptat: Quare in principio proportionum harmonicarum cognitionem cum illis corporibus deducit; quarum primam facit cum characteribus earum ad invicem; secundam ab ortu, ut 1.2. & 2.3. & 3.4. & 4.5. tertiam ex numeris laterum planorum cum numero laterum figuræ comparatorum, uti proportionem Cubicam 4.12. seu 1.3. Tetrahedricam 3.6. vel 1.2. &c. Porro etiam comparat corpora inter se; ac tunc postea accedit ad essentiã rei suæ harmoniæ: cujus subjectum præcipuum, quoniam *cap. 3. lib. 5.* includit, ad brevem illius analysin progrediemur. Imprimis suadet Lectori, ut Hypotheses Astronomicas antiquas Ptolomei, quemadmodum à Purbachio & cæteris explicatæ sunt, penitus ab animo & consideratione rejiciat & removeat; idque propter hanc rationem, quoniam *veram corporum mundi dispositionem & motuum politiam non tradant*. Respondedo, quod hujusmodi suasionibus temere & inconsulte locum dare Sapienti minime conveniat; Primum, quoniam neminem in orbe terrarum Ptolomæo in Astronomia doctiorem & peritiorem unquam invenimus: Cur igitur eum rejiceremus, ut novas Copernici, Tychois Brahei & Kepleri inventiones, è Pythagoræ corporibus regularibus extortas, ac nequaquam secundum ejus & Platonis opiniones recte conceptas sequeremur, nisi major rei veritatis probabilitas antiquam illam doctrinam declararet erroneam, quam etiamnum ex Kepleri scriptis colligere possumus? Ptolomæi atque omnium Astrologorum & Astronomorum antiquorum, imo verò &, (paucis exceptis) modernorum sententiæ motum eccentricum & concentricum suo more approbaverunt, & ob hanc rationem Augem ac ejus oppositum posuerunt, Augem orbemque Planetæ deferentem cum axe & polis proprijs, atque alium ipsum deferentem Planetam agnoverunt cum axe & polis eclipticæ; aliamque axem fecerunt Solem deferentem, aliam mundi; Cæteris vero Planetis Epicyclum cum ejus axe triplici, reflexionis scilicet, Declinationis & longitudinis, simulque triplicem istius Circuli motum, Directum, Stationarium, & Retrogradum assignaverunt. Quibus quidem observationibus calculationes motuum stellarum, tabulasque approbatæ certitudinis composuerunt, Ephemerides doctas & in stellarum motibus quam exactissimas exposuerunt, quibus temporum mutationes optime, etiam ad horam & minutam prædixerunt. Et certè, si hæc eorum doctrina tam spuria est, atque Keplerus eam mundo propalare videretur, mirabile quidem foret, quod tot certitudines in astrorum motuum observationibus proferre potuerint: Quare doctis, ne temere Ptolomæi fundamenta deserant, suadeo, ne peioribus, & quæ minoris momenti sunt, per curiositatem inventis & acceptis, ranunculam pro bono pisce acquirant, & præstantiora ingratitude vitio, & neglectus atque oblivionis æruginè inficiant.

Videamus ergo, quænam sit hujus doctrinæ medulla. Facit terram unum ex Planetis, dicitque cum Copernico ipsam inter sydera circa Solem immobilem ferri, atque confirmat ibi hanc Copernici sententiam per hypotheses Tychois Brahei, asserentis, terram movere circa Solem motu sui corporis reali, medium incedentem inter circulos Martis exteriorè & Veneris interiorè. Dico ego primum, quod videatur Sol nulla ratione posse esse immobilis propter suæ lucis abundantiam, quæ omnibus rebus mobilior existit; quia veræ formæ, (cujusmodi est lux) & actus officium est primo, ut necessario agat; deinde ut actiones ejus motus sequantur convenit, quia actus effectus est motio. Unde mirabile est, quod Sol omnia movens (nam motus fontem in multis locis eum vocat) sit immobilis, atque ita vetus illud Philosophorum axioma confundatur; *Quod facit tale, id magis est tale*. At si Solem ipsum Deum intelligit, concedo quidem: Nam solus Deus est, qui omnia movet & non movetur, quatenus est extra omnia: Cæteroqui necesse est, ut Sol, cum ejus forma sit effectus actus divini, taliter moveat cætera, qualiter ipse à Deo movetur; Est enim corpus physicum, quod est naturaliter mobile. Diurno autem Terræ motu nihil quidem absurdius potest excogitari: Cujus rei argumenta dedi sufficientia in *Physico meo Macrocosmi Tractatu*; ubi *cap. 15. lib. 5.* istam Copernici opinionem refellere sum conatus. Deinde sequantur quicumque volunt Prophetas illos Heraclidem Ponticum, & Ecphantum, Nicetam Syracusanum, ac Aristarchum Samium, & tandem Copernicum ac Keplerum: Ego vero Job; & Davidem Regem, atque ipsum Salomonem pro Prophetis meis eligam, qui hanc expresse cudunt sententiam, Solem esse mobilem, terram vero immobilem. Quibus recte intellectis destruentur facile fundamenta harmoniæ Authoris, & per consequens deprehendetur male erui materia suæ harmoniæ è rerum natura, & ab ipsis funda-

mentis. Tum dicit, penes omnes esse certissimum, quod Planetæ omnes Solem circumeant, excepta Luna, quæ terram solummodo habeat pro centro: Id tamen quod ego ad hunc usque diem non percepi: Nam est mihi Astronomia alia magis propinqua, omnia hæc me vere docens: Non enim credo ego, omnes orbis cæli simulque ipsam terram circa Solem rotari; Solemque pro mundi centro haberi veritati haud consentaneum esse probabo. Ulterius asserit, Planetæ eccentricitatem esse mutationem intervallorum ejus à Sole quem centrum facit; ibique demonstrationem ocularem proportionum intervallorum unius Planetæ ab alio prodit: Deinde arguit, Numerum Planetarum seu curriculum circa Solem desumptum esse à Sapientissimo conditore ex quinque figuris regularibus solidis; Cubi enim angulis intimo Saturni circulo applicatis centra planorum fere tangere medium circulum Jovis; Tetrahedri angulis intimo Jovis circulo insistentibus centra planorum Tetrahedri tangere fere Martis circulum extimum; sic Octohedri angulis ex Veneris quocunque circulo surgentibus centra planorum Octoedricorum penetrare & profundius descendere infra Mercurij circulum extimum, neque tamen venire ad medium circulum Mercurij; (nam omni Planetæ assignat tres circulos quorum medio dat eccentricitatem Planetæ;) denique Dodecaedricorum & Icosaedricorum orbium proportionibus inter se æqualibus omnium proximas esse proportiones seu intervalla inter Martis & Telluris, interque telluris & Veneris circulos, easque inter se æquales. Breviter, Cubum & Octoedron conjuges facit, atque etiam Dodecaedron & Icosaedron. Perimus ergo, cum ita confidenter dicat Author, quod numerus Planetariorum curriculum desumptus sit à sapientissimo Conditore ex quinque corporibus, ut testimonium hujus rei assignet ex sacris literis, cum in ijs mundi fabrica inveniat quam exactissime. Super has ergo corporum regularium proportiones ædificare videtur consonantias suæ harmoniæ: Unde Saturno & Jovi 1. 2. id est consonantia Diapason attribuitur ab eo, ad cubum relata: At motuum Saturni & Jovis extremorum proportiones proprias facit 2. 3. circiter Diapente: Veneri & Mercurio attribuit majorem harmoniam 1. 4. quia, ut Cubus est figura prima primariarum, ita Octoedron est prima secundariarum: Atque sic in cæteris; Hisce addit multas regulas cum hac doctrina ficta vel potius in summo gradu analogica concurrentes: Quæ omnia hoc in loco recensere longum nimis foret. Ex quibus sapienti videre licet, quam longe absint hæc inventiones Authoris à veris Philosophiæ fundamentis, quæ ipse tanto conamine, ordineque tam exacto Naturæ sequi se pollicetur; de quibus peripicuius *in ultima comparatione harmoniæ ad invicem*. Jam vero ad ejus intervallorum concinnorum inventionem properabimus.

TEXTUS XIII.

Ubi ego veteres expresse refuto de causis consonantiarum differentes; ibi ipse citra dubitationis aleam sequitur: de causis verioribus ne cogitat quidem.

ANALYSIS.

HÆc est ergo controversia inter eum & Veteres; An scilicet minora intervalla, utpote Tonus, Semitonium, Dies (quæ concinna vocat) sint simplicia, ex quibus, tanquam ex causis, elementis, seu principijs consona intervalla, seu consonantiæ majores orientur: Affirmant Veteres; at vero Johannes Kepplerus hoc negat, rationibusque *cap. 4. lib. eius 3.* expressis hanc illorum assertionem refutare conatur. Et perveniendo ad hujus dubij solutionem, videtur istam proponere quæstionem; *An videlicet sit commune omnibus concinnis & consonis minimum elementum; ut simplex, ex quo secundum aliquem numerum sumpto, quodlibet ex consonis & concinnis componatur?* Id quod prorsus admittere recusat: Ratio unica ab ipso prolata est hujusmodi: Si specierum omnium individua, quæ magnitudine differunt, ex uno communi minimo constant, erit igitur via aliqua quantitas minima humanæ speciei; cujusmodi pusionum certo aliquo numero, veluti ex elementis, quilibet homo componatur, procerus ex multis, pumilus ex paucis. Non minus enim in harmonicis qualitas illa, Consonantia, informat chordarum proportionem seu vocum intervallum quam forma hominis molem illam materiæ informat, quæ hominis cute ambitur. Similiter rationem citat comparativam ab exemplis quantitatum incommensurabilium Geometriæ omnis generis, inter quas & intervalla incommensurabilia facit relationem. Hinc igitur infert; quod consona intervalla Natura priora sint minoribus intervallis, quæ concinna appellat, & per consequens arguit, quod illa non componantur ex istis tanquam ex elementis, aut ex minori aliqua quantitate, sed contra hæc ex illis: dicitque, se non divisionem rei quantitativam pro compositione hic accipere, sed pro ortu naturali; videlicet quatenus membra hominis non fuerunt ante corpus, & corpus ex ijs collectum est, ut domus ex lapidibus; quali modo accepta compositione negat intervalla consona vel ex alijs consonis vel ex concinnis componi: arguitque ibi, quod, licet consonorum intervallorum causæ sint cognatæ, non tamen eandem causam habeant, sed diversam, quatenus quodlibet suam propriam habeat causam distinctam: Et concludit postea,

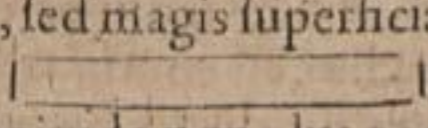
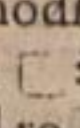
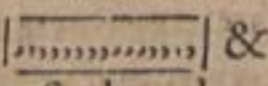
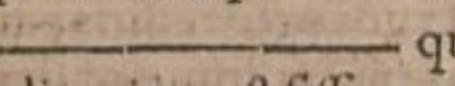
postea,

postea, quod concinna intervalla ex intervallis consonis orientur, non consona ex additione concinnorum. Hæc itaque est vis argumentorum ejus, quibus probare intendit, minima intervalla ex maximis ordine naturali profluere, & per consequens ea minime simplicia, sed potius à simplicibus orta docet. At ego veterum sententijs acrite adhaerens primum via Arithmetica; deinde rationibus à Geometria principijs depromptis, & tum postea ipsissimis rerum naturalium principijs hanc ipsius opinionem refellere haut dubitabo. Denique omnium meorum argumentorum vim ad Mulicam consonantiæ examinationem convertam.

Imprimis igitur, ut ad Arithmetica orationis filum ducam, videmus, quod secundum certum naturæ ordinem ejus unitas sit omnium numerorum communis mensura fons & origo, continens in se omnem numerum utcunque magnum, & tamen multitudinis omnis expers, semper eadem & immutabilis: Unde hæc unitas in se multiplicata se ipsam tantum modo producit: Est enim sibi radix, quadratum, & Cubus. Est ergo omnium principium & finis. Ex hujus unitatis progressionem in primo loco producit numerus binarius, sic II. in secundo ternarius sic III. Unde patet, quod numerus septenarius (ex tot enim intervallis minoribus vel concinnioribus conflatur consonantia Diapason, quæ est consonantia perfectissima) sic stabit, IIIIII. adeoque constat inde, quod ejus origo, videlicet numeri septenarij minimum elementum, à quo oritur, sit unitas; & consequenter, quod consonantiarum minorum originis eadem sit ratio; videlicet quæ ex 3. vel 4. intervallis constant: Non enim dicimus, sequendo ordinem naturæ, quod I. procedat & oriatur à septenario numero, tanquam principio, nec à ternario, nec denique à quaternario: hoc enim vanum est imaginari in progressionem naturali ad generationem; hoc est, in progressu à priori ad posteriora; Sed dici id potest in fluxu à compositione ad dissolutionem totius compositi in partes suas originales, quarum unitas est fons; hoc est in retrogressionem à posteriori, hoc est, à puncto termini ad quem, ad Prius seu terminum à quo. Respondemus ergo ad priorem ejus rationem, quod unitas formalis physica cum suo simili materiali tanquam minimo sit causa primaria individui humanæ speciei, quæ pro magnitudine vel parvitate molis se auget in sua progressionem vel diminuit. Quod vero anima unius est magis activa, alterius magis obtusa, hoc non fit ex parte formali, quæ semper est eadem, sed ex aptiori vel segniori materiæ præparatione: Sic ignem eundem aliter agere observatur in madido medio, quam in sicco, in corpore melancholico quam sanguineo, in ferro quam ligno; & tamen semper est res eadem, ac in forma sua non magis mutatur, quam ipse lucis fons, à quo progressa est. Similiter contra ejus assertionem, ubi dicit, quod consonorum intervallorum causæ sint cognatæ, sed non eadem, ex his patet, quod in consideratione Arithmetica sit minimum istud elementum unitas originalis, quæ est numerorum fons, & progressionis origo, à termino à quo procedens ad quem tam in unitatibus concretis, quæ sunt partim materiales & partim formales, quam in abstractis.

In Geometria etiam eadem est proportio progressionum; videlicet à puncto ad lineam, à linea ad triangulum & à triangulo ad cæteras figuras planas; à quibus tandem ad corpora pervenitur. Dicimus igitur; quod in Geometria progressio naturalis sit à punctis ad lineas; quæ nihil sunt aliud, quam punctorum fluxus seu continuatio: Ex quibus certum est, quod punctum sit in Geometria, ut unitas in Arithmetica: quorum quidem progressionem & multitudinem sit linea seu chorda illa, cujus sectione varia prodeunt intervalla specie ab invicem variantia: Atque ut in lineæ compositione ipsa eo major esse cognoscitur, quo longior punctorum fluxus sit à termino seu puncto ejus à quo; sic etiam patet, quod consona intervalla quo majora sunt, eo profundius sese in multitudinem immergant. At vero non adeo consulte (ut mihi videtur) dictum est, puncta derivari à lineis: Nam hoc quidem foret principia ex suis principiatis extrahere; quod sane contra naturæ ordinem fieret. Similiter, ut ad unitates Geometricas magis manifestas procedamus, videmus, quod partes trianguli constitutivæ sint lineæ; quæ iterum lineæ in suas sectiones seu radices distingui solent: Ut igitur illa figura trigona est natura prior, hoc est, principium omnium reliquarum figurarum Geometricarum, hoc est, ex qua tanquam principio figura sive tetragona, sive pentagona, sive hexagona & cæteræ omnes oriuntur, sic etiam omnes aliæ figuræ in eam iterum resoluuntur. Hinc, ut puncto Deus omnium principium comparatur à Sapientibus, à quo omnia prodeunt, & in quem omnia redeunt; sic Trinitati sacrosanctæ trigonus: Nam punctus consideratur per se & in se sine dimensione; at trigonus denotat ejus proprietates in mundi mensura. Tonus igitur lineæ ritissime comparare possumus: Ex lineis Trigonus prodit, qui est omnium figurarum Geometricarum origo: Nam, nisi Diatessaron ex proportionibus duabus seu lineis longioribus & unica breviori à Tonis seu lineis proflueret, cum ejus parte majori vel minori ad Diapente pervenire impossibile esset, non minus quam ad Tetragonum sine mediatione Trigoni. Unde liquet, quod Tonus, lineæ relatus, sit principium manifestum intervallorum consonorum, quorum major dimensio est Diapason: post quam progressionem ad secundariam compositionis rationem pervenitur; quemadmodum principium occultum se habet ut punctus ad lineam, in cujus progressionem à puncto primordiali versus Semitonij longitudines Coma, & Diesis, aliaque intervalla, insensibilia derivantur. His igitur consideratis more Geometrico, patet, minora seu concinniora intervalla esse simplicia; ex quorum additione intervalla majora consona

sona producuntur, & non versa ratione, ut Joannes docuit. Sed jam ad profundiorum Cubi ejus speculationem progrediemur. Cubus, inquit ille, *lib. 5. cap. 1.* est extimus & amplissimus, quia primigenius & rationem habens totius. Atque hæc videtur esse ratio inventionis ejus in concinnorum productione à consonis: Et tamen optime scit, Cubum à Quadrato originaliter profluere, & quadratum à sua radice, quæ est linea. Quis enim in Geometria versarius unquam dubitavit, An corpus mathematicum à superficiebus, ut istæ à lineis, motu atque ordine naturæ conflatur: A duobus enim, nempe luce & aqua, actione dupla 4. elementa sunt producta; quorum iterum duplicatione Cubus seu compositum ex elementis in lucem prodijt. Unde rectissime applicuit Aristoteles Cubum elemento terræ, quod magis grave, ponderosum, & compositum existit. Concludimus igitur contra ejus assertionem, quod, quamvis consona intervalla oriantur à Geometria, non sequatur tamen, concinna emanare à consonis. Et proinde patet, ipsum Authorem contra suum promissum naturali ordine non procedere ad omnia secundum leges naturæ emendanda, quo confusio evitetur, quemadmodum ex ratione sequenti luculentius apparebit: Afferimus enim, quod, licet Cubus dicatur amplissimus & primigenius, diversa tamen ratione id fiat ab hoc nostro proposito, uti infra declarabitur. Ex puro etiam Naturæ fonte elicimus, ratione inquisitionis mysterij sonorum & vocis, quod sonus sit multiplicatio quædam identitatis soni procedentis à termino à quo, ad quem, ita quidem, ut à termino impellentis ad metam, quo tendit vox, sit utique progressio ab unitate ad multitudinem. Verbi gratia: In tonitru videmus formam strepitum edentem esse vim igneam è nube tanquam à fonte animæ moventis exilientem, uti vox animalis procedit à tabernaculo animæ suæ; vel ut crepitus bombardæ ab orificio ejusdem; ubi ignis est forma movens, pulvis bombardicus est materia vim recipiens mediumque violenter impellens, & ipse spiritus aereus dilaceratus ac divisus crepitum dat & sonum: Aer enim resistit igneæ virtuti propter suam humiditatem, & resistentia patitur, ac passione sua vocem edit. Sequitur ergo, quod in sono sit numeratio vocis à forma impellente ad terminum auditus: Quæ quidem numeratio seu motus non aliter ex atomorum aereorum concatenatione & fluxu fit in medio physico seu concreto, quam lineæ continuatio & commensuratio fit à fluxu punctorum in medio mathematico seu concreto. At vero forma ipsius aeris est semper eadem & continua cum anima universali mundi; cujus pars nulla revera à suo toto dividi potest, licet propter diversitatem subiecti, cui inest, dicatur quoad nos differre: Nam nullus quidem vel Solis ipsius radius unquam à suo corpore separatur: Est enim anima totius unica, & eadem, ac omnino in se indivisibilis. Atque hæc quidem est omnium sapientum sententia & opinio. At jam, quia hæc essentia formalis implet quamlibet aeris partem, ipse aer, si à fortiter impellente percutiatur, reagere & resistere solet, virtute suæ formæ occultæ, atque ita fissuram patitur per resistentiam in una parte, & vis impellens paulatim reverberando sonum edit, ut in Echo videre licet: Sic enim videmus, fistulam ex solo flatu vocem edere, & percussione aeris ligneo baculo factam iridem dare sonitum. Et quamvis anima seu forma aeris sit indivisibilis, attamen substantia aeris, quæ est aqua subtilis non aliter in partes minutissimas dividitur, quam aqua, quæ est aer grossus, in guttas; per quas sonus numeratur in aere haud secus quam linea per puncta. Hinc igitur fit, quod, ut minimum corpus minimum requirit formæ universalis usum, sic etiam exiguus impetus exiguum & brevem dat sonum, quia videlicet exiguum aeris portionem urget; & sic quoque vice versa: Porro etiam, ubi major est resistentia, vel ratione crassitiei medij sonum numerantis, vel etiam ratione crassitiei & obtusitatis substantiæ aereæ impellentis, ibi gravior redditur vox: sed ubi medium est tenuius & substantia impellens acutior, ibi vox fit magis acuta: Sic gladius facilius in aerem penetrat propter ejus aciem, quam baculus, qui obtusus est, & per consequens tam facile in aerem penetrare non potest, atque ob hanc causam graviorem & bassiolem, reddit sonum. Hinc fit, quod, ut baculus magnus in aeris percussione obtusum & gravem edit strepitum, sic parvulæ virgæ acutiores faciunt sonos, quia non ita resistit medium cum sua forma: Simili etiam ratione duæ virgæ ejusdem magnitudinis, sed longitudine inæquales, hoc idem præstabunt ad invicem, quod magna & minima virga ad invicem comparatæ in aeris percussione: atque ratio est, quoniam virga grossior & obtusior eandem aeris proportionem pellit quam minima & subtilior; quippe quæ tantum habet aeris ad resistendum propter longitudinem, quantum curta illa ob grossitatem: Sic etiam chordam minutam sed longam tam graviter sonare videmus, quam chorda major, obtusior, & crassior minoris longitudinis, ut in Barbiti usu quotidie observamus. His igitur observatis ad naturalem consonantiarum inveniendarum rationem accelerabimus. Prædicta virgarum experientia facillimum erit divinare, quomodo malleoli Pythagoræ diversi proportionaliter inter se sonos ediderint, cum unius proportio in magnitudine seu pondere ad alium fuerit; ut 6. ad 12. seu 1. ad 2. alterius, ut 6. ad 8. tertiæ ut 6. ad 9. ubi proportionibus dupla, sesquitercia, & sesquialtera reperiuntur, consonantias Diapason, Diatessaron, & Diapente constituentes. Ex quibus quidem liquet, quod, cum materia malleolorum esset eadem, nempe ferrum, proportio differentiæ fuerit in magnitudine; quæ quidem hoc respectu idem erat cum pondere. Dicimus ergo quod minor malleus minorem fecerit fissuram in aere; unde aer compressus ad incudem reverberatione resilliebat, & more eccho vocem acutorem edebat, quoniam foramen seu dimensio instrumenti aerem penetrantis erat acutior.

acutior cæteris: medius etiam marculus gravioſorem ſonum illo primo dedit, quoniam ampliorem fiſſuram in aere fecit quam prior; maximus denique graviffimum edidit ſonum quoniam aërem fecit latius deliſcere, majorique pavore eum diviſit. Porro etiam major marculus profundius aërem penetrare ſolet ſua gravitate quam minor ob ponderoſiorem ſuam in aere actionem. Hæc quidem in aëris perforatione proportio optime diſcernitur in tormento bellico; Nam quo latius eſt ejus oriſcium, eo baſſior eſt ejus ſonus & profundius in medium aëreum penetrat; longiusque auditur ſonus. Quod etiam in aëris ſubſtantia ſit multiplicatio & reſiſtentia in editione vocis, hoc eſt, quod numeratio fiat & diviſio in infinitis portiunculis, & quod itidem forma aëris continua ſit ac non diviſibilis, patet in tonitru, ubi ſubito, propter continuationem formæ igneæ viſibilis in nube cum illa inviſibiliter ubique per aërem expanſa, lux fulguris percipitur ſine ulla materiæ reſiſtentia: at propter aëris numerationem, quæ tempus requirit, longe tardius pervenit crepitus ad aures. Ut igitur in naturali ferri, ſeu marculorum compoſitione videmus partium ferri additionem, qua illi in unam maſſam majorem reducuntur ad ſonos tales conſonantes perficiendos, ita quidem & conſonantes partes minutiores requirunt ad ſuam perfectionem; Nam, ſi quod facit tale ita ſe habuerit proportione naturali ſuæ compoſitionis, neceſſe erit ut itidem quoque illud tale ita ſe habeat: Nam qualis eſt chordæ dimenſio, talis erit aëris ſonantis proportio in omnibus; qualis marculus, talis formæ aëreæ reſponſio ad vim impellentem; qualis virga, talis vox: Etenim forma univerſalis aëris ſe conformat ad reſiſtentiam formæ instrumenti eam oppugnantis, atque ita, vi viribus reſiſtente ac oppugnante, medium humidum earum vires, actionem nempe & reſiſtentiam ſeu reactionem patiens, eas ore naturæ cuiſlibet proportioni ſeſe adaptante narrat & exerte indicat, hæud ſecus ac hominem hominem alloquente; illoque in momento reſpondente, ad invicem illi, alter alterius voluntatem, virtute mediæ reſonantis unanimiter percipiunt. Sed jam, ut ad conſonantiarum chordarum mysterium accedamus, dicimus, quod earum in Muſica proportiones nõ differant ab illis; quæ antea à nobis relatæ ſunt: Nam, licet marculus & tormentum faciat in aëre fiſſuram non longam ſed latam, hoc eſt, non ita linearem, ſed magis ſuperficialem; attamen, ut in Geometricis videmus, quod huiusmodi parallelogrammum non habeat plus areæ ſeu capacitatis, quam quadratum. : ſic etiam chordæ longitudo non plus occupabit in dimenſione aëris, quam planum marculi, vel rotundum bombardæ. Porro etiam hæc eſt ratio, quod inter duas chordas, quarum una eſt valde ſpiſſa, & altera tenuis ac minuta, chorda illa ſpiſſa propter latum ſuum in aere imperium tam graviter ſonat, quam minuta illa chorda in triplam vel duplam longitudinem illius porrecta, quamvis ambæ iſte chordæ in eadem menſura extendantur; Verbi gratia & quod fit propter rationem ſupra dictam; quoniam videlicet, qualis eſt chorda, talis etiam eſt fiſſura in aere: Unde lata fiſſura, & non ita longa æquabit eam, quæ in eodem aere eſt magis tenuis ſed multo longior. His igitur perceptis in phyſica ſonorum conſideratione ad conſonantiarum quidem ortum deſcendo. Ut in linea mathematica menſuram fieri diximus de puncto ad punctum à lineæ principio uſque ad ejus finem, ita quoque ſimilis eſt eademque ratio in linea phyſica, quæ aliter ſe habet quam illa mathematica; cum iſta ſit imaginaria & in abstracto, hæc realis & in concreto: Per crepitum enim à tonitru factò declaravimus, quomodo numeratio realis motus fiat à loco à quo ad quem, ſeu à nube ad terram, hoc eſt, unitatum realiũ ſeu phyſicarum multiplicatio in aere à termino à quo, priuſquam vox tranſeat ad aures auditoris: Formam vero ſonum detèrentem diximus eſſe univerſalem atque occultiffimam illam maris mundani eſſentiam quæ per ſe nunquam dividitur, licet videatur dividi ſecundum materiæ diviſionem, cui ineſt. Dicimus igitur, quod in quolibet ſono in aere factò triplex ſit motus, videlicet in longum, latum & profundum. Longitudinem vel latitudinem facit instrumenti agitati proportio figuralis; profundum vero adaptatur vi formæ impellentis; quæ ſi major & vehementior ſit, profundius penetrat, minor autem ſuperficialius. In quolibet horum motuum ſit progreſſio ab unica Phyſica; quæ eſt terminus à quo: ſed plaga in longum & latum eſt cauſa proportionis conſonantiarum; profunditas vero ejuſdem eſt cauſa vel longioris continuationis ſonitus, vel ut ſonus magis ſonore & exerte reddatur. Cui igitur certum ſit, nullam eſſe lineam realem, in qua ſuperficies Geometrica non reperiatur, patet utique, quod omnis chorda materialis parallelogrammum vel majus vel minus in ſe habeat ſecundum majorem vel minorem ſuam denſitatẽ. Unde manifeſtum eſt, quod, ut ſuperficies in Geometria ortum habet à lineis, & parallelogrammum primum à triangulis, ac tum poſtea à lineis, ex quibus omne quadratum ordine mathematico generatur; ſic etiam omnes illi motus ad naturalem vocis productionem concurrentes, figuræque phyſicas ac lineas tales designantes principium ſumant à prioribus unitatibus, à quibus motus quilibet, tanquam à terminis à quibus, effluxerunt. Cum igitur omnis intervallorum proportio menſuretur motu, motuſque omnis menſuretur numero, numeruſque omnis phyſicus ſit unitas realis; ut gutta pro aquæ unitate haberetur, aërque in atomis tanquam minimis ſuis quantitibus diſtinguitur, ut linea punctis: deinde & aqua ſuas lineas habet ex concatenatione guttarum, & aër ex progreſſiva congregatione atomorum; ex quibus iterum ſuperficies ac corpora ex ijs compacta, hoc eſt, trina dimenſio phyſica prodit: Sic igitur dicimus, quod in omni aëris percuffione fiat motus; quia à minori mul-

mul-

multitudine, & quasi ab uno minimo elemento proceditur quousque multiplicatione ad numerum ingentem facta sit progressio. In illo ergo motu, à quo consonantia profertur, sit talis in aere motus mensura, qualis in chordæ substantia illum motum procreante: At vero chorda illa in naturali suo incremento à minori ad majus habuit progressionem in ventre animalis; atque sic etiam canabim quotidie altius crescere percipimus, adeoque omnis progressio in generatione fit à minori ad majus: Quid igitur dubitandum est, quin in consonantijs, physica consideratione exhibita, fiat potius à minori ad majus progressio, quam à majori ad minus. Dicimus igitur, quod in mensuratione Diapason, Diapente, & Diatesaron motus in aere à termino à quo ad quem considerandus sit, hoc est, ab initio Toni ad finem mensuræ quinque tonorum integrorum cum duobus Semitonij ad complementum consonantiæ Diapason: in quo motu fit transitus primum per omnia intervalla concinna, per Schisma, Coma, Semitonium majus & minus, priusquam ad Toni unius complementum pervenitur: atque ita aeris multiplicatione ad perfectæ consonantiæ metam proceditur: in quo quidem motu licet aer dividatur, attamen forma in eo agens est semper eadem, proportionaliter se adaptans tam majori consonantiæ, quam minori: Nam parata est ad agendum in proportione partis medij seu vehiculi sui, quod ad patiendum urgetur. Porro etiam nonne videmus apud Physicos, res omnes ex suis principijs conflare, tanquam ex partibus, & non tanquam minora ex majoribus. Atqui dicit Joannes, quod cujuslibet consonantiæ diversa & distincta sit causa interna: Quæ quidem ejus assertio indirecta est, cum eadem sit forma agens in una proportione, quæ in alia, haud secus, quam in fistula idem flatoris spiritus varias consonantias proferre solet. Nil quidem minus est veritati consentaneum, quam quod consonantia Diapason, propter perfectionem suam extremam ipsi Deo comparata, possit esse principium aut consonantiarum imperfectarum aut intervallo- rum incompletorum, quæ adhuc sunt magis imperfecta, incompletæ consonantiæ consideratione. Quis enim sibi constans conabitur imperfecta ex plusquam perfectione elicere? Aut enim consonantia Diapason complete perfecta est, & tunc nihil imperfectionis in se habet, aut non complete perfecta est, & tunc male dicitur perfectio in majori gradu. Ex his igitur patet, quod, ut maturitas à cruditate procedit, sic perfectio ab imperfectione: Nam hæc est continua naturæ actio, ut imperfecta ad perfectionis metam perducatur: Etenim vera naturæ progressio est, rem obscuram & crudis tenebris inquinatam reddere puram formalem, & lucidam instar ipsius Solis: Qui enim clarior rem ex imperfecto elicere novit Solem, quam est hic Sol cælestis, ille verissimum Harmoniæ mundanæ Diapason quid sit perfecte intelliget, ab imperfectione ad perfectionis metam oculis apertis respiciet, & progressionem numeralem ab unitate formali in materiæ multitudinem, ac ejusdem iterum à multitudine ad unitatem redactionem inveniet, Sic enim factus est mundus, ab uno nempe in multitudinem, atque ita quoque transfiguratione mutabitur in ultimo *Pereat ad unum*: Talis itaque reuera Musici nomen optime merebitur; talisque in Astronomia divina omnium certissima perspicuam obtinebit inspectionem; ei quidem nec stellarum situs, nec earundem motus, pariterque nec tempestatum ratio, nec temporum ordo occultabitur, sed, spiritu sapientiæ duce, in via cognitionis certa & infallibili dirigetur.

TEXTUS XIV.

Ad alterum authoris locum transeamus, ubi Musicam ille in mundum introducit. Hic vero immane, quantum inter nos discrimen est. Primum, quas ille harmonias docere intendit, eæ sunt meri Symbolismi, de quibus idem dico, quod de symbolismis Ptolomæi, poeticos potius esse aut oratorios, quam Philosophicos, aut mathematicos.

ANALYSIS.

NON erit hoc mihi (spero) dedecori, cum ipso Ptolomæo, viro tam clarissimo, in errorem eundem incidisse; sed potius in honorem convertetur, me aliquid simile cum Ptolomæo cogitasse. Ponatur, quod sint meri symbolismi Poetici; negamus tamen prorsus, nos à Philosophorum limine ideo aberrasse: Nam quantum quidem mysterij in Philosophia symbola Orphei, Homeri, Hesiodi, Virgilij, Ovidij & aliorum similium in se comprehendant, Authorem latere video. Sed, ut ad propriam ejus doctrinam accedamus, nonne fuerunt corpora ejus regularia, quæ sui operis harmonici fundamenta statuit, mera symbola, quæ ipse Pythagoras Philosophiæ veræ adaptavit, inde mysteria ingentia de elementorum mutationibus ab imperfectione ad perfectionem inferens; quæ tamen Author à veræ Philosophiæ intentione ad fictiones suas Astronomicas distrahens symbola fecit vana & vere Poetica, aut deliria mathematica.

TEXTUS XV.

In primo suo tomo totum mundum distribuit in tres regiones; ubi secundum celebratissimum illud Hermetis axioma, *supera similia seu analogia facit inferis*. Hæc vero analogia, ut per omnia succedat, sæpe crinibus trahenda sunt, quæ utrinque comparantur.

ANALYSIS.

Imo vero hoc ipsum in Authorem retorquere possumus, qui, ut corpora quinq; regularia ad suum institutum torqueat, *Proæm. lib. 1.* intentionem Aristotelis & ipsius Pythagoræ crinibus quasi trahit, & infinitas definitiones, axiomata, propositionesque congregat, ut vi & armis, pedibus manibusque mixtus eorum symbola ad suas inventiones statuminandas etiam contra Philosophorum illorum intentiones accommodet. Quanta etiam violentia urgetur ab eo Natura, dum ejus terra de subito ad æthera elevatur, atque ita, grave, ut sursum tendat, cogitur, itidemque ut ex corpore opaco & immobili fiat stella clara interque spheram Martis & Mercurij movere intelligatur; imo etiam ut animam habeat propriam, qua aeri & aquis imperet, tempestatesque cieat & æthera; similiter ut Sol fixus reddatur & immobilis, atque tamen nihilominus sit motus fons & mundi centrum, ita ut circa eum moveatur terra &c. Ad mea vero quod attinet, exitus probabit acta.

TEXTUS XVI.

Jam, ut propius accedamus ad fundamenta, quibus Robertus de Fluctibus superstruit suam musicam Mundanam; primum ille totum mundum, omnesque tres eius partes Emphyream, Cælestem, Elementarem occupat: ego solam cælestem; nec eam totam, sed solos Planetarum motus quasi sub Zodiaco.

ANALYSIS.

Svam tamen partem cælestem, quam pro sua Harmonia eligit, tam amplam facit, quam est mea cælestis & elementaris simul, cum terram numeret inter sidera cæli. Unde sequitur, quod pars mundi elementaris sit ipsius cæli ingentis non nisi portio. Ad motum autem Planetarum, cui vim totius Harmoniæ commendat, quod attinet, agnoscit quidem Harmoniam suam in cælo; at vero illius Harmoniæ ad nos descensum non vult respicere aut attendere. Cum igitur de motibus Planetarum egent, cui agnoscit, *text. 5.* se de longitudine & brevitate sonorum nihil admodum dixisse; dum tamen interim vidit, tempora motuum Planetarum esse diversa, uti in *Analysi textus 5.* dictum est: Ego vero de harmonia ascendente & descendente, hoc est, de rerum exaltatione per harmoniam primo divinam, ac deinde mundanam sermones meos institui: Scio enim, me cælum habere in terra, ipse autem terram suam transfert & rapit in cælum. Sic Poetæ finxerunt Herculem, Astræum, Plejades, Argum, & revera aureum vellus, Orionem, Hydram, Aquilonem, & hujusmodi alia in cælum esse rapta.

TEXTUS XVII.

Ille fesus veteribus, qui vim harmoniarum ex numeris abstractis esse credebant, sat habet, si quas inter partes concordantiam esse demonstrabit, eas numeris quomodocunque comprehendat, nulla cura, cuiusmodi unitates illo numero accumulæntur: ego nusquam doceo quærere harmonias, ubi res, inter quas sunt harmoniæ, non possunt mensurari eadem quantitatis mensura; sic ut causa quantitatis eadem sit inter illas proportio, quæ inter duas chordas eiusdem tensionis, causa longitudinis.

ANALYSIS.

Hoc quidem in loco video, Authorem numeros Harmoniæ naturalis veros penitus ignorare: quod nisi ita esset, in hujusmodi verba scio ipsum nunquam fuisse erupturum: Etenim Pythagoræ trigonum ab ipso *lib. 3. fol. 4.* descriptum, non figuris plane mercatorijs, sed mere formalibus

depictum inveniet, (si recte rem considerare velit) quæ ab abstractis longè distant; Abstractos ipse numeros in sua harmonia fugere conatur; Et tamen præter abstracta nihil sincere in numeris tractare videtur, cum non minus abstracti sint numeri Mathematici ex lineis, superficiebus, & corporibus, seu radicibus, quadratis, & cubis, quam qui in Arithmetica Algorithmica vulgari reperiuntur. Philosophi sapientiores, nempe Themistius, Boetius, Averroes, Pythagoras, Plato sic numeros extollunt, ut neminem absque illis posse recte philosophari putent. Sed quid nobilissimus ille numerus, de quo ipsi locuti sunt, sibi velit, ejusque in membra respersio, non novit Arithmeticus, qui artem numerandi mercatoriam caller, aut in Musica vel Geometria vulgari duntaxat versatus, superficie tenus respicit, sed qui proportionales formales inquirat, videlicet gradus progressionis formæ in natura ab imperfectione ad summam perfectionem. Quare non sunt illi exaudiendi, seu intelligendi de numero vulgari seu materiali & sensibili, sed de formali, vere igneo, & rationi familiarissimo: De cæteris enim numeris Pythagoricis Academici & ipse Augustinus nihil curaverunt: Hanc numeri speciem ipsi Naturalem, formalem & rationalem vocaverunt, ex quo magna miracula tam in divinis quam naturalibus peracta sunt. Ex hujusmodi numeris tempus quidem constat, omnisque motus, & actio, quæ ad tempus adaptantur; quibus etiam omnia referuntur, quæ tempori & motui subjecta sunt. Per hos numeros vere aureos & formales concentus & voces in Musica proportionem habent & constant. Denique omnes species naturalium, & eorum, quæ supra naturam sunt, numeris certis formalibus constringuntur. Horum numerorum occultorum mysterium optime cognoverunt illi scientiæ consultissimi, qui Monadem seu unitatem opificij Deo, Diadem seu dualitatem Materiæ aqueæ, ac tum postea Triadem Formæ seu luci & animæ universali attribuerunt, quæ virginem vocaverunt. Hi autem sunt numeri illi tres ignei & formales, qui primum à proprietatibus sacrosanctæ Trinitatis effluerunt ad mundi fabricam: Materia enim aquea Spiritus divini glutine cum forma lucida conjungitur & vocatur Cælum. Tunc homini ejusque vitæ Hexadem & Heptadem; denique Ennadem omnibus creaturis. Hinc quidem numerus denarius, omnes non modo mundi consonantias sed etiam ejusdem dissonantias includens, decem Sefirothis Sapientum attribuitur, quibus decem Dei cognomina decem ejus proprietates in mundo (tam in clementia consonantes, quam in severitate dissonantes) experientia præsidere dixerunt: Nam talis est numerorum formalium progressio, ultra quos nullus alius unquam fuit, est, vel erit 1. 2. 3. 4. Ubi 1. 2. simul additis fiunt 3. quibus si addantur 4. fiunt 7. Atque hic est numerus ille mirabilis, in quo mundi creatio est completa; quippe in quo quadratum materiale seu elementare radici formali unitur, & appetitus materiæ mundanæ ita adimpletur, ut quiescat illa, quatenus bono impleta summo. Hinc seu in hoc respectu numerus iste Sabbatho seu quieti datur; estque aliquando numerus punitionis; quando proprietates Elohim in numero ternario consideratam iracundiam vertitur; & sic dissonus est: *Qui occidit Cain septies vindicabitur, Gen. 4.* Similiter & mysteria alia sub eo continentur: Nam *iustus cadit septies, Proverb. 24.* *Post dies adhuc 7. ego pluviam mittam super terram Gen. 7. 4.* *Qui everat arca septimo mense Gen. 8.* *Expectavit Noa 7. dies post reditum columbe; Sapientia edificavit domum suam septem columnis. Proverb. 9. 1.* *Oleo unctionis aspersit Moyses altare 7. vicibus, Levit. 8. 11.* *Septies iussit Elisha lavare Naaman; ut curaretur de lepra 2. Reg. 5. 10.* *Recluditur Maria septem diebus lepra affecta Levit. 14.* Et infinita alia mysteria recensuerunt scripturæ sacræ. Hæc autem numeri septenarij appellatio non more vulgari, sed mystico & formali intelligitur: Nam, ut *littera interficit, spiritus autem vivificat,* sic etiam eadem est differentia inter vulgarem & spirituales numerum. Sed procedamus cum proposito nostro. 1. 2. 3. faciunt 6. quibus si addatur 4. qui est unitas, fit 7. vel additione numeri quaternarij in pleno ejus valore ad 6. producet 10. *Ultra quem, teste Aristotele, nulla est progressio:* Nam omnes numeri, qui sequuntur, sunt meræ ex his compositiones. In his igitur numeris formalibus omnia comprehenduntur: Et proinde, quicumque noverit numeros vocales & naturales cum divinis conjungere, & in eandem consonantiam temperare, hic per numerum istiusmodi poterit operari mirabilia, atque eandem etiã cognoscere, quemadmodum in Magia naturali peritissimi asseveranter scripserunt: Namque hi sunt numeri veri, in quibus jacet totius Harmoniæ essentiæ secretum; sine quorum cognitione impossibile est de Musica, sive mundana, sive artificiali rite judicare. Et certe, licet me tantum mysterij cognitione haud dignum esse agnoscam, attamen hujusmodi numerorum proportionem in meis operibus adaptare vehementer laboravi: De quibus equidem, copiosius me in *tractatu Microcosmico in libello de numeris divinis* egisse percipiet curiosi Lectores: sed nolim, ut me ibi loci ad numeros vulgares, quin potius ad proportionales mysterij Naturæ, orationis meæ filium convertisse credatis. Dicimus igitur Authori, quod male intentionem nostram percipiat, conijciendo, me vim Harmoniarum mearum ex numeris abstractis accepisse: Sed quidem video, ipsum tam elatum esse in opinione sua, ut remissiora à nobis tractata aut in contemptu habeat, aut saltim minime capere, vel in eorum penetralia oculis mathematicis inspicere queat. Dico igitur, quod major fuerit mihi cura in unitatum formalium accumulatione ad Harmoniæ mundanæ veritatem explicandam atque enucleandam, quam ei quidem esse potuerit, qui in rei litterarum versatur, nihilque spiritus formalis sapere videtur: Nam quomodo possibile est, ut ipse de Musica mundana judicare possit, qui ejus essentiam penitus ignorat. Sed ad excellentiam ejus in Musica, quam mundo ita ebuccinare videtur, redeamus. Harmonias ipse non admittit, ubi res inter quas sunt harmoniæ, non possunt mensurari eadem quantitatis mensura, ita ut causa quantitatis

titatis sit eadem inter illas proportio, quæ inter duas chordas ejusdem tensionis causa longitudinis. Hujusmodi quidem proportionem produxit *cap. 4. lib. 3.* Ex chordis æqualiter tensis, illarum sonitus sunt graviores, quæ longiores, illarum acutiores, quæ breviores: Ubi nullam videtur admittere Musicam proportionalem, nisi ubi sit chordarum ejusdem mensuræ seu latitudinis differentia in longitudine. Hoc autem falsum esse communis docet experientia; quoniam duæ chordæ æqualis tensionis ejusdemque longitudinis, sed differentis seu diversæ grossitiei vel magnitudinis consonantias varias in gravibus & acutis reddere solent; de quibus latius in *Analysi textus 13.* Quare hic differentia in longitudine non est causa, sed in magnitudine: Unde ego etiam assignavi sonos bassiores & graviores densiori ac spissiori mundi materiæ, acutiores vero tenuiori mundi spiritui: quorum demonstrandorum gratia pyramidis effigiem non inepte delineavimus.

TEXTUS XVIII.

Propterea ille totum mundum ratione semidiametri in tres æquales partes dividit, sat cognitum habens, æquales illas minime esse: sed ideo solum, quia prima unitas est mundus Elementaris, secunda mundus æthereus, tertia Empyreus: & vero unitates pingi aliter non possunt, quam æqualitate linearum: at ego, nisi testetur astronomia de eadem unitatum mensura quantitativa, nequaquam ijs, ut unitatibus uttor ad numerandas proportionibus harmonicas.

ANALYSIS.

Hic Joannes Keplerus me acriter reprehendere videtur, quoniam diametrum machinæ mundanæ in partes tres distribui æquales ad Harmoniæ meæ Macrocosmicæ inventionem: Nam, inquit, *primam unitatem facit mundum Elementarem, secundam Mundum æthereum, & tertiam Empyreum; Quod quidem ideo erroneum concludit; quoniam unitates aliter pingi non possunt, quam æqualitate linearum.* Huic ejus objectioni facillimum est respondere: Nam, si cælum æthereum pro masculo, elementaris autem regio pro fœmina habeatur, cujus matrix sit terra, necesse est, ut eadem & exactissima sit proportio inter cælum æthereum & illud inferius; quoniam passio in fœmina debet gradu exactissimo respondere actioni in masculo, per infallibile illud Platonis axioma; *Secundum meritum materiæ dantur formæ:* Nulla vero est generatio, nisi in convenientibus in natura: At vero cælum agit in inferiora formamque dat; inferiora autem æquali respectu patiuntur, formasque cœli recipiunt, quibus informantur. Sed, ut propius ad rem accedamus, ideo negat, unitates meas esse æquales, quoniam pingi aut mensurari non possunt linearum æqualitate. Hic equidem Author suam in vera unitatum naturalium cognitione prodidit inscitiam, eo quod nescire videtur naturæ pondera, sine quibus neque ad Harmoniæ secretum, neque ad motuum cœlestium mysteria perveniri potest: Hermes enim dicit (& quidem rectissime;) *Quod est superius, est sicut illud, quod est inferius, & vice versa;* hoc est, unitas spissa est eadem, quæ unitas subtilis, & unitas subtilis eadem, quæ spissa; hoc est, spiritualis unitas tenuis idem est, quod unitas mediocriter crassa, atque hæc idem est, quod unitas terrestris omnium densissima: Quæ quidem unitates nihilominus communi & æquali linea mathematica non mensurantur, nisi sit talis mensura demonstrationis causa. Verbi gratia: Si duo nobis essent terræ pugilli, quorum unus in sua natura spissa & terrestri conservandus esset, alter subtiliatione reducendus in aquam, utique unus ille pugillus terræ in sua natura relictus, erit æqualis unico alteri in aquam redacto, ratione ponderis, in quo vere consistunt proportionibus sapientum: Et quamvis unicus iste pugillus redigatur subtiliatione in 10. pugillos aquæ, & per consequens ampliorem requirat locum, quam antea habuit; attamen ejus proportio in pondere est eadem, quatenus arte potest reduci in terram eandem, qualis antea erat. Similiter aqua illa redacta in aerem requireret decies tantum loci, & spatij pro suo receptaculo, quantum habuit ante; & tamen proportione formali non differt ab uno pugillo grosso; & sic in cæteris. Unde concludendum est contra illam Authoris objectionem, quod unitates ejusdem corpulentæ & elementi linearum mathematicarum æqualitatem requirant in sua dimensione; at vero eadem unitates in corpulentia diversæ, & mutatis in crassitie ac tenuitate substantijs, ita videlicet, ut una earum maneat crassa, altera vero subtilietur, non linearum mathematicarum identitate mensurantur sed ponderibus: Atque hoc partim est illud, quod Hermes sermone suo ænigmatico intelligit, quando dicit, *superius se habere, ut inferius & è converso:* hoc est, unum subtile est idem, quod unum grossum, vel cælum idem, quod terra, & spirituale idem, quod corporale, & tenue cælum idem, quod cælum grossum; hoc est, mensura formali, quæ fit proportionibus ponderum mysticorum, & non mensuræ vulgaris sive numeralis, linearis, superficialis aut corporalis identitate numeranda, utpote quæ mensuræ à Sapientum intentionibus multum aberrare cognoscuntur. Horum igitur mensuræ exactissimæ, quibus eorum Harmoniæ, mysteria naturæ, & mundi motus eliciuntur,

tur, sunt illæ, quæ pondera nuncupantur Sapientum; quibus solis, & non alijs datum est, naturæ facere mutationes ab uno elemento in aliud manente identitate; quippe quibus ex uno terræ pugillo & novem aeris fiunt decem pugilli aquæ, & de uno pugillo aquæ, ac novem ignis fiunt decem pugilli aeris, ascendendo per scalam vivificationis naturæ grossæ in simplicem ac altam: Nam sic solebat natura producere solos cœlos è re grossa & terrestri per exaltationem identitatis elementorum in naturam cœlorum; Tunc ex uno pugillo ignis & novem aquæ fiunt decem aeris mortui, qui est aqua viva, & ex novem quidem elementi terræ fiunt decem aquæ glorificatæ. Sed hæ ponderum proportionales intelligendæ sunt cum sapientia; quoniam hæc est illa sola doctrina, sine qua nulla mensura, proportio, aut temperamentum acquiri potest: Est enim hæc proportio catena illa aurea, & rota circulo totius seculi, per quam Natura ipsa gubernatur in instrumentorum suorum omnium rotatione & circumvolutione. Sine hoc igitur sapientiæ dono nemo scientiæ Astronomiæ peritus de siderum situ & motibus recte judicare potest; nemo mundi constitutionem, aut vim elementorum, aut principium, medium, & finem temporum, solstitiorum mutationes & varietates temporum, anni circuitum, naturas animantium, iras ferarum, ventorum ac spirituum vires, tempestatum rationem, ipsas hominum cogitationes, differentias plantarum, & radicum facultates, aut quæcunque occulta vel manifesta sunt; cognoscere, juxta illud *Sapient. 7. 4. 22.* Hæc sunt eximia illa sapientiæ dona, sine quibus nemo in scientiam aliquam ex illis 7. liberalibus uniuersæ cognitionis fundamentis recte penetrare potest; sed homines opinione ducti in infinitos incidunt errores: Atque hinc dictum est, quod *sapientia domum suam edificaverit excisis columnis suis septem Proverb. 9. 1.* & quod *erudito ejus pecunijs & auro effosso electissimo sit preferenda: Unde inquit sapiens; Melior est sapientia Carbunculis, & omnia delectamenta non possunt equari ei. Proverb. 8. 11.* Sole equidem Keppleri, quem motus fontem fecit, speciosior est hæc sapientia, & supra omnem dispositionem stellarum invenitur prior. Nec mirum, cum sit *emanatio claritatis Omnipotentis Dei sincera. Sap. 7.* Ad hujus igitur inquisitionem tendunt meæ unitates, ut ad summum istius unitatis culmen pertingam: Sic enim dicunt sapientes, *omnia esse unum & idem in Deo & per Deum; qui est sola veritas, à qua omnia per multiplicationem & dispersionem in multitudinem prodeunt, & in quem itidem omnia, per exaltationem ac resolutionem in simplicitatem, redeunt.* Licet igitur philosophia mea videatur vulgaris, attamen sub ejus umbra meliora inquisitione recta apparebunt. Utcunque ad Authoris objectiones sic respondeo, quod unitates meæ non linearum dimensione istidem seu æqualibus commensurandæ sint: sed ideo ijs sum usus, ut in pyramidis morem, materiæ subtiliationis formulam exactius describerem: At si cujuslibet elementorum & cœlorum sphæræ dimensionem secundum lineares ejus proportionales (si quidem id esset possibile) explicarem, nulla quidem charta figuras meas capere potuisset. Dicimus igitur, quod, si cœlum elementare subtiliaretur in naturam ætheream, tunc illud unum impleret locum immensum cœli ætherei: Nec tamen sequitur, quod, quia locum tam amplum non occupat, ideo non sit unum proportionale naturali, quæ in pondere consistit, quamvis lineari dimensione differat. Et nos quidem experientia edocti cognoscimus, terram in cœlum reduci posse, & tamen natura proportionis suæ substantiæ eandem manere, quæ fuit ante; uti pauper ad qualitatem Episcopi exaltus, idem tamen esse solet, & aqua paruula per distillationem in vaporem grandem redacta in priorem suam naturam quantitativam iterum condensatione revertitur, ita videlicet, ut, licet in fumo maximum occupet spatium, in aqua autem exiguum, unitas tamen ejus una in fumo non differat ab unitate ejus in aqua, nisi solo spatio. Sed quid verbis pluribus hac in causa utar? Nimirum hoc omne, imo vero etiam ipsa responsio ad hanc ejus objectionem optime à me explicatur *cap. 16. lib. 2. Tract. 1. de Macrocosmi fabrica, Experimento 3.* quippe ubi unitatum nostrarum rationem, earumque in subtilitate & crassitie differentiam ad amissim descripsimus. Quod quidem caput si legisset Author, non ita temere forsitan de meis unitatibus judicasset. Ex hisce igitur concludimus, quod Author potius propriam hoc in contextu prodat ignorantiam, quam ut aliquam mihi hac in causa culpam juste imputare possit: Nam, quod asseverare videtur, unitates pingi aut describi non posse absque linearum æqualitate, inde patet, ipsum res inquirere magis mathematicæ & quantitative, quam vere physice, aut secundum rerum naturalium essentiam, hoc est secundum mensuram lucis in materia spiritali seu sulphuris in suo Mercurio. Testetur igitur ejus Astronomia imaginaria de eadem unitatum mensura quantitativa; ego quidem meo more physico contentus, mensuris meis naturalibus, ponderibus essentialibus instructis, adhærebo.

TEXTUS XIX.

Ille tamen suis insistens principijs, pyramidemque educens ex basi, circulo magno Telluris, ejus verticem ad ipsum apicem cœli statuit, & altitudine ejus in tria equalia (perinde ac si unitates verissime æquales habuisset) divisa, numerat, quot partes veniant Empyreæ, quot Cœlestis, quot Elementari. Nam summum Elementaris regionis hoc pacto duplo longius abest à summo Cœlestis, quam à summo Empyreæ: Et in divi-

divisione pyramidis, respectu quidem axis, tribus regionibus tria veniunt equalia, respectu vero trianguli per axem, Empyreo venit unitas, Cælesti tres, Empyreo quinque unitates: respectu denique spatij seu corpulentia figura, Empyreo unitas, cælesti septem, Elementari novendecim unitates veniunt. Quid nunc dicam de altera contraria Pyramide lucis, cuius basin facit ipsam adorandam Trinitatem in summo Empyreï cæli apice, verticem vero in ipsa terra collocat.

ANALYSIS:

IN hoc contextu, more Prothei inconstantissimi, videtur in suis dictis variare; quippe qui modo de æqualitate divisionis partium pyramidis agit, modo longitudinem inquirat, & tum demum dimensionem trinam mathematica sua industria examinat; & in his omnibus aberrat à mea intentione: De unitatum nostrarum ratione in *Analysi textus sequentis* sapienti loquemur abunde, ubi multa de hoc subjecto paucis. Tum dicit, me numerasse, quot partes veniant Empyreo, quot cælesti, quot elementari; Atque in hoc etiam fallitur circa meam intentionem: Nam demonstratio mea non est, ut de partium cælorum magnitudine agam, sed de attenuationis materiae spiritualizatae proportione, dicendo, quod, quo magis materia mundi sursum tendit, eo semper subtilior, & in sua natura purior, ac spiritualior reddatur. Quare proportiones meae pyramidales non id intendebant, ut ostenderem, minorem materiam esse in uno cælo quam in alio; (namque affirmavi, easdem esse pondere unitates in cælo elementari, quæ in cælesti, & in cælesti, quæ in Empyreo) sed ut per dispositionem portionum pyramidis, proportionem subtiliationis materiae & puritatis in ascendendo indicarem, verbi gratia gradus proportionum in motu ab imperfectione ad perfectionem. Ille transit ad examinationem axis pyramidis; quod quidem examen, licet ad pyramidem mathematicam pertineat, huc tamen parum refert, non minus quam inquisitio pyramidis solidæ cum numeris: Quis enim ex incipientibus seu tyronibus in Geometria, pyramidis solidæ partium proportionem numeralem ad invicem ignorat? Sed in lucem demonstrandi gratia produxi figuram Geometricam, ut inde naturæ physicae progressum in materia mundana facilius mundo monstrarem; non sane ideo, ut protinus è physica mea intentione ad mathematicam pyramidis numerationem transfret Lector; nec enim eo animo introduxi pyramidem Geometricam in meis demonstrationibus, ut aut ejus materiae identitatem considerares, aut soliditatis partes ad invicem comparares, aut longitudinem metireris; sed ut figuram ejusque proportionem in descendendo & ascendendo, in movendo ab imperfectione ad perfectionis metam observares; Nam hoc modo per cæli gradus perfectionis proportionem intelligimus, per elementorum stationes ab invicem distantes imperfectionis scalam priusquam ad perfectionis limites pervenitur. Et quoniam ad ocularem aspectum pyramis mathematica omnesque ejus partes sunt ejusdem materiae, hoc est, una ejus pars homogœna est cum alia, ideo eam ad meliorem subjecti explicationem in partes æquales divisi; quamvis illud parum referat ad propositum meum, quod erat, motum physicum materiae physicae explicare à grosso ad subtile. Quare qualis sit mea intentio per veram pyramidem physicam, prout existit in rerum natura, expressimus *cap. 17. lib. 5. Physica Macrocosmi historiae*. Et quoniam percepi, quod difficultas intentionis meae mala non fortasse de meis laboribus opinionem propter minus expeditam veritatis, mentisve, ac sensus mei explanationem mundo afferre potuisset, ideo in *libro ultimo historiae technicae Microcosmi* mei librum integrum de pyramidum physicarum tam formalis quam materialis explicatione feci; ubi meam de pyramide naturali intentionem plene enucleavi & exposui. Dicimus igitur quod pyramidalis nostra contemplatio magis sit formalis, quam ut sub consideratione mathematica comprehendi possit, quoniam denotat progressionem occultam formæ in materia ad depurationem, subtiliationem, & conductionem ipsius ad maturitatem & perfectionem ab imperfectione, & à crasso ac denso ad tenue: Atque in hoc quidem jacet omnis mystica harmonia proportionum, & mensurarum Sapientum intentio; nec enim distat à progressionem naturæ in hoc mundo: Basin autem illam pyramidis formalis facio sedem Dei, quoniam ibi totius materiae perfectio consummata est, & ipsa materia ad unitatem divinam à multitudine mundana redacta. Talis erit mundi consummatio vel potius transfiguratio, tanquam à multitudine mundana redacta. Videre igitur licet, quod, ut pyramis materialis, quo magis sursum tendit, eo est in sua forma potentior (sicuti ex figuris meis elicere fas est) sic etiam ipse mundus & omnia in mundo eo magis forma exuberant, quo magis ad puritatem & subtilitatem ab impuritate & grossitie moventur; atque ita semper ascendunt non quidem mensuris mathematicis ab imo sursum, hoc est, à loco ad locum, sed ab imperfectione ad perfectionem, ab impuro ad puritatem, à gradu humili ad statum exaltatum, à cruditate ad completam maturitatem, à tenebris ad lucem, à terra ad cælum, à malo ad bonum, à Diabolo denique ad Deum. Sic exaltatur Episcopus loco non mutato; Et sic quidem

dem se habet mundus & omnia in eo, priusquam ad plusquam perfectionem promoventur, in quo Deus tanquam plusquam perfectum imperat & inhabitat.

TEXTUS XX.

Has duas pyramides cum inter se permisceat, exque mixtura proportionales musicas eliciat, rem tentat à mei operis proposito diversissimam. Nam ipse lucem (formam & animam largitricem) & materiam, duo inter se diversissima comparat, & quibus quantitates nequaquam eodem respectu insunt: ego vero pro terminis formandae proportionis Harmonicæ in mundo non admitto nisi illa, quæ eodem respectu quantitates recipiunt; verbi causa, motum Martis & motum Jovis diurnos.

ANALYSIS.

AD meas consonantias quod attinet, eas ideo falsas, & à suo proposito diversissimas existimat, quoniam oriuntur ex permixtione lucis cum materia, quæ dicit esse diversissima; & per consequens infert, quod quantitates materiæ & formæ mundanæ nequaquam eodem respectu insunt. Quæ quidem ejus assertio majorem adhuc indicat illius in rerum naturalium profunditatis scientiæ ignorantiam, quam ea, quæ præcesserunt: Nam primum hoc certum est, & ab omnibus Philosophis comprobatum, quod materiæ appetitus sit informari à luce, uti ille lucis seu formæ lucidæ est ipsam materiam informare: Cum igitur materia mundana peracta fuit, sine dubio illud ab informatione lucida fuit factum. Unde sequitur, quod materia in actu (quæ & secundaria dicitur ab Aristotele, & Aqua à Moyse) ut existat, formæ portionem retineat sufficientem, quæ vivat & talis permaneat, qualis est. Porro etiam dictum est ex sententiâ Platonis, quod secundum meritum materiæ dentur formæ; nec quidem est generatio, nisi ex convenientibus tam in natura formæ quam materiæ. Hinc patet, quod vilis materia vilem possideat formam, exaltata vero exaltatam. Dicimus etiam quod materia naturaliter patitur, uti & forma agit: Fit quoque, teste Sapiente, eadem conjunctio inter materiam & formam, quæ inter animal fœmineum & masculinum. Porro etiam dicimus, quod materia elementi ignis dignior sit illa aeris, quia majorem formæ portionem retinet; quippe cujus substantia materialis magis erat disposita ad recipiendam formæ multitudinem, quam illa aeris, & iterum sub eadem proportione materia aeris quam aquæ, atque illa tandem magis, quam materia terræ; similiterque cœlum, quam substantia ignis. Ex quibus evidens est, quod materia in omnibus secundum dignitatem suam se adaptet ad suam formam, uti ipsa forma ad meritum materiæ sese habet: Nec enim quicquam est in materia diversitatis, nisi propter majorem vel minorem formæ in ea proportionem: Etenim dignitatem materia recipit à formâ, uti & ipsa dominium à materia, cui præest. Ex quibus evidenter liquet, quod proportio naturalis quam exactissima sit inter formam & materiam: Qui tamen consensus quantitates easdem non admittit, quatenus forma communi Geometriæ mensura non mensuratur, sed idealis; quoniam forma (utpote quæ invisibilis est, licet visibiliter agat) lineis Geometricis depingi non potest, nisi per analogicam representationem: Et tamen certissima est ejus mensura, quoniam, qualis est materiæ physicæ dimensio & figura pyramidalis, talis etiam est figura formalis, videlicet pyramidalis, atque etiam ejusdem dimensionis; nam actionis formalis effectus, sensibilis redditur per alterationes suæ materiæ visibilis; quippe quod facit tale, est magistrale: At forma dedit materiæ talem figuram propter proportionalem suam in ea præsentiam; Ergo & ipsa forma idealiter existens in pyramide materiali ei æquiparatur tam in figura quam in dimensione: Sic enim dicimus animam esse in toto & qualibet parte corporis animalis; Unde corporis animalis dimensionem efformavit ad suam proportionem occultam: Atque sic etiam se habet anima seu forma existens in pyramide materiali, quæ mensuram Geometricam seu quantitativam admittere potest. Nonne hoc idem videtur Author ipse *libr. 3. fol. 4.* agnoscere in pyramidis numeralis descriptione, ubi animæ seu formæ unum trianguli latus, videlicet numerorum imparium tribuere videtur, alterumque ei æquale, ex paribus conflatum, materiæ; ita ut faciat materiæ latus in triangulo pyramidali æqualis quantitatis cum illo formali. Pythagoras etiam & Plato Monadem Deo opifici tradidit, Diadem materiæ seu dualitati, & Triadem formæ. Et quidem in his numeris proportionalibus mære formalibus totum Harmoniæ mundanæ mysterium delitescere cognoverunt Sapientes antiquiores. Ex his etiam sat liquido constat, quod materia aquea & forma lucida non sint diversissima, ut ipse ea fecit, sed quod convenienter per quam optime in actione & passione, haud secus, quam vir & mulier, quorum coitu fit naturalis generatio. Atque hæc quidem est vis harmoniæ Mundanæ, videlicet, ut harmonicas consonantias seu proportionales actionum & passionum inter materiam & formam in qualibet mundi regione producat.

De-

Dehinc progreditur ad suarum harmoniarum dispositionem, quas dicit, se non admissurum, nisi eodem respectu quantitates recipiant; atque hac via materiales mundi proportionales eligit, formas vero recusare videtur, quippe quæ communi quantitate mensurari non possunt. Et tamen pergit ad exemplum formale, videlicet ad motum Martis & motum Jovis diurnos: Unde, quam male hæc cum præcedentibus conveniant, quæso attendite. Dicit enim Harmoniam meam à sua diversissimam, quia ex luce & materia fundamenta mea deduco: Et tamen ipse hic à motu derivare videtur Harmoniam suam, qui nihil aliud est, quam effectus lucis; nam à luce oritur actus, & ab actu motus procedit: Unde patet, quod ejus Harmoniæ causa sit tantummodo meæ causæ effectus, sicuti calor dicitur ignis effectus: Est enim lux in corpore Planetæ illud, quod movet, hoc est, vel majori vel minori motus proportionem; videlicet aut tardiori aut velociori gradu impellitur pro vigore majori vel minori lucis, seu formæ, aut animæ moventis & agentis in corpore Planetæ, cui inest proportio debita ad dispositionem molis materiæ; Porro etiam in eo, quod dicit, se non admittere nisi eas Harmonias, quæ in eodem respectu quantitates recipiunt, hoc quidem aliter sese posse habere supra demonstravimus per duas ejusdem quidem longitudinis & tensionis, sed variæ seu diversæ magnitudinis chordas. Concludimus igitur, quod incongrua sit ejus in hoc contextu affirmatio.

TEXTUS XXI.

Nec minus diversitatis inter nos & in hoc consistit, quod ille Elementari regioni quatuor adscribit gradus obscuritatis & tenebrarum, quia qualibet pars, ait, quatuor quartas habet, sane non minus quam tres tertias, & quinque quintas: Jamque Terræ inesse omnes quatuor, aquæ tres, (eoque illam esse iam pellucidam) aeri duas, igni unam.

ANALYSIS:

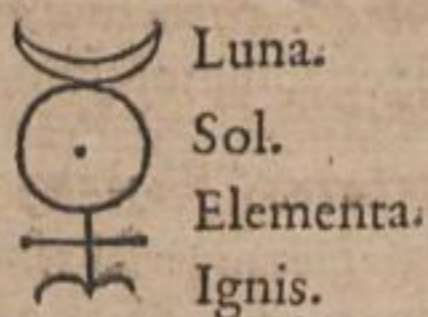
Hoc loco in quæstionem vocatur numeri quaternarij dignitas; quam quidem, ut pro ingenij mei tenuitate manibus pedibusque defendam, urget me Authoris importunitas. Numeri igitur hujus præ cæteris excellentiam non modo summam celebravit Divinitas, quo equidem eum pro divino habere & agnoscere inducor; verum etiam ipsa Natura, Divinitatis ancilla, scientiæque Mathematicæ nobiliores, videlicet Arithmetica, Geometria, Musica atque Astronomia ejus mirabiles declaraverunt effectus. Proinde, si ejus in divinitate laudes diligenter fuerimus scrutati, percipimus primo loco, quod numerus hic quadratus Deo patri adaptetur, in quo totius Trinitatis sacrosanctæ mysterium includitur: Nam quaternarij proportio simpla & prima, unius videlicet ad unum, supersubstantialis essentiæ paternæ, Monadis solum denotat, ex qua Monas secunda procedens filium genuit sibi æqualem; atque hæc processio secunda etiam simplex est ut 1. ab 1. Proportio autem duorum ad duo, quæ est secunda à simplicibus processio, denotat Spiritum Sanctum, à duobus, videlicet à Patre & Filio: Quas quidem processiones in numero quaternario exprimit luculenter nomen illud ineffabile יהוה: Ubi duplex He seu ה denotat processionem à Jod Patre, & Vau Filio: Unde nomen hoc solum essentiam Dei exprimens, & non aliud dicitur Tetragrammaton. Atque hinc est, quod hic numerus *caput & fons* à Sapientibus dicitur *totius Divinitatis*. Ipsa natura, quæ ortum suum ducit à divinitate, hunc etiam numerum pro suo principio sibi vendicat: Atque hoc idem est, quod cecinere Pythagorei, qui hunc numerum *perpetuum Naturæ fontem* vocaverunt, quemadmodum ex his versibus sequentibus apparet, quibus Pythagorei iurare solebant:

Iuro ego per sanctum pura tibi mente quaternuum,

Æternæ fontem Naturæ animique parentem.

At vero quomodo hoc sit verbo jam dicam: Dualitatem Pythagorei non numerum, sed unitatum confusionem fecerunt: Unde ejus quadratum pro primo numero pari statuerunt; nec quidem hoc sine ratione: nam cum una unitas denotet formam seu actum divinum, altera vero potentiam divinam seu materiam, necesse est, ut potentia per actum ex tenebris appareat; quarum sane unitatum prior per nexum Unitatis trinæ universa mundi substantia secundum proprietatem Trinitatis sacrosanctæ facta est. At vero, quoniam primum quadratum erat à numero binario, ideo progressio naturæ erat in numerum istum quaternarium, qui est ad numerum binarium proportio dupla, seu binarij quadratum; atque hac via divisa est universalis mundi substantia aquea in 4. Elementa ab invicem distincta: A quo quidem numero pari primario progressus fit ad Cubum primum rerum natura, qui est numerus Octonarius, seu quaternarius duplicatus, compositiones denotans ex Elementis, sicuti ipsa elementa, tanquam quadratum, processerunt à numero binario materiam simplicem & formam simplicem ab invicem divisas denotante. Hinc igitur

procedebant quatuor naturæ, gradus ad quatuor Elementa relati, videlicet Esse, Vivere, Sentire, Intelligere, 4. mundi Cardines, 4. in cælo Triplicitates, 4. sub cælo qualitates primæ, 4. anni tempora: Imo vero tota Natura 4. terminis comprehenditur, videlicet substantia, qualitate, quantitate, & motu: Quadruplex denique dispositio naturam universam implere solet, videlicet virtus seminaria, naturalis pullulatio, adolens forma, & compositum: Sed & infinitis alijs rationibus hanc Naturæ quaternariæ proprietatem in eandem causam respicere licet: Quibus equidem luculenter probare possumus, eam magis ad naturæ humidæ divisionem & distinctionem eligendam esse, quam aut ternariam aut quinariam. Arithmetica etiam hujus numeri eminentiam præ alijs numeris arguit; quippe qua scientia tam duplex ejus proportio optime explicatur, quarum videlicet prior est unius ad duo, posterior vero duorum ad quatuor, quam ejusdem origo cum gemina processione & proportione producit ac nascitur, videlicet unius ad unum & duorum ad duo: Ab unitate ergo incipit, & in quaternitate definit. Et quidem in hoc numero omnes alij numeri comprehenduntur: Nam unum & unum faciunt 2. & ex 1. & 2. exurgunt 3. atque ex tribus cum unitate 4. oritur: Sic ergo stabunt 1. 2. 3. 4. in quibus omnia totius mundi & ipsius Naturæ mysteria atque Arithmetices dimensio continentur: Nam ex 3. & 4. numerus septenarius prodit, qui si formaliter consideretur plane mysticus, arcanisque plenissimus est; Ex 2. & 3. numerus quaternarius additione resultat; ex 1. 2. 3. numerus senarius; ex 1. 3. & 4. numerus octonarius, ex 2. 3. & 4. numerus novenarius; & tandem ex aggregatione totius progressionis naturalis 1. 2. 3. 4. numerus producit denarius, ultra cujus denominationem non est digressio. Ex his igitur progressionibus omnes Geometricæ & proportionales Musicæ oriuntur, ut 1. 2. 4. 6. 8. 10. Et 1. 3. 6. 9. Et 1. 4. 8. Et quidem, qui rectè intelligit usum progressionis istius naturalis 1. 2. 3. 4. in formali speculatione, ei non occultabitur mysterium 7. dierum creationis, & cur Sol quarto die factus sit, ac quomodo 3. ad 4. constituent numerum sive septenarium, sive denarium, sive quaternarium in numeris rationalibus; & cur numerus quaternarius sit dies Sabbathi seu quietis, & cur dies solis, item quomodo in vera operatione naturali tria denotent & constituent numerum senarium, diesque in creatione sex importent; dierum criticorum annorumque climactericorum rationem expiscabitur, imo vero & considerando 4. pro unitate videbit oculis quasi apertis septem Planetarum in mundo procreationem, & multa alia mirabilia. In Geometria infinita est ejus potestas, quatenus hanc Mathesis partem 4. terminis amplectitur, nempe puncto, linea, superficie, & corpore: Ab eo etiam Cubum illum Geometricum originalem procedere cernimus, ex cujus meditullio ipse author noster produxit cætera, tanquam 4. elementa ex ventre Chaos: nam ex quadrati multiplicatione Cubus producit, quem ipse agnovit esse primigenium, & rationem totius habentem. Quod quidem cum ita sit, necesse erat, ut numerum quaternarium potius eligeremus in nostris divisionibus; quippe in quem Cubus resolvitur tanquam in prima sua elementa, videlicet quadrata, ex quibus triangulus & pentangulus secundum propriam illius confessionem eliciuntur. Proinde dividenda est potius res naturalis composita Cubo relata, in suas quartas, tanquam quadrata, quam in 3. tertias aut quinque quintas; quoniam in corruptione fit resolutio compositi seu Cubi in 4. elementa seu quadratum, sicuti è converso in generatione progressio naturalis à quadrato fit ad Cubum. Quam exactissime denique reperitur hujus numeri vis in scientia Musica, quatenus ipse in se omnem Musicæ harmoniam comprehendit: Nam in dupla, ut 1. ad 2. consistit Diapason; in sesquialtera, ut 2. ad 3. consistit Diapente, & in sesquitercia, ut 3. ad 4. Diatessaron se habet. Porro etiam ex numero quaternario & ejus radice omnes consonantiarum compositarum proportionales oriuntur; ut Diapason cum Diapente se habet in tripla ut 2. 4. 6. Nam inter 2. & 6. proportio tripla est aggregata ex dupla, nempe 2. & 4. & sesquialtera, videlicet 4. & 6. Sed bis Diapason reperitur in quadrupla, ut 2. 4. 8. Diatessaron autem & Diapente unum constituunt Diapason, ut 2. 3. 4. Ex quibus videre licet, quod omnes proportionales in Musica ex numero quaternario, & ejus radice virtutes suas recipiant, & in ejus dimensiones vel cadant vel exurgant. Ad Astrologiam denique mysticam si respiciamus, totam equidem numeri quaternarii vim in ea perspiciemus, idque luculentissime; cum totum ejus arcanum in Monade hieroglyphica comprehendatur, Lunæ Solis, elementorum, & ignis symbola præ se ferente, tanquam quatuor illa, quæ in mundo agunt & patiuntur ad inducendas assiduas in eo mutationes, quibus tam corruptiones, quam generationes in eo fiunt: Figura est hujusmodi:

Luna.

Sol.

Elementa.

Ignis.

In quo quidem symbolismo videmus primum in cruce numeri quaternarii indicium per dispositionem quatuor linearum in communi puncto, qui juncto numero ternario, Lunam Solem & Ignem denotante numerum producit septenarium; id quod etiam ex 4. elementis præstari potest: Et tamen hic numerus septenarius in se est nihil aliud quam numerus quaternarius formaliter consideratus. Porro

Porro etiam rem observaverunt Astronomiæ vulgaris peritiores magni momenti, quando Zodiacum in triplicitates 4. diviserunt. Concludimus ergo, quod Sapientes hunc numerum Tetractin appellaverint, ipsumque omnibus alijs numeris virtute prætulerint; quippe qui est fundamentum & radix omnium aliorum numerorum, ut dictum est. Unde omnia fundamenta, tam in artificialibus, quàm in naturalibus, imo vero & in divinis quadrata sunt, quemadmodum in superioribus declaratum est. Sequitur ergo, quod præstantior sit rei naturalis per numerum quaternarium divisio, qui est ipsius Naturæ ordo, quam per ternarium aut quinarium, qui natura sunt radici quaternariæ, & per consequens ipsi quaternario postponendi. In divisione denique terræ in 4. partes, aquæ in tres, aeris in duas, & ignis in unum, distributio illa non est intelligenda Authoris more, ut supra declaratum est, sed respectu proportionis formalis in illis elementis: namque demonstrare nitor, quod natura terre, quatenus est basis, & quasi fons ac cubus materiæ, parum aut nihil habeat formæ seu lucis vivificæ in se, & quod sit quasi vas seu matrix Naturæ, atque influentiarum cælestium receptaculum, ita ut illa lux, quam habet, magis ei adsit per accidens, quam à natura, quatenus longius distat à fonte lucido, & est omnium elementorum frigidissimum, idque in gradu quarto; sicuti aqua etiam frigida est, sed in gradu remissiori; Quare unicum lucis gradum in se admittit; & sic in cæteris. Sapientis igitur esset recte intelligere, priusquam inconsulte condemnare.

TEXTUS XXII.

Rursum alibi, quamlibet regionem cuiuslibet seu Elementi, seu Cæli in tria subdividit spacia, in summum, medium, & imum, non ubique sequente sensuum probabilitate. Vides unitates eius rursum esse arbitrarias.

ANALYSIS.

Dicimus, quod mundi effigies sit Archetypi imago: Ut igitur creator omnium sese dilatavit ac patefecit processione à sua unitate in tres proprietates, quo secundum dispositiones earum mundus cõderetur; ita etiam mundum in regiones tres, processionibus & proprietatibus sacrosanctæ Trinitatis respondentes, partitus est; quarum prima Patri attributa est, utpote cui lucis fons & origo assignatur; Patri ergo primum cælum seu primi diei opus datum est, filio secundum; Unde dictum est, *Verbo firmavit cælos*; & tertij diei opus, quo elementa cæli infimi producta sunt, Spiritui sancto correspondet. Ad normam etiam hujus rei, & secundum hunc ordinem iterum quodlibet cælum subdividitur: Quod quidem ideo probatur, quoniam ab ipsis Theosophorum patribus sapientissimis proditum est, cælum Emphyreum in hierarchias tres esse divisum: Et tute fateri coactus es, iuxta Veterum sententiam ætheream regionem in orbem 9. distinctam esse, qui per 3. divisi tres partes distinctas relinquunt. Sed ille negat æqualitatem intervallorum orbium Planetarum; Et tamen probabilius erit, ut ego affirmem, quam ut ipse neget: Quare sub iudice lis sit. At vero ipse agnoscit, easdem impressiones superiores esse idealiter in inferioribus, ut Zodiacus idealis in terra, quia erat idealiter in cælo; ideoque probabile erit, quod cæteræ etiam mundi cælestis portiones respondeant suis impressionibus, & quasi imaginibus in elementis. In hoc etiam ipse male me capit: namque ipsius phantasia conceptus ejus ad dimensiones quantitativas ducit, dum ego de proportionibus intellexi inter materiam & formam in regionibus mundi; non de dimensione, inquam, intervallorum, sed de proportionem actionum & passionum inter materiam & formam, seu inter aquam & lucem. Ipse ergo intendit pyramidem materialem, & ejus dimensiones quantitativas, ego non de materiali cogitabam quidem, nisi quatenus formalis cum ea erat mixta; atque sic quantitates meæ fuerunt ideales & proportionales in consideratione formali, & non aliter, licet demonstrationis gratia lineis & distantijs mathematicis sim usus; Et proinde hujus dimensionis probabilitas non est in sensu, sed potius in intellectu. Vides ergo ejus abjectiones esse arbitrarias, & à rei veritate dissonantes.

TEXTUS XXIII.

Ille tamen pergit ob id inter Terram & aquam statuere Diatessaron, tria vero eius inter-valla, tonum, tonum, semitonium, tribus applicare spacijs, summo, medio, imo; cum illi certas ex causis suis quantitates, ista ne metas quidem à natura, mensuras vero secundum hæc generalissima principia, plane indeterminatas habeant: & sic de cæteris. At mihi unitates naturales, bini sc. motus Planetarum extremi (seu diurni seu horarij, nihil interest) expressi à natura in certas suas quantitates, sunt propositi, in quibus Harmonias quæram.

ANA-

ANALYSIS.

DE tribus terræ regionibus nemo fere philosophantium unquam dubitavit & de ipsarum differentijs non magis, quam de minerali, vegetabili & animali regnis, regionibus illis natura correspondentibus: Unde, ut graduum differentia est inter regnum minerale & vegetabile, atque etiam inter hoc & animale, quippe quorum unum est magis fixum, terreum, aqueum, acreum vel igneum, quam alterum; ita procul dubio sunt proportionibus inter actum unius regionis & alterius. Cognoscimus autem, quod, ut mineralia magis sunt compacta & fixa atque gravia, ita etiam terræ portio ad centrum vergens sit magis ponderosa, & quod itidem, uti vegetabilia sunt magis volatilia & secundum naturam fluida ac aquæ, quam mineralia, ita etiam media terræ regio aquis fontium, unde dimanant flumina, abundet; Superior vero terræ pars magis assimilatur naturæ animali; quippe in qua vita rerum abundat, majorque est volatilitas & levitas. Ut igitur cognata est differentia inter terram, aquam, & aerem, sic etiam est necessaria concatenatio in proportionibus inter centram, mediam, & superficiale[m] terræ regiones: Quæ quidem proportionibus non à natura materiæ procedunt, sed ab occulta forma in eam invisibiliter agente dependent; atque ita non sunt positæ in oculari dimensione aut mensura quantitativa, uti ille opinatus est: neque in hujusmodi proportionibus consistit harmonia mea, sed in proportionibus inter actionem intensiorem aut remissionem formæ, & passionem similem materiæ, quibus unum elementum in suo toto ac partibus differt ab alio cum suis portionibus. Sic etiam aqua spissa & salsedine imbuta à dulci dicitur differre, & illa iterum à nube, aut nebula, seu vapore grosso: & sic in cæteris. Quare ejus motus harmonici à meis ita differunt: Quos ille amplectitur, sunt particularium naturæ creaturarum, mei vero sunt motus ipsissimæ naturæ ad perfectionem occulto modo tendentes; Ejus itidem motus planetarij ad tempora anni distinguenda magis profunt, (juxta illud Genes. *ut essent signata tempora; dies & annos metientia*) habentque officia sua particularia; isti vero motus mei sunt universales, quibus natura cujusque rei & creaturæ, sive elementaris siue cælestis, simulque ipsa elementa moventur in alterationes, & perfectionis appetitum agitata assidue circumrotantur: Semper enim & incessanter tendit Natura ad perfectionis metam, quamvis nonnunquam in suo motu impediatur. Hæc, inquam, est differentia inter Harmoniæ ejus & meæ rationem.

TEXTUS XXIV.

Ille in tenebrarum & lucis gradibus querit proportionibus Harmonicas, nullo respectu alicujus motus: Ego Harmonias non nisi in motibus quero.

ANALYSIS.

QUOD in hac quidem sua assertione erret ex præcedentibus videre licet: Nam putat ipse, me circumcinis Geometricis proportionibus meas invenisse; & fallitur; quoniam mea Harmonia in verissimis & certissimis imperatricis naturæ lucidæ actionibus consistit, uti sæpius dictum est. Porro, quam ridicula sit hæc ejus asseveratio, patet ex eo, quod lux est creatura omnes alias activitate superans & excellens: quare, cum lux sit harmoniæ meæ subjectum & tenebræ, necesse est, ut Harmonia mea consistat in motu & actione lucis in tenebrarum materiam, tanquam agentis in patientem: Et per consequens valde temerarius erat ille Authoris sermo, & invidiæ, aut saltém insitiæ argumentum, manifestum, quo narrat, me sine respectu alicujus motus querere proportionibus harmonicas in tenebrarum & lucis gradibus: Sed ipse oculis, & non animo, Harmoniæ meæ subjectum respexit, ut umbram capiendò corticemque amplectendò substantiam nucleumque penitus omiserit.

TEXTUS XXV.

Ille pauculas aliquas concordantias delibat, easque ex suarum pyramidum mixtura, qua mundum ipse privatim in suo animo pictum circumgestat, elicit, seu ab illa representari probat: Ego totum corpus Harmonicæ contemperationis cum omnibus partibus, in extremis Planetarum motibus proprijs, secundum certas & ab Astronomia demonstratas mensuras inesse demonstravi. Ipsi itaque conceptus suus mundi; mihi Mundus ipse, seu in eo reales Planetarum motus sunt subjectum Harmoniæ Mundanæ.

ANALYSIS.

Quamvis ego ex pyramidum axe, seu juxta *textum* Authoris 18. ex semidiametro machinæ monochordum composuerim, attamen illud monochordum mundanum non aliter universam mundi harmoniam examinat, universaque ejus intervalla seu differentias in harmonica actione & passione, facta inter materiam & formam, per universam mundi dispositionem physicam tenet, quam in monochordo Musicæ meæ artificialis, in quo omnes consonantiæ musicæ, omniaque intervalla & proportionum explicantur, quæ unquam in systemate musico comprehendi possunt, numerando à capite ad caudam ejusdem: Nam, si chorda in medio premat, consonantiam duplicem Diapason ad apertam chordam tonando exhibebit; atque iterum, si quælibet illarum consonantiarum similiter dividatur in duas partes, quadruplam producet proportionem; atque ita usque ad ineffabilem divisionem, uti in monochordi mei divisione, in *libro 2. & 3. Templi mei musici* declaratum est luculentissime. Dicimus igitur, quod eadem sit ratio in chorda longitudinem unius ulnæ habente, & in chorda à mundi circumferentia ad machinæ centrum producta, respectu intervallorum, proportionum, & consonantiarum harmonicarum inventionis: Nam si universus mundi semidiameter in duas dividatur partes, ambæ quidem illæ partes sonabunt ad totum in proportione dupla, atque ita, ut in monochordo artificiali dictum est. Dicimus præterea, quod *Ars sit Naturæ simia*; atque hoc quidem in Musica artificiali, rectissime affirmari potest; quippe quæ fundamenta sua ab ipsa natura accepit: Non enim est aliquid proportionum aut intervallorum in vocibus seu sonis, quod non reperiatur in physica Macrocosmi cōstitutione, quæ vim suæ Harmoniæ à perenni & supersubstantiali Amoris fonte comparavit; ita ut Musica artificialis sit Harmoniæ mundanæ umbra seu icon, atque hæc illius divinæ sive Archetypicæ imago, quæ in Trinitatis proprietatibus symphoniacis, numero Tetractij comprehensis, consistit. Quare, tametsi Authoris oculo per paucæ videantur meæ Harmoniæ proportionum in chorda seu axe communi utriusque pyramidis comprehensæ, attamen innumeræ & ineffabiles sunt consonantiarum & proportionum gradus, quæ tam in monochordo mundano quam artificiali explicantur: Imo vero probare ausim, quemlibet lineæ semidiametralis gradum etiam in atomis divisum habere suas proprias virtutes in harmonia mundana: quod quidem oculis sensibilibus distinguere impossibile erit, oculis vero rationis demonstrare facillimum. Non est igitur hæc mea Harmonia tam imaginaria, ut solo animo meo sit depicta, cum ex certis & infallibilibus constet fundamentis, prout in Monochordo artificiali illud demonstrare possumus, imo vero in vegetabilium incremento, & animalium generatione ac mutatione atque etiam in assidua elementorum ratione harmonia hæc nostra approbatur: Illa vero Authoris, chimæris assimilatur vanis in aere imaginatis, & ex accidentibus meris creaturarum naturalium, ex motibus nempe Planetarijs, extrahitur, ac si omnis inferiorum anima à Planetarum aspectibus aut motibus dependeret: Quod quidem falsissimum esse probatur argumento à creatione desumpto: ac si videlicet terram non extitisse, plantasque in ea minime viguisse, aut semina multiplicationem suam non habuisse, cæteraque elementa motu naturali non movisse certum esset, priusquam ullus Planetarum, & per consequens aspectuum aut motuum eorum, vim aliquam aut existentiam in cælo possederit; cum tamen illa cum creaturis suis die tertia fuerint creata, hi autem die demum postero. Et tamen ipse nullam harmoniam mundanam nisi à Planetarum motibus admittit: Quod quidem si concedatur ei, absurditates duæ sequentur; quarum prior est, quod major sit vis in naturato quam in naturante, vel in re naturali, qualis est Planeta, quam in Natura; Posterior, quod ante Solis & Planetarum ortum nulla fuerit harmonia in mundo, tertia die completa; quod quidem an fas vel æquum sit dicere, vestro iudicio, Lectores benevoli, determinandum relinquo: Nam, si ipse totum corpus harmonicæ suæ contemplationis cum omnibus ejus partibus in extremis Planetarum motibus consistere docet, sequitur inde, nullam in mundo fuisse Harmoniam, ante Planetarum cum ipsorum intervallis in proportionem Cubicam, Tetraedricam, Dodecaedricam, Icosaedricam, atque Octohedricam positionem in cælis, quoniam sine distinctis intervallorum proportionibus Harmonia aliqua in mundo fieri non potest. O extremum hominis delirium, qui lucis & tenebrarum materiæ, imo vero facultatis imperatricis regni Naturæ oblitus ad stellas, naturæ fabricas, idololatræ instar cum Ethnicis confugiens fabricæ mundanæ actum & gubernationem ab earum essentijs profluere statuit, stella illa vera matutina, ipso nempe Sapientiæ Carbunculo neglecto, qui pulchritudine claritateque soli & stellis cælestibus, multis gradibus est præponendus. Ipse ergo solem cælestem motus fontem ubique in operibus statuit; ego vero ipsam sapientiam ubique mundi laricem pererrantem. Quod si aliquibus hæc mea sententia cum sacro contextu conveniens; videbitur haud verisimilis aut perspicua, fruatur, inquam, trophæo ignorantia, quod multis seculis fixit ipsa, sintque vana mundo ignorantia obruta hæc verba mea, quæ vere & è veritatis fonte protuli. At vero sapientum scio esse chorum, qui mundum ejusque harmoniam meo more publicatam, non depictam aut phantasticam, sed realitati ac veritati quam proximam esse statuent, nec judicabunt, conceptum meum mundi esse Harmoniæ

meæ

meæ subjectum, sed ipsius mundi animam, ejusque in suo corpore aequo motum; imo vero oculis apertissimis percipient ipsum Authorem accidentia pro substantia, motum nempe privatum loci ipsius Naturæ lucidæ pro suæ harmoniæ fundamentis incongrue accepisse.

TEXTUS XXVI.

Ex his paucis constare arbitror, etsi ad intelligenda Mystéria conferta philosophiæ profundissimæ, quam tradit Robertus, cognitione proportionum harmonicarum omnino opus est: tamen illum, qui vel totum opus meum edidit, adhuc à mysterijs illis perplexissimis absfuturum haud paulo longius, ac ipsæ ab accuratissima certitudine demonstrationum mathematicarum recesserunt.

ANALYSIS.

Nunc Joannes hic noster cum egregia victoriæ suæ publicatione Appendici huic suæ finem imponere gestit, in quo laudibus suis perenne (existimat) monumentum condere, famamque meam, qualis qualis sit, in dedecoris abyssum detrudere, atque in ignorantiae inscitiaeque gurgitem præcipitare sibi proponit, ut ita fortuna mea gloriosior videatur ejus mundo triumphus. Et sane fruatur, si poterit, trophæo, quod figere speravit. Verum enim verò æquum nihilominus erit, ut veritas locum habeat, fallitasque usque ad tenebras polares in exilium relegetur. De mysterijs ad ea aperienda, tandem loquitur; quæ à me male intellecta esse dicit; utpote cui desint demonstrationes; cum ipse jam in lucem ediderit *Mysterium Macrocosmicum* ante annos 22. uti ipse fatetur, factum; ubi totum Naturæ mysterium, delitescere videtur agnoscere, idque futiliter. Sed, quia memini, duplex in mundo esse mysterium, veritatis scilicet & injustitiæ; uti ex *Apocalypsi* colligimus, videndum est, an mysterium ejus sit illud tendens ad delusionem, vel ad visionem veritatis, ad philosophiam vanam & falsam (cujus mentionem facit *Apostolus*) vel veram. Vim equidem illius mysterij sui in hoc Harmoniæ suæ subjecto comprehendere fatetur. Quid igitur de illo judicabimus, cum, quæ in hoc opere reperiuntur fundamenta, tam longe à veritate discrepare videantur? Meas quidem proportionum Harmonicas suo more ab accuratissima demonstrationum Mathematicarum certitudine recessisse judicat, quoniam in mathesi vulgari magis versatur; de illa vero naturali & verè formali nunquam prælibasse aut gustasse videtur. Quod cum ita sit (ut per inquisitionem ejus in *Appendice* factam apparet) impossibile à Sapiente æstimabitur, ut talis recte de coloribus judicet, quem lucis & tenebrarum in machina mundana effectus non modo ignorare, verum etiam ore duro abnegare non piget. At vero, quod ad proportionum meas Mathematicas attinet, quas per demonstrationes ad meas circa Naturam intentiones explicandas edidi, illas equidem tam veras atque certas esse scio, quam, quod ipse circa intentionem & mentem meam in occulti Naturæ seu lucis & aquæ mysterij cognitione à via vera aberraverit, pro certo intelligo. Nec quidem (dicat quicquid placuerit) culpam aliquam in ijs meis demonstrationibus invenire potest. Sed hic tota latet difficultas, quod ipse motus rei naturatæ exteriores excogitat, ego actus internos & essentielles ab ipsa natura profluentes considero; ipse caudam tenet, ego caput amplector; ego causam principalem, ipse illius effectus animadvertit. Et tamen ipse, quamvis motus ejus extremi sint reales (ut dicit) magis cæno & luto impossibilitatis suæ doctrinæ inhæret, & perplexissimis obscuritatis vinculis obligatur, quam, ut se facile ex laqueis istis, salvo suo honore, liberare, captumque redimere queat minimo; atque ita qui forte alijs fecit in eandem ipsemet ignoranter incidit.

Examen, numeri 27. seu ternarij Cubi locum implens.

Jam, ut perfectum numeri ternarij cubum in *Appendice* hac nostra, videlicet locum 27. compleamus, videamus, obsecro, verbis paucissimis, quænam sit inter intensiōis Harmoniæ ejus medullam & harmoniæ meæ subjectum discrepantia: ac tandem, quænam ipsarum plura veritatis testimonia rationibus philosophicis & autoritatibus ex fonte sacro depromptis stipata ad suam doctrinam statuminandam habeat, inquiramus.

Joannis Keppleri Harmoniæ Epitome.

Joannis Keppleri Harmoniæ subjectum consistit primum in proportionali Planetarum in cælo positione; Deinde ad suæ harmoniæ complementum ipsam terram inter siderum cæli mobilium numerum statuit; Tertio Solem facit centrum illud immobile, & tamen motus fontem, circa quod omnes Planetas præter Lunam movere dicit. Proportionem situum Planetarum quorumlibet ab invicem, qua quilibet consonantia à reliquis diversa tonet, ex Pythagorica, Aristotelica, Platonica, Euclidica,

clidica, Procleanica & Copernicana doctrinis; à proportionibus varijs quinque corporum Geometriae regularium derivavit; quamvis fateatur, inventionem suam superare intentiones Pythagoræ, Aristotelis, aut Platonis: Nam in eo, quod ipsi proportionem Cubi terræ applicuerunt, hic autor noster Cubum Saturno attribuit, ejusque proportionem ad intervallum inter orbem Saturni & Jovis statuit: Ipse etiam Tetrahedrum igni dederunt; hic Marti, ejusque proportionem distantiae inter Jovis & Martis orbem donat: Porro ipsi Dodecaedron cælo attribuuerunt, hic vero ipsius proportionem spatii inter orbem Martis & terræ accommodavit: Exinde illi Icosaedron elementi aquæ fecerunt symbolum, at hic Veneri ejus naturam appropriavit; atque distantiae inter telluris & Veneris orbem; Denique figuram Octaedron, quam ipsi adhibuerunt Aeri, hic Mercurio adscribit ejusque proportionem dimensionum inter orbem Veneris & Mercurij. Rationes, cur tanta eum invaserit confidentia, ut Philosophorum dicta ad suam opinionem ita torqueat, hisce verbis explicare videtur. *Proem. lib. 1. Cum ipsi Cubum terræ dabant forte Saturnum intellexerunt, cujus orbis interpositu summotus est à Jove: Saturnus vero motu tardissimo in quieti proximum est sortitus. Sic Aeri datum Octaedron legit Aristoteles, cum illi forte Mercurium intellexerint, quippe omnium velocissimum, ut ipse aer: Ignis vocabulo fortasse Mars fuit insinuatus: & sic in cæteris.* Hæc ille. Ipsos etiam Pythagoræos habuisse opinionem sibi reciprocam, videlicet, quod quinque illa corpora non tradantur elementis, sed ipsis Planetis, ex Procli sententia colligit, qui docet, quod finis Geometriae unicus sit docere, quomodo cælum figuras convenientes certis sui partibus acceperit. Fulcrum etiam aliud, quo statuminare videtur hanc suam opinionem, reperitur fol. 59. lib. 2. ubi in hæc verba de quinque corporibus Pythagoræorum loquitur: *Dixi in præambulo libri mei, mihi videri consentaneum eandem doctrinam etiam Veterum fuisse, sed occultatam more sectæ.* Quomodo autem hæc corpora cuni angulis adaptentur intervallis orbium cujuslibet Planetæ, magis expresse indicat cap. 3. lib. 5. Sed, ut hæc melius inter se convenirent, atque ut harmonia sua magis elict symphonica, necesse existimavit esse, ut terram numeraret inter sidera: Sermo ejus est hujusmodi, cap. 3. lib. 5. *At, quia apud vulgus studiosorum adhuc novum est, & dogma auditu plerisque absurdissimum, Terram ex Planetis unum esse, interque sidera ferri circa Solem immobilem, idcirco sciunt, qui hujus scientiæ insolentia offenduntur, speculationes has harmonicas etiam in Hypothesibus Tychoonis Brahei locum obtinere: præterea quod author ille cætera omnia, quæ ad dispositionem corporum & contemp. rationem attinent cum Copernico habet communia: Solum terræ motum annum Copernicanum transfert ipse in totum systema orbium Planetariorum, inque Solem, qui eius medium obtinet consensu Authoris utriusque.* Hæc ille. Dicit etiam ibi, quod, juxta Copernici sententiam; tellus circum Solem motu sui corporis reali medium incedentem inter circulos Martis exteriorum & Veneris interiorum: Ad Solem denique quod attinet, videtur capite eodem ex Copernici sententia (cui cap. 3. lib. 5. unice fidem adhibere omnibus suadet, relictis Hypothesibus astronomicis antiquis Ptolomæi, & cap. 4. lib. 5. phantasia retrogradationum & stationum) statuere, terram cum reliquis Planetis (nam 7. statuit Planetas præter Solem) sola Luna excepta, circa Solem immobilem ferri: at vero Lunam motu cæteris irregularem facit: quippe cujus centrum ita facit terram, ut ipsius terræ atque reliquorum Planetarum ipsum Solem. Saturnum igitur & Jovem, inter quos est Cubi intervallum, sicuti inter hunc & Martem Tetrahedri distantia; similiter Martem & tellurem, inter quos spatium Dodecaedri exprimitur, uti inter hanc & Venerem distantia: Icosaedri; denique Venerem & Mercurium, quibus interponitur dimensio Octaedri, facit Solem immobilem circumambire, & supra ejus centrum movere, à quo motum suum accipiunt: Unde axiom. 4. cap. 9. lib. 5. & in multis alijs locis Solem facit fontem motus. Ab his igitur proportionibus corporum regularium ad invicem (quorum quodlibet ex alio sumitur tanquam filius ex patre, & minor ex majori, ut Tetrahedron ex Cubo, & Dodecaedron ex Tetrahedro, & Icosaedron ex Dodecaedro, & Octaedron quasi ex centro omnium, & proinde proportionem quadam harmonica unum ex alio extrahi dicit) harmoniam, propter motuum Planetarum eccentricorum varietatem inde proportionaliter orientem, componere studet: Et imprimis varios cognationis proportionum harmonicarum cum quinque figuris regularibus gradus ostendit cap. 2. lib. 5. Hinc cap. 9. prop. 8. ostendit, quod ob Cubi proportionem Saturno & Jovi attribuantur 1. 2. ad 1. 3. hoc est, Diapason, & Diapente epi Diapason, & quod propriæ proportionem junctæ motuum extremorum habuerint 2. 3. Diapente circiter. Veneri & Mercurio attribuit majorem harmoniam 1. 4. Disdiapason; Jovi & Marti 1. 8. Trisdiapason fere: Et sic in cæteris: Atque hæc quidem est vis Harmoniæ ejus mere cælestis. Alteram vero mixtam componit ex varietate aspectuum horum Planetarum ita dispositorum, angulosque suis radiationibus in terra facientium: In qua quidem Harmoniæ specie recurrere videtur ad figurarum regularium proportionem in plano, uti in cælesti harmonia sequitur directiones earundem in solido. Hoc, ni fallor, est totius libri ipsius subjectum, hoc doctrinæ ejus fundamentum.

Physices & Harmoniæ meæ mundanæ Epitome.

EX unitate seu potentia divina, seu tenebris dualitatem produco, lucem videlicet formam actumque universalem, & aquam seu materiam, & passivum tale. Hanc autem dualitatem seu mundi radicem per multiplicationem in se expansam atque in suum quadratum dilataram quatuor mundi elementa ab invicem distincta, fabricæque concavitatem ubique implentia procreasse puto; quorum fax terrea tenebrarum in mundi capacitate more umbræ horrendæ sive chaos deformis undique cuncta perturbans virtute lucis divinæ in centrum peripheriæ mundanæ reverberata est, quam tellurem voco. Dico etiam esse pyramidalem in natura aquea proportionem, cujus basis sit in terra, conus vero sursum ad peripheriam usque instar ignis flamma tendat: quam quidem in ejus pyramide physica alterationem continuam à grosso ad subtile fieri infallibiliter, assero propter inæquales lucis invisibilis proportionem in materia mundana delitescens, actionesque varias ac motus occultos producentis: quos quidem naturæ actus Harmoniæ meæ mundanæ fundamenta facio, & non mensuras quantitativas, ut Joannes arbitratus est: Denique tertiam facio progressionem à quaternitate ad Octonarium numerum, ut tandem Cubica hac dimensione ad composita ex numero quaternario perveniam: Ultra quem quidem gradum non est naturalis in hoc mundo progressus: atque in hac alteratione harmoniam Naturæ exactissimam in generatione & corruptione etiam cæcis quotidie apparere dico, videlicet progressionem à numero quaternario ad Cubum seu Octonarium in generatione, & regressionem à Cubo seu octonario in quadratum seu quaternarium, hoc est, compositionem ex elementis per generationem, & à compositione resolutionem in ea tanquam retrogradationem à termino ad quem ad terminum à quo; Atque ita omnia post creationem induunt generationem & corruptionem: Hanc enim affirmo esse Naturæ rotam assidue in mundo agitaram, juxta illud Philosophi; *Generatio unius est alterius corruptio*. Atqui horum radix permanens est semper in eodem actu, tanquam creationis privilegium possidens, ut inde elementa quatuor in suo esse conserventur; Lux videlicet & Aqua, quæ sunt mundi fundamenta. Concludo igitur, quod harmonia pyramidum sit illa, quæ facta est ratione habita inter radicem, binariam, & quadratum, hoc est, inter lucem & aquam atque quatuor elementa, quæ ab ijs oriuntur, ut quadratum à radice. Elementa igitur nutriuntur & in Esse ac essentia sua conservantur harmonico quodam respectu procedente à radicibus principalibus, quarum activa natura, forma nempe harmonica proportionem elementis administratur, & est hic actus vera mundi sapientia; passiva vero natura in apta & convenienti mensura formæ consonans materiæ successionem ijs tribuit: Harmonia autem Generationis, Augmentationis atque Corruptionis & decrementi sit reciproca ratione, habita inter quadratum ad Cubum: Atque hic est ultimus Harmoniæ gradus, cujus primus ac primordialis erat inter unitatem seu divinam potentiam & dualitatem, secundus vero inter dualitatem & numerum quaternarium. Atque hoc breviter est subjectum meæ Philosophiæ Physicæ, hæc meæ harmoniæ mundanæ fundamenta.

*Comparatio Harmoniæ meæ Mundanæ cum illa Joannis Keppleri;
ubi declaratur, in quibus conveniant, & in
quibus differant.*

JOannes Kepplerus suæ Harmoniæ ortum à quinque Mathesis corporibus regularibus deducit, videlicet à Cubo, Tetrahedro, Dodecaedro Icosaedro, & Octohedro, idque ex Veterum Philosophorum sententia: Atque hoc idem etiam est meæ Harmoniæ subjectum, quamvis loco vocabulorum illorum Geometricorum ego verbis Physicis sim usus. Quo ad subjectum igitur in hoc convenimus, quod ipse corpora quinque Geometrica Pythagoreorum, Platonicorum & ipsius Aristotelis à proprio eorum sensu ad sua detorqueat & crinibus quasi attrahat, cum hac excusatione *Proem. lib. 1. Cum Cubum terræ comparaverunt, fortasse intellexerunt Saturnum pro terra: & sic in cæteris: Ubi suppositionibus & imaginationibus male applicatis Harmoniæ suæ fundamenta fabulosa jecit. Deinde Prop. 25. lib. 2. videtur mihi asserere consentaneum, hanc eandem doctrinam (intelligit relationem 5. corporum ad intervalla orbium Planetarum) etiam Veterum fuisse, sed occultatam more Sectæ; Hæcille. Unde videtur inconstans & incertus in Philosophorum intentionibus. At vero mentes eorum verbis sibi plane contrarijs aperit; ubi dicit; Pythagoras, Plato, & Aristoteles has figuras mundanas appellaverunt, quatenus respexerunt quinque simplicia corpora mundi; Unde Cubum terræ, Icosaedron aque, Octohedron aeri, Tetrahedron igni & Dodecahedron cæli symbolū fecerunt. Quæ quidem corpora, quam male applicuerit Joannes suis intentionibus facillimum erit ei discernere, qui consideraverit, totum mundum tertio die creationis completum fuisse priusquam Sol & stellæ in cælo fuerunt positæ: Tertio enim die completa & secundum naturæ leges ordinata fuerunt Elementa, & die*

& die secundo completum est cœlum. Ex quibus videre licet, quod, si has figuras Geometricas applicaverint ad quinque mundi corpora, procul dubio de stellarum distantijs ad invicem ne cogitaverint quidem; quippe quæ ante mundi complementum non fuerunt creata: Quare incongrua est Keppleri de Philosophorum intentionibus sententia, & per consequens valde debilia Harmoniæ ejus mundanæ fundamenta. At vero ista Philosophorum intentio cum meæ Harmoniæ subiecto in omnibus convenit: Nam mea me fert sententia, quod ex Chaos seu Hyle materia opaca & tenebrosa lux cum materia aquea, tanquam ex utero materno, egressa sit; qui quidem partus optime declaratur per educationem Tetrahedri, ipsius ignis seu lucis primariæ ex cubo, qui est corpus maximum atque opacissimum. Nonne videtur ipse hoc idem agnoscere hisce verbis *cap. 1. libr. 5. Cubus extremus est & amplissimus, quia primigenius & rationem habens totius?* Quid hoc ad Saturnum aut ejus orbem; qui est minima pars totius? Dicimus igitur, quod, ut ex Cubo primigenio per primum & virginicum partum natus est Tetragonus, qui etiam est Corpus, sic quoque lux formalis primum cum suo corpore aqueo seu materia secundaria apparuerit ex tenebris, sitque opus primi diei: Ita enim, juxta illud Ecclesiastici, *creata erat Sapientia ante omnia*, atque ita creata est dualitas in unitate vim trilineam in se habens, per quam Trinitas in unitate operata est in mundo virtutem tetragoni seu 4. elementorum universaliorum in se retinens. Tunc pervenitur ad opus secundum creationis, in quo ex visceribus Tetrahedri Dodecahedron extrahitur: Nam, facto spiritu lucido primo die, ex ejus visceribus cœlum seu expansum creatum fuit die secundo; quod quia quintum erat elementum, componitur ejus symbolum ex pentagonis: & numerus angulorum unius plani Tetrahedri in latera ductus produxit cœlorum latera per Dodecahedri figuram expressa: Ob hanc etiam rationem credere fas est, ipsum cœlum octavum in locos 12. fuisse divisum ratione cinguli sui, qui Zodiacus dicitur. Opus autem diei tertij est *congregatio aquarum in locum suum*, quarum symbolum est Icosaedron; è cujus ventre absconditus aer statim evolavit, cujus symbolum est Octohedron: nam aqua fit aer subtiliatione; residuum autem Cubi obscuri in terram residebat, atque terræ fertilis nomen jam obtinet, quæ antea à Moysè dicta est *terra inanis*. Nostra ergo historia mundi Physica hæc omnia introducit, licet mutatis vocabulis gratia subiecti voces physicas pro mathematicis accipiens. Nonne comprehenditur hoc totum in verbis Mercurij Trismegisti Serm. 3. *Erat umbra infinita in abyssu; aqua insuper & spiritus intellectualis per divinam potentiam in chaos inerant: Floruit autem splendor sanctus, qui sub arena & humida natura elementa deduxit: Cumque indistincta fuissent levia postmodum in excelsam regionem evolaverunt, gravia sub arena humida resederunt. Distinctis libratisque rebus, quæ igneo spiritu vehebantur, emicuit cœlum septem in circulis.* Per *umbra infinitam* intelligit, more Geometrico loquendo, Cubum, ultra quem in corporibus regularibus non est progressio, estque corpus primigenium & opacissimum: qui, cum gravidus erat, Chaos dictus est, peperitque aquam cum spiritu lucido, cujus virtute & actione aqua universalis cœli & elementa producta sunt ordine, unum scilicet ex alio, omniaque alis igneis vecta distincta sunt, & quod ex cubo tetrum ac grave erat, hoc omne sub humida arena resedit. Quod quidem omne agnovit sapiens factum fuisse, priusquam Planeta in palatio cœlesti fuerunt constituti; uti verbis hujusmodi indicare videtur: *Distinctis libratisque rebus, quæ igneo spiritu vehebantur* (hic Musicae atque concentus mundani rationem esse igneum spiritum docet) *emicuit cœlum septem in circulis.* Quibus verbis aperte docere videtur, quod harmonia mundana fuerit completa, priusquam Planetæ septem apparuerunt in cœlo; & per consequens non septem Planetarum motus, sed spiritus ille divinus atque igneus ex Chaos revelatus, omniaque distinguens ac librans trutinis justitiæ, quamlibetque mundi regionem sua virtute gubernans & sustentans, qui erat ante omnia & primigenius, ac consequenter ante Planetarum existentiam; hic, inquam vitam, Harmoniam, & concentum, dat elementis atque elementatis, & nequaquam Planetæ nec eorum motus. Concludimus igitur quod ejus corpora quinque ad Harmoniam meam vere & secundum Veterum Philosophorum intentiones pertineant, ipse vero ea modo quidem spurio usurparit, atque omnimodo contra dictorum Philosophorum cogitationes; qui procul dubio speculum veritatis habuerunt ante oculos, quo in illius rei veritate fuerunt instructi, cujus mutationibus variisque partibus corpora hæc regularia non absque ratione accuratissima adaptaverunt. In cæteris vero, nisi in vulgaribus Musicae rudimentis, parum certe & fere nihil convenimus, quatenus ipse Copernicum sequitur, ego antiquam Ptolomæi doctrinam amplecti non aspernor; ipse naturam ejusque unitates linearum identitate metiri gestit, atque Harmoniam mundanam dimensionibus mathematicis capit, ego vero formæ actionibus occultis in materia mundana harmoniam meam naturalem attribuo: Ille motus Planetarios Harmoniæ fundamenta statuit, ego motui spiritus ignei, ubique per mundi laticem ab origine natantis atque in eum diversitate proportionum harmonicarum agitantis adscribo Harmoniæ meæ virtutem. Atque ita videmus, minimum esse inter nos consensum, quippe quod ipse veris Philosophorum principijs abutitur, & in sensum alienum ea vertit, ego me quam exactissime ad Philosophorum dicta & sacrarum scripturarum testimonia astringo.

Testimonia & authoritates tam Philosophica, quam divina Harmoniam Joannis Keppleri confirmantia vel refellentia.

PRIMO loco suæ Harmoniæ basin fecit corpora quinque regularia Geometriæ: Deinde motum Planetarum suæ harmoniæ causam posuit, quem duplicem facere videtur; videlicet vel ex radiationibus in terram angulos multifarios ibi facientibus, de quibus *lib. 4. passim*, vel ex motus Planetarum eccentricitate seu mutatione à Sole, de qua *lib. 5. ubique*. Atque hanc quidem Harmoniam ut super bases securiores erigat, Terram ex Planetis unum statuit, ipsamque inter sidera ferri circa Solem immobilem docet: Solem centrum orbium Planetarum, Saturni, Jovis, Martis, Telluris, Veneris ac Mercurij, & per consequens ipsum mundi centrum vocat *lib. 4. cap. 9.* Lunam vero pro centro suo terram habere vult: Denique horum motuum harmoniæ differentia intervalla, quibus consonantiæ componuntur, à varijs quinque corporum regularium Geometriæ proportionibus ortum accepisse videtur asseverare. Pro harmonia aspectuum propria utitur inventionem; quam ut confirmet, Tellurem *cap. 7. lib. 4.* facit animal, eique animam peculiarem attribuit, quam angulis radiationum Planetarum accensam atque irritatam pluvias & tempestates meteoraque quæcunque in regionibus aeris excitare solere ait.

In sacris scripturis nulla stellarum erraticarum, aspectuum ad tempestates & meteora excitanda inveniuntur argumenta; sed agnoscunt illæ, Solem & Lunam quarto die creatos esse in hunc usum, ut *Sol quidem afferret lucem diurnam, & dominaretur diei, Luna vero cum stellis hoc idem officium præstaret nocti*; similiter, ut *signa essent in stata tempora, in dies & annos Gen. 1.* Et *Psalm 104. 19.* *Lunam statuit in stata tempora, Solem agnoscentem occasum suum*; Et *Psalm. 136. 8.* *Solem fecit Deus ad dominium obtinendum nocte.* Non igitur mentionem ullam facit hic de aspectibus, quorum harmonia tot alterationes fieri ille dicit hîc in terra, sed de usibus supradictis: Unde indicat quod stellæ omnes ab ipso Sole & Luna dependentes non plus habeant facultatis, quam eam ipsam, pro qua facti fuerunt ab origine. Fateor e quidem cum Philosophis doctissimis, nempe ex Platonis Orpheo, Solem rectissime oculum mundi dextrum dici; & quod Heraclitus haud infulse dixerit, *Solem esse quasi mundi animam*; utpote quæ dempta nullus remansurus sit in eo vitalis halitus aut spiratio: Nonnulli vero volunt, quod dicatur *Cor Cæli*, quoniam, sicut in corde vivus extat fons sanguinis cætera humani corporis membra humectans & irrigans, motumque vitalem infundens, sic in Sole videtur esse omnium rerum tam inferiorum quam superiorum vegetatio & conservatio, quatenus dicitur ubique calorem & vitam lumine suo dispergere: rationemque faciunt hujusmodi, quoniam scilicet lumen est actus simplex, cuncta ad se vivifico calore convertens, cuncta permeans entia, qualitatesque eorum & virtutes ducens per omnia, ac tenebras caliginesque dispergens; Et hinc dicunt, *Phœbum in medio considerare aurea comâ fulgentem, & tanquam regem atque imperatorem mundi sceptrum tenere*: Cui omnes cœlestium inesse virtutes Jamblicus & Proclus affirmant, animamque mundi ob hanc causam in Sole existere credunt, ac spheram æqualitatis seu animæ illam statuerunt, per quam hæc anima transit. Quamvis, inquam, hæc omnia rite obijci possint; atque porro etiam, quod eadem sit nostra doctrina in *libro de Macrocosmo* edita, videlicet de admirabili Solis effectu, ac de ejus situ & motu, ratione interfectionum pyramidum, & multa alia; Velim tamen, ut Lector diligens sensum tam Philosophorum, quam meorum sermonum recte capiat & intelligat; quod scilicet hæc omnia de Sole visibili intelligi debeant, quo quidem, quoad sensum sensibilemque effectus, nihil in hoc mundo judicari potest dignius aut nobilius. At verò, si oculis rationalibus paulo accuratius in Philosophorum dicta inspexerimus, percipiemus, esse quendam Solem mundi invisibilem ubique versantem, qui tantum virtute superat Solem visibilem, quantum anima corpus, aut spirituale materiale: Hinc quidem, ut Plato appellare solebat Solem cœlestem, visibilem Dei filium; sic etiam sacre scripturæ dicunt, *Sapientiam* (ubique in mundo invisibiliter versantem ac operantem) *invisibilem Dei emanationem*: Quare Philosophorum sapientiores in hanc inciderunt sententiam; *Ex Deo* (inquiunt) *oritur aliquid proximum ei*, videlicet ipsa *Natura*, quæ est ignis ille invisibilis, à quo cuncta esse genita docuerunt Zoroaster & Heraclitus Ephesus: Et apud *Eccles. 1.* invenimus, *Sapientiam esse primum creatam*: Atque hæc est ignea illa vis, quam *Spiritus Domini*, qui est amor igneus, cum ferebatur super aquis, ipsdem edidit, sine cujus vigore nihil generari aut perdurare potest: Hæc est illa inspiratio rebus creatis à Deo inspirata, cum diceretur in mundi genitura *Crescite & multiplicamini*: Hæc, inquam, *Natura* invisibiliter lucida, est Sol ille, qui non quarto die est factus, sed à primordio, cujus virtute mundus completus est mediante Verbo priusquam ullus Sol visibilis in cælis statueretur; qui tantum Soli visibili virtute præcellit, quantum filius Dei spiritualis ac invisibilis illi cæli visibili. Ubique adest hic Sol secretus, & cuilibet vitam subministrat, nocte dieque præsens est omnibus, sine quo nihil vivere aut subsistere potest. Fœlix est ille quidem, qui istam Naturam detegere aut propalare potest; quippe cujus præsentia totius mundi mysteria revelantur. Et quidem, licet hæc Sapientiæ lux per se occulta sit & invi-

invisibilis, attamen propter aptissimam radiorum suorum à corpore bene polito, & ad hoc optime disposito receptionem per effectum apparet oculis nostris, & per reflexionem eorum tanquam à speculo bene præparato, & ad congregationem radiorum infinitorum in unicum centrum adaptato, calor excitatur tactui certissimus. Talis ergo est corporis solaris præ omnibus alijs corporibus stellaribus compositio; cui propter ejus substantiæ extremam puritatem & unitam positionem datum est solummodo Solis invisibilis jubat oculis mundanis revelare, quamvis non eo plane modo quo est in sua essentia divina: Atque, ut percipimus, vim unitam esse fortiorem, & ob hanc rationem radios invisibiles ipsius Solis in aere moventes in unicum speculi ardentis punctum re collectos emittunt ardere aut calefacere, sic etiam eadem ratione Solis invisibilis radiorum ubique dispersorum portio in corporis solaris centrum, tanquam in subjectum optime ad formam tam nobilem recipiendam dispositum penetrat; & congregatione in unicum punctum seu centrum à medietate primum visibiliter illuminat mundum, & circulari ejusdem reverberatione ubique actus & radios magis subtilis ac visibiles emittit. Unde tota hæc vis male attribuitur soli cælesti, quia sensibus ab illo percipiuntur radij lucis & calor derivari, ac non à Sapientia ubique in mundo licet invisibiliter ob suam puritatem delitescere, quæ fons est luminis solaris ac vita cujusque rei: Ac si quis diceret, speculum ardens esse ignis & caloris originem & non solem. Unde liquet, quod solare corpus sit quasi instrumentum illud Sapientiæ, quo effectus suos in mundo reddit sensibiliores; quippe in quo radij ejus & natura lucida magis delectatur & congregatur quodammodo ad creaturas inferiores fovendas suo calore, sed præcipue ad dominandum interdum, uti dominatur Luna (quam Philosophi vocant *oculum mundi sinistrum*) cum stellis nocturno tempore. Propter hanc igitur tam amplam proreptionem luminis divini à fonte lucido, seu igneo Sapientiæ Spiritu, & tam copiosam ejus in Sole præsentiam dictum est, quod Dominus posuerit tabernaculum suum in Sole: Et Solem cæli pro una ex præstantioribus mundi creaturis haberi & revera esse agnoscimus, quatenus rem quamlibet tantum sibi Dei vindicare scimus, in quantum luminis est capax. Nobilitatem igitur Solis visibilis ab illo invisibili habet, quem Cabalistsæ *angelum Metatron* seu *animam Messia*, seu *virtutem Tetragrammati*, (quam *mundi animam* fecerunt) & sacre scripturæ *Sapientiam*, seu *virtutis Dei claritatem* & *puram emanationem* vocant: At vero, quoniam quod facit tale est magis tale, sequitur, illam sapientiam, quæ facit virtutem luminosam Solis, esse magis nobilem ac claram quam ipsum Solem. Quare, cum *orbis terrarum* (ut inquit Sapiens Sap. 1.) *Spiritu ipsius impleatur*, non minus quam cælum, cur non attribueremus harmoniam elementorum & elementorum potius principi quam principiatio, qui omni momento & incessanter, licet invisibiliter, agit, & igneo suo amore ad generationes, corruptiones, mutationes, alterationes & circumrotationes, elementorum ac eorum, quæ ex ijs componuntur, laborat. Agnoscimus quidem, maximam esse virtutem in Sole cælesti; sed totam illam attribuimus unicæ animæ mundi tam invisibiliter in mundo operanti quam visibiliter in Sole: Sic congregatione lucis & naturæ igneæ per aerem expansæ videmus ignem & flammam terrestrem, imo vero & fulgura & coruscationes procreari, quæ iterum dilatatione evanescent. Atque hoc quidem agnoverunt Philosophorum solertiores, quando hunc jecerunt sermonem. Nihil est in ipso firmamenti circulo præter animam, quod majorem Dei similitudinem præ se ferat, quam Sol & ejus lumen: Quibus arguere videntur, quod anima mundi invisibilis sit Sole aut lumine ejus longe nobilior. Et licet me hujus subjecti nobilitas, naturæque divinæ sublimitas hæc filo orationis terriori contexere persuadebat, attamen pro more meo (nam talis est, fateor, ingenij mei tenuitas) hic pedestri sermone incedere cogor, ut creaturæ virtutis rationem ac originem mundo explicem, quo differentiam inter Ethnicos hujus mundi idololatrias, qui *cæli, exercitus*, Deo vero neglecto, venerari solent, & veros Christianos, qui *veram Sapientiam*, *virtutemve Tetragrammati* adorant aperiam. Hic ergo est titulus, quem Soli visibili attribuere possumus, videlicet, quod sit sedes visibilis animæ mundi, ut totus spiritus mundanus est suæ animæ universalis sedes invisibilis, & per consequens, quod Harmonia mundi procedat ab illa anima seu Natura lucida primaria, nempe Sapientia, quæ est actus mundi primus, & non à secundaria solummodo, nisi quatenus in illo suo palatio Natura suos effectus accelerare solet. Est enim Natura occulta quasi flator, Sol vero quasi Organon, & mundi præcipuum instrumentum, ac fistula per quam Harmonia sensibilis videtur & ab effectu percipitur, quamvis infinitis alijs utatur in his inferioribus instrumentis imperceptibilibus ad operationes suas in mundo perficiendas, uti in sacris literis passim videre licet, & in sequentibus latius apparebit. Sed, ut jam ad *Terra animam* peculiarem descendamus, dicimus, *eius animam esse illam ipsam, quæ est anima mundi, spiritusque Dei*, uti dictum est, *implens orbem*, seu *virtus Tetragrammati ubique versans*. Hinc ergo dictum est Psalm 104. 32. *Terram intuentem Deo contremuisse, attingente ipso montes fumasse*. Anne hoc propter commotionem atque irradiationem animæ Terrestris ob aliquem Planetarium aspectum, vel immediate divina agitatione? Cum *terra aperiebat sese, & Dathanem deglutiebat* Psalm. 106. 17. cum commota est, & tremuit. 2. Samuel. 21. Cum *pluvijs inundationes passa est*, anne hæc ejus accidentia à motibus stellarum fuerunt, vel à spiritu divino, qui omnia suo motu fovet perturbatque? Dicitur Job. 9. 5. quod *Deus terram commoverit ex loco suo, adeo ut columna ejus contremiscerent, atque montes transferret*, non autem aspectus

Planetarum, aut anima terræ excitata. Invenimus etiam, quod *Deus terræ faciem renovet*. Psalm. 104. 30. non Sol aut cœli motus, licet hoc vulgariter dicatur. Deum itidem esse fertilitatis ac proventus terræ causam & authorem, docemur *Levit. 25. 21.* Et quod sterilitas terræ accidat, quia *Deus claudit cœlum* *Deuter. 11. 17.* At ipse fortasse respondebit cum veteri illo axiomate, quod *Deus agit in summis cœlis ordinata stella executione*: Et quidem ego hoc idem, excogitarem, nisi intellexissem, *Thronum Iehovæ esse in cœlis, scabellum vero pedum ipsius in terra*; nisi, inquam, ex scripturis factis percepissem, *Spiritum Sapientie suo actu lucido omnia implere, & ubique adesse orbi terrarum Sap. 1. Cujus quidem non est numerus* Psalm. 147. 45. Omnes mundi inferioris eventus à stellarum motibus dependere existimassem, tempestatumque & meteora ab illis exagitari, nisi cognovissem ex testimonio *Iob. 28.* quod *ista Sapientia ab oculis omnium viventium abscondita sit, cuius viam solus Deus scit, quæ ventis pondus facit, aquosque appendit in mensura, pluvius posuit legem, viamque procellis sonantibus*; nisi istam Sapientiam ubique præsentem Sole ac Luna omnibusque astris longe potentiolem esse agnovissem; quippe *cujus virtute Iehova terram fundavit, cœloque statuit*. Psalm. 14. & *cujus Esse est, ut sit vapor virtutis Dei; & emanatio claritatis ejus sincera, actum denique, cuius imago est longe speciosior Sole, & supra omnem dispositionem stellarum*. Sapient. 7. nisi ipsam cognovissem omni creatura antiquiorem, utpote *quæ ab æterno ordinata fuit antequam terra fieret*. Ponebat mari statutum, terræ fundamenta statuebat, fontes roborabat, aptabat cœlos, eosque firmabat, ambitum in superficie abyssi statuebat; nisi percepissem ex sacris literis, *Deum per hanc suam Sapientiam nives emisisse sicut lanam, & pruinas quasi cineres disperxisse, gelu suum tanquam frustra dejecisse, & hæc ipsa suo verbo iterum liquefuisse & simul ac afflat ventum suum, fluida fecisse* Psalm. 147. nisi credidissem, inquam, nubes densas Dei vehiculum fuisse, quod *itat super alis venti* Psalm. 104. 3. *easque à tentorio ejus lumen, quod lustrat cuncta per circuitum, habuisse, quo, quæ parata sunt, illa omnia faceret super orbis terrarum superficie sive ad flagellum, sive ad beneficentiam* *Iob. 37. 12.* nisi invenissem ex multis alijs Bibliorum sanctorum locis, *Thesauros Iehovæ esse nivis ac nubium & tonitruorum armarium*: Crederem fortasse, aut stellas hæc omnia proferte potuisse, aut animam terræ ira concitatam hujusmodi præstare valuisse; Sed cur scrutarer hujusmodi secreta naturæ ex Aristotelis aut aliorum opinionibus, aut terræ attribuerem mysteria tanti momenti authoritatem Ethnicorum sequens; cum doceamur *cap. 3. Prophetæ Baruch, quod non conveniat deserere fontem omnis Sapientie, & in autoribus Ethnicis querere artem & scientiam ac intellectum, uti faciebant Agareni, & quærant in Theman*; quippe qui veram Sapientiam nunquam agnoverunt? Ad quid fidem aliquam Ethnicis assignarem, qui admirabiles naturæ operationes in astris, tanquam agentibus, & terra, tanquam patiente ponunt, indeque emanare dicunt, & scripturas sacras seu fontem totius Sapientie recusarem? Anne enim, nisi Sapientia se nobis revelet, tempestatum & meteororum ac verorum cœlorum motuum rationem aliquis invenire potest? *Pervenisti, inquit Deus, in thesauros nivis, aut in thesauros grandinis inspectionem habes?* *Iob. 38. 22.* *Quis disposuit mensuras terræ, quando quidem sciens es? aut quis extendit in ea regulam? Cui rei bases ejus dimensa incumbunt, aut quis jecit lapidem ejus angularem?* *Iob. 38. 18.* *Opera quidem Dei mirabilia sunt & ampla, quæ in Sapientia fecit* Psalm. 103. 24. ad quorum cognitionem non fit aditus nisi per ipsam Sapientiam, quæ ea fecit: Sapienti enim non mundano, sed Theosophico data est cognitio certa institutionis mundi, virtutum elementorum, principij, medij atque finis temporum, mutationum, Solstitiorum, varietatum temporum & tempestatum, anni circuitus, stellarum situum, naturarum animantium, irarum ferarum, ventorum virium, hominum cogitationum, differentiarum plantarum, & radicum facultatum; denique occulta ei virtute acquisitiones hujus revelantur *Sapient. 7. a. 17.* Hæc ergo est vera fontis sacri stella, cuius domus septem columnis statuminatur; hæc septem veri Planetæ; quorum observatione & præsentia Astrologia vera elicitur, adulterina autem in oblivionem sempiternam relegatur; hæc vera Harmoniæ mundanæ anima assidue chordas proportionum concordantium aut discordantium pro merito subjeçti pulsans; hæc est illa ipsa, quæ vertit cœlos, & Planetas ducit, animamque tardam vel velocem ijs inspirat pro suo velle; qua vacante à suo officio *Sol & Luna substiterunt in medio cœli nec deproperaverunt ad occasum spatij unius diei*. *Ios. 18.* Hujus motu retrogrado *retrogressus est Sol, cum tempore Ezechie umbra horologii per 10. gradus fuit retracta*. Quid igitur sciunt aut Ethnici aut ipsorum discipuli, quibus Sapientia ista est incognita? cum, teste *Propheta Regio* Psalm. 92. 7. *Opera Dei vir brutus & stultus non intelligat*. Et Psalm. 88. 13. *Opera Dei in tenebris cognosci non possunt*. Quare Sapientie splendoris præsentia requiritur, ut per ipsum illuminemur; sine quo, teste *Iob. 5. 9.* *operum magnorum Dei non est investigatio, adeo mirabilia sunt & innumera*: Sic *Iob. 43. 3.* & *Psalm. 136. 6.* invenimus, quod *opera Dei mirabilia sunt & supra hominis captum*; Et de nubium mysterijs dicitur *Iob. 37. 15.* *Opera mirabilia Dei perfecti scientijs de libramento densa nubis quis cognoscit?* Est sapientia divina, ad quam recurrere debemus pro verorum Naturæ arcanorum cognitione, & non sapientia humana, quæ stolidam est & opinionibus vanis infecta: Quare opus est assistentia Spiritus divini, qui *docet omnia* Psalm. 143. 7. qui quidem Spiritus est ipsa Sapientia, quæ de se sic loquitur: *Ego Sapientia adhæreo astutia, & scientiam summæ solertia præsentem habeo*. Proverb. 8. 13. *Hic quidem spiritus est artis veræ Doctor; quo docemur* *Exod. 28. 3.* & *31. a. 2.* & *35. a. 30.* *Nam docti & sapientes hujus mundi sunt insipientes coram Deo*. *Matth. 11. 25.* Qui igitur veram Sapientiam

tiam acquisiverint, his ipsa scientiam & cognitionem intelligentia profundit velut imbrem, eosque gloria exaltat, Ecclesiastici 1. 18. Hunc spiritum mittit Deus è locis altissimis, ut det intelligentiam hominibus, quo noscant consilia & opera ejus arcana. Sapient. 9. 17. Unde Proverb. 30. 1. Sapientia dicitur sanctorum scientia: Atque hæc est ratio, quod æstimatur ipsa Carbunculis pretiosior. Proverb. 3. Nec dabitur aurum pro illa, nec ponderabitur argento pretium ejus, nec lapides pretiosi. Job. 28. Unde quidem maxima est hominum infania, tanta naturæ secreta operaque Dei admiranda sine Spiritu ejus speculari, multoque magis, jactitare, se ea plane intelligere, & vulgari Geometria demonstrare, harmoniamque operum ejus mirabilium, qualia sunt stellarum positiones & motuum rationes, tam exacte intelligere, ut etiam ceterorum Authorum antiquorum scripta quibus veritatis visio apparuit, condemnare non vereantur, quo suis inventionibus faciem splendidiorem imponant. Ad me quod attinet, hoc mihi quidem sufficit, ut Deum stellis propinquiorem esse sciam, qui stellis imperat, & cujus spiritus, ubi vult, spirat, sine ullo stellarum impedimento, aut evidenti radiationum earum obstaculo: Scio, inquam, ipsum esse terræ propinquiorem quam stellas, atque ejus sapientiam, qui omnia, prout vult, gubernat, omnibus præsentem; quam qui obtinebit verus equidem ille erit talis Astronomiæ utriusque magister: sine cujus præsentia omnes Astrologi sunt cæci. Hic enim astris dominabitur, quippe qui ab altiori principio gubernatur, quod stellas & ipsa elementa sibi subjecta reddidit, & in omnia dominium, tanquam verus cælorum imperator, usque ad ultimum pereat possidebit: Nam, ut per ipsum omnia facta sunt, sic etiam omnia per ipsum transfigurabuntur. Sic quidem hæc est illa vera Sapientia, quæ est, fuit, erit, & quæ regnat, regnavit ac regnabit in seculum. Concludimus igitur, quod hoc ejus Harmoniæ mundanæ fundamentum sit merum figmentum, ac nullo modo à Christianis approbandum, aut æstimandum.

Ad secundam itaque Musices ejus speciem perveniamus, quam ut ad suæ intentionis metam dirigat, primum terram sidus facit, & circa Solem immobilem moventem: Pro Authoribus, qui suam partem statuminent, habet Aristarchum Samium Pythagoricum, Copernicum, Tychonem Braheum; de quibus lib. 2. prop. 25. & lib. 5. cap. 3. Contra se habet fere omnes in Astrologia & naturali philosophia versatos, præter eos, qui imaginaria Magnetis opinione ducti, ipsam terram super polis Magneticis verti imaginantur: Ptolomæi sectatores reijciuntur, atque ipsi simul has inventiones reijciunt, & pro nugis habent: Hermes Trismegistus, Plato, & Aristoteles terram immobilem & mundi centrum posuerunt, illudque fecerunt immobile, & quietis locum: Nemo etiam vel Veterum vel recentiorum unquam dubitavit, an sol esset mobilis, terræ immobilis. At falluntur omnes, qui, novo experimento docti, terram esse stellam, atque circa solem immobilem inter orbem Martis & Veneris movere affirmant, ut Copernicus & Keplerus: Etenim experientia in formati invenimus, calculationes secundum Ptolomæi doctrinam à veritatis meta seu tramite non multum aberrasse: Oracula ergo sacra adeamus, ut ipsorum sententias hac in causa diligenter inquiramus. Primum quærimus, quomodo sit possibile, ut Sol immobilis sit motus fons, cum illud sit unicum attributum Dei, ut omnia moveat ipse manens immobilis? Secundo, quomodo Sol possit esse motus fons, juxta ipsum cap. 9. Axiom. 4. libr. 5. nisi per Solem intelligat ipsam Dei Sapientiam, quæ sola est omnibus mobilibus mobilior & velocior Sap. 7:

Ab sit autem nobis Christianis ut creaturæ Dei attributum adscribamus. Si etiam sidus est terra in cælo mobilis, unicum solummodo erit cælum, in quo corpus telluris pariter cum corporibus Planetarum moveat: Hoc autem si ita est, cur dixit Moyses Deuteronom. 10. 14. Cæli cælorum sunt Dei Deorum; Et Nehemiah. 1. 7. Cælos cælorum fecit Iehova, & omnem exercitum eorum; terram & quicquid in ea est &c. Aut si terra movet circa centrum Solis, motumque habet à Sole, qui fons est motus, quid fecit eadem illa terra tertio die creata ante Solis in cælo positionem? anne quiet, aut si movit, à quo fonte accepit talem motum, aut circa quod centrum fixum, & cujus corporis regularis proportionem motum suum fecit, aut cum qua stella in consensu harmonico resonat? Sane arduum est respondere, quatenus Sol & stellæ nondum extiterunt: Sed respondebit fortasse, Solem fuisse radiorum lucis per vastam cæli cavitatem disperforum congregationem, & per consequens, terram movere potuisse virtute illius actus: At vero replicamus, quod necesse sit, ut hujusmodi motus esset extra harmoniæ proportionem; quia deest ei certum centrum circa quod moveat, atque etiam alia consonantia, quam proportionem respiciat. Simili etiam ratione dicimus, quod, si mundi harmonia dependeat à moribus Planetarum diurnis, sequatur, ante stellarum in cælo positionem nullam fuisse in mundo harmoniam, qui completus fuit die tertio: Et tamen agnoscunt sacre scripturæ harmoniam, quam Sapientia seu Verbum posuerit in mundo ante stellarum creationem, quippe quæ fecit ventis pondus, & aquas appendit in mensura Job. 28. Aptavit & firmavit cælos, statuit ambitum in superficie abyssi, fortificavit superiores nubes superne, roboravit fontes, posuit mari statutum suum. Proverbior. vigesimo secundo, Disposuit mensuras terræ, & extendit in eam regulam, eamque disposuit super nihilum Job. vigesimo sexto, vers. septimo, Lapidem ejus angularem saberrime jecit, Aquilonem extendit super mare, & fecit cælum gyrare super polum Aquilonarem Job. trigesimo octavo, vers. quarto.

Hæc quidem est exactissima naturæ Harmonia, quam Deus in creatione materiæ mundanæ, ejusdemque compagibus administravit; Hæc est hodierna illa harmonia, qua partes mundi in creatione ita concatenantur, & semper in consensu eodem conservantur. Sed dicit ille forsitan, quod motus circularis non fuerit in cælo illa tempestate, nec aliqua in eo harmonia. At hoc etiam est falsissimum: Nam, inquit Sapiencia, *ego rotunditatem cælorum circumivi sola* (hoc est, sine stellarum ope aut præsentia) & *in profunditate abyssorum ambulavi, in fluctibus maris, & in tota terra.* Ecclesiastici 24. Sic itaque in harmonia sua statuit hic igneus amor cælos illo tempore. Quis etiam dubitabit, quin ipsa Sapiencia vices stellarum perfecit in cælis atque in terris ante stellarum in cælo positionem? Et anne probabile videtur, quod hæc Tetragrammati virtus, hæc unica rerum omnium vita quiescat & otiosa sit post stellarum creationem; quæ est verus quidem motus fons omni mobili mobilior? Imo vero hæc est illa lux divina, quam per pyramidem meam formalem significavi, quæ inæqualiter materiæ mundanæ inerat, quamque amplexa est materia, plus vel minus secundum majorem vel minorem suam dignitatem, cujus radijs per se invisibilibus mundus repletur, sine quibus materia mundana in nihilum redigeretur. Quod vero ad terræ mobilitatem attinet; Solisve immobilitatem, quatenus hoc omnino verbis expressissimis negare videntur scripturæ sacræ, rationem nullam video, cur huic Copernici aut discipuli ejus Keppleri sententiæ adhæreamus, cum scripturæ sint rotius veritatis fons & origo. Ad terræ autem naturam in mobilitate aut firmitate quod attinet, legitimus Psalm. 104. 5. quod *Iehova terram super bases suas fundaverit, ne dimoveretur in seculum vel perpetuum.* Similiter de Solis proprietate, quem ipsi immobilem dixerunt, in hæc verba loquitur Psalm. 19. 5. *Ipsè Sol tanquam sponsus procedens de thalamo suo exultavit ut gygas ad currendam viam; ab extremo cælo egressio ejus, & occursum ejus usque ad extremum ejus.* Similiter Psalm. 104. 19. dicitur, quod *Sol cognoscat occasum suum;* Et Psalm. 113. *Et de ortu Solis &c.* Psalm. 104. 22. *Interdicente Deo Soli, non oritur.* Job. 28. 10. Et Iosua 10. 13. nobis tradidit, *Solem & Lunam sterisse in medio cælo quasi per integrum diem:* Similiter invenimus, quod tempore Regis Hezekiæ *Deus Solem fecerit retrogredi;* quippe *umbra horologij per 10. gradus fuit retracta:* Porro etiam in Ecclesiasticis 1. 4. ubi tam de terrâ quam de Sole agitur, hujusmodi sermonem accipimus; *Generatio præterit & generatio advenit; terra autem in æternum stat; oritur Sol & occidit, ac in locum suum revertitur, ibique renascens gyrat per meridiem, & stæctitur ad Aquilonem, lustrans universa in circuitu pergit spiritus, & in circulos suos revertitur.* Quid igitur planius esse potest ad probandum, terram quiescere; Solem autem movere? Quid? an putat Joannes, Prophetas in secretis & mysticis cælorum motibus fuisse ignaros, aut quod temporum & motuum Planetarum calculatio ijs fuerit abscondita, ut differentiam inter mobilitatem & immobilitatem Solis ac terræ ignorarent? Sane docemur 1. Chron. 12. 32. quod *tribus Issacharis fuerint noscentes scitu tempora, quo docerent Israelitas, quid esset faciendum;* hoc est, ut horas & dies electionis præscriberent illis: Et Esther 1. 13. *Quapropter dicente rege sapientibus & noscentibus tempora &c.* Ex quibus videre licet, quod, si isti Astronomi peritæ ætatis illius cognovissent tale motuum mysterium, procul dubio tantus in Biblijs divinis non irrepsisset error.

Quod denique ad intervalla attinet proportionem quinque regularium habentia corporum, quibus orbis unius Planetæ ab alio distet, videtur quidem hæc ejus dimensionum ratio ab harmonia vera, mundi longissime distare, quoniam ante Planetarum creationem mundus harmoniam suam completam habuit, uti supra declaratum est: Dicimusque non esse materialem proportionem, sed formalem, quæ facit phylicam harmoniæ mundanæ dimensionem: Nam est equidem spiritus divinus, qui Planetas varia actionum proportionem movet atque impellit tam motu naturali, quam artificiali; etiam si motum naturalem diximus fieri magis per resistantiam corporis, & reactionem, quam mero motu spirituali, unde tardior est. Quod autem spiritus Planetam moveat, dictum est supra Ecclesiastici 12. *Lustrans universa in circuitu pergit spiritus &c.* Sed quid amplius dicam? Ipsi Philosophi, quos pro corporum istorum inventionem citare videtur, ejus opinioni nullo modo astipulantur; cum ipsi horum 5. corporum usus ad quinque mundi elementa convertant, hic vero ad Planetas, & eorum distantias. Quam debilia ergo sint Authoris Harmoniæ mundanæ fundamenta videtis, & quam à testimonio Bibliorum remota: Et tamen ipse in verba hujusmodi rumpere haud dubitavit, Prop. 25. lib. 2. *Nihil plausibilius videri potuit, quam sex illorum cælestium orbium intervalla quinque ex quinque figuris esse desumpta à Creatore, hoc ordine, ut Cubus mente concipiatur inter orbem Saturni & Iovis &c.* Hanc, inquam, fictionem suam creatori fabricæ attribuit ignorans, quam sit res difficilis, secreta talia cæli invenire sine adjumento spiritus divini. Hinc dicitur Job. 38. 37. *Cælorum rationem quis enarrabit? &c.* Nam juxta illud, Sap. 9. 15. *propter animæ aggravationem in corpore infesto vix conijcimus ea quæ in terra sunt; quæ autem in cælis sunt, quis pervestigabit, & consilium Dei, quis noverit nisi Deus dederit Sapienciam & miserit spiritum suum è sanctis cælis?* Hinc igitur videre licet, demonstrationes illas Astronomicas, atq; unitates ejus Geometriæ, simulatq; ejus harmoniæ mundanæ usq; ad intervalla maxime concinna, & quasi numeros quam minutissime ruptos esse valde instabiles & potius opinione publicatas, quam rei veritate confirmatas.

Quid n. de vana Astrologia verba multa faciemus quæ Picus Mirandula, in omni genere doctrine fami-

famigeratus, temporibus præteritis ita enervavit? Dic mihi, quid omnia in cælum refers Astrologe vera sapientia destitute? Quid de naturis astrorum ac signorum, & de motibus Planetarum, atque abstrusissimo Harmonia mundana inde orientis mysterio comminisceris, qui nullo pacto ne minima cujusdam rei terrene vires & proprietatem augurari potes? Quid sidera & stellas, eorumque motum observas, aut potius mentiris, qui ne quidem terreum aliquod corpusculum mentione complecteris? Quid magis ridiculum, quid absurdius quam figuras cæli octavi, ex multivaga stellarum applicatione sorte deprehendere? Quid virtutis egregiæ habere credis hujusmodi imagines imaginatas? Quid triplicitates, gradus fumosi, lucidi, vacui, Masculini cum femininis, quid harmonia aut eventus stupendi secum ferunt siderum eorum aspectus? & cetera id genus lra inania, quid veritatis aut virtutis præ se ferunt? Licet hujusmodi motus, & natura stellarum, varie quererum inter se adaptationes videantur habere aliquid significationis; mihi tamen ita persuasi, hominem non posse ea probe dignoscere, nisi miraculo quodam illi cælitus ostendantur, ut in loco Sapientia declaratum est. Porphyrius vane dixit, quod, si quis figuram nativitatis cognosceret, Dominumque figuræ, inveniret Demonem seu genium suum & per ipsum solveretur à fato nativitatis: Sed, subdit, impossibile esse scire illam, & hunc invenire, quia regula Astronomia & Astrologia sint incomprehensibiles & incerta. At Iamblicus dicit, Demonem neque cognosci neque dari ab illa figura & Demonio ejus, alioqui non solveret nos à fato nativitatis, sed dari ab antiquiori principio & altiori, hoc est, à spiritu Deorum; asseritque ex Porphyrii sententia, innumerabiles circumferri Astrologia regulas dubitationesque de genesi. Vnde apparet, scientiam de his haberi non posse: Quare veritatem certissimam circa stellas solummodo per divinam vaticinium haberi posse credit, hoc est, quod à sapientia spiritu detur hominibus; quo habito, nos omnino regularum dinumeratione & artificiosis predictionibus non indigere: insuperque addit impossibile esse, ut homo inde notitiam, quantum ad mathematicam scientiam attinet, demonstrat, quoniam diversa inter nos feruntur opiniones aliæ alijs contradicentes. Sic enim in omni scientia ac arte propter dissidentes opiniones dicere cogemur, nullam esse scientiam: Hac ille: De quibus ego abunde Tract. meo de Genethliac. lib. 13. egi. Hinc scientiarum mathematicarum vanitas propter corruptionem apparet. Divus Hieronymus etiam Astrologos & Genethliacos ita deridet: Hi sunt qui elevant se adversus scientiam Dei, & omne, quod geritur in mundo, fictam sibi scientiam pollicentes, referunt ad ortus & occubitus stellarum: Hi sunt qui vulgo appellantur Mathematici, & ex astrorum cursu lapsuque siderum res humanas regi arbitrantur, & cum salutem alijs promittunt, sua ignorabant supplicia. Hac Hieronymus. Sed verbo, obsecro, attendamus ad sermonem Prophetæ Danielis docentis, quam sit frivolum absente sapientia astrologizare, cap. 2. 27. Mysterium, quod rex interrogat, Sapientes, Magi, Arioli, & Aruspices nequeunt indicare regi; sed est Deus in cælo revelans mysteria, qui indicabit tibi, &c. Hoc etiam ipsi Ethnici Ægyptij falsi sunt, juxta illud Genes. 41. 38. Accersiverunt omnes Magos Ægypti, & omnes Sapientes ejus &c. Et non erat, qui interpretaretur somnium Pharaoni. Tunc sequitur; Annon Dei sunt interpretationes? Genes. 40. 8. An invenire possumus huic (Josepho scilicet) similem virum, in quo Spiritus Deorum sit. Genes. 41. 38. Quandoquidem nota fecerunt tibi Dii omnia, ac nemo est prudens & sapiens sicut tu. Genes. 41. 39. Et Exod. 8. Quando Moytes præcallebat Magis in pediculorum productione, falsi sunt ipsi Magi hisce verbis; Digitus Deus est hic. Hinc inquit Sapiens loco superius allegato; Que sunt in cælo quis investigabit, & consilia Dei quis novit? nisi Deus dederit sapientiam & miseru spiritum suum è locis altissimis Quis etiam ex propria natura, ita sapit mente, qui dimensionibus Geometricis & identitate linearum possit invenire rationem, quomodo terra suspendatur super nihilum, aut dimensionem lapidis angularis, quem creator jecit ad terræ foundationem? aut qua dimensione usus est Deus cum pondus fecit ventis, & aquas appendit in mensura, posuitque pluvijs legem, & viam pro cæcis sonantibus? At vero hæc intelligit Sapientia Job. 28. 25. Nunquid, inquit Deus, considerasti usque ad latitudines terræ? Indica, si nosti totam illam Job. 38. 18. Anne putat Joannes hujusmodi harmoniam ad normam corporum regularium factam fuisse à Creatore, aut lineis suis quantitativis conflata? Minime vero gentium; sed virtute invisibili divinitate plenissima; cum certum sit, harmoniam mundanam, imo vero & universum mundum alis Sapientiæ sustentari, sine cujus Geometria divina ne momentum quidem in suo statu perdurare posset. Non jactet igitur Joannes de se, aut de sua Harmonia Astronomica, nec putet regulas ulla certas in Astrologia vel Astronomia versari, quæ corruptione opinionum non contaminentur. Concludimus itaque quod, ubi fundamenta sunt debilia in sabulosam terram jacta & à veritate dissentanea, ibi impossibile sit, quin ædificium integrum vento pluvijsque dissipetur.

* * *

Testimo-

*Testimonia tam Philosophica, quam Theologica Harmoniam
nostram Mundanam statumi-
nantia.*

IN primis supposui ad Macrocosmi mei fabricam duo contraria, *Tenebras* videlicet & *Lucem*, & quod deformes tenebrae fuerint in potentia divina ante mundi fabricam: At vero quoniam tenebrarum officium erat deformare & obtenebrare, uti illud lucis efformare & illuminare, ideo dixi, haec duo principia esse natura contraria; quatenus Tenebrarum seu materiae deformis comes potentialis erat frigus, gravitas, & quies; Lucis vero socius & effectus Calor, motus, & levitas: Nam sicut jam & potentia divina dicitur contraria suo actui, eo quod occultatur, invisibilis est, quiescit, & quo ad nos nihil est, quatenus omnia deformat sua absentia; at vero actus divinus omnimodo in illis ab ejus potentia quoad nos differt, quatenus per eum, & in eo Deus revelatur mundo, omnia faciens visibilia ex nihilo: Nam sua praesentia omnia informat. Hinc, ut Deus potentia sua divina ad occultationem Majestatis suae contraxit radios suos in se, unde omnia fuerunt deformia & tenebris obruta; ita quidem ad suam revelationem dilatavit se, tenebraeque ad extremum peripheriae medullium a lucida ejus praesentia, hoc est, a summo caelorum cacumine deorsum ad imum eorum centrum propulsantur. Radices igitur seu bases utriusque pyramidis meae Physicae sunt per Deum, a Deo & ad Deum; videlicet materia tenebrosa a divina potentia, quae semel depurata ad Deum ascendit, & quo magis sursum tendit, eo magis gradatim magisque de luce participat. Pro confirmatione hujus nostrae opinionis habemus non modo Philosophorum summae divinitatis compositum, verum etiam ipsarum sacrarum scripturarum testimonia. Nam Mercur. Trismegistus dicit *Pimand. 3. Umbra infinita in abyssu, aqua autem & spiritus tenuis in Chaos inerant: Floruit autem splendor sanctus, qui sub arena & humida natura elementa deduxit; Cumque indistincta fuisset, levia postmodum in excelsam regionem provolarunt, gravia sub arena humida resederunt.* Ubi agnoscere videtur, aquam & spiritum tenuem potentialiter infuisse tenebris, & quod gravia tenebris submersa, (hoc est, Terra) apparitione splendoris divini resederint sub humida arena, hoc est, in centro. Porro etiam ille ipse *Serm. primo Pimand. Mens divinae potentiae in principio mutavit formam, & universa subito revelavit;* hoc est, de mente divinae potentiae facta est mens in divino actu, id est, de latente factus est Deus patens, & de Aleph tenebroso in Aleph lucidum migravit: Unde sequitur; *Cernebam enim immensum quoddam spectaculum, omnia videlicet in lumen conversa suave nimium atque jucundum, quod intuentem me mirifice oblectabat.* (Hic est ergo verus Tetrahedri seu ignis & lucis universalis symbolum secundum Pythagoreorum & Platoniorum sententiam, editus ex Cubo seu Chaos.) Tunc sic pergit; *Paulo post umbra quaedam horrenda obliqua revolutione subterlabebatur, in humidamque naturam migrabat in: sibili tunc vultu exagitatam.* Hic ergo aqua separatur a deformitate tenebrarum, secundaque rerum omnium materia prodit in lucem: Unde dixit ille *Pimand. quinto. Cantabo ne laudes tuas in ijs quae in lucem e tenebris eruisi, et in ijs, quae latent adhuc arcano sinu recondita?* hoc est, in aqua jam in actuata, vel quae adhuc in divina potentia & Hyle ventre deformato more absconduntur. Tunc descendit, & sic pergit a radicibus duabus, nempe lu e & aqua creatis ad quadratum seu quatuor elementa, dicens; *Verum Verbum naturae humidae astans* (hic unionem Verbi cum aquis denotat) *eam fovebat; ex humida autem naturae visceribus sincerus ac levis ignis protinus evolans, alta petit* (& *Genes. 1. Spiritus Domini ferebatur super aquas:*) *Aer quoque levis spiritu parens mediam regionem inter ignem & aquam sortiebatur: Terra vero & aqua sic invicem commista jacebant, ut terrae facies aquis obruta nusquam pateret.* Haec ille. Unde patet mysterium verum quinque corporum regularium. Ex aqua enim universali deformi (de qua; & per quam post depurationem & informationem ejus, teste D. Petro. 2. *Epistol. 3. 6. Caeli erant prius & terra, consistens Verbo Dei*) seu ex ejus visceribus sincerus ac levis ignis exiit; tum deinceps aer medio loco apparuit inter aquam spissam seu sublunarem & ignem; terra vero & aqua ita commixtae fuerunt, ut aqua grossa cum subtili, vel faex cum puriori substantia. Videmus igitur, quod hic habeamus tria pro radice; videlicet *Dei potentiam*, quae sunt tenebrae; *Dei actum*, qui est lux, & *aquas in actum reductas*, sive potentiam in actum reductam, seu aquas creatas, sive aquas luce mixtas; quae mixtio creata est a dualitate, in unitate increata consistente; Atque in his consistit harmonia illa mundi primaria, ad cujus exemplar mundus postea est completus; cujus proportio est ut 1. ad 2. & 2. ad 3. & 3. ad 4. Nam 3. reflectens in 1. repraesentat numerum quaternarium; quo quidem in numero literae, Tetragrammati quam exactissime reperiuntur: Reliquae autem consonantiae, quae ad exemplar harum proportionum concurrunt ad Harmonicam mundi dispositionem, sunt ex his compositae, si rem exacte consideremus; ut *Disdiapason*, *Diapente* cum *Diapason*, *Diapason* cum *Diateffaron* &c. De quibus Harmoniae divinae consonantijs in *libello* nostro *de Numeris divinis* luculenter disceptavimus. Testimonia autem satis valida ex multis sacrarum scripturarum locis ad haec structurae nostrae

nostræ Harmoniæ mundanæ fundamenta seu bases statuminandas habemus: Nam primo loco ad confirmandam mundi Materiam primam potentialem seu tenebras deformes, seu umbras horrendas vel lethales, ex quibus virtute Verbi lucidi aquas mundi fundamenta revelavit & in lucem produxit Creator, apud *Genes.* 1. invenimus; quod *terra fuerit inanis, vacua, seu desolata*; hoc est, nulla merat lux actualiter in tenebris eas informans, sed destitutæ erant omni actuali Dei præsentia. At vero è converso, posteaquam hæc terra die tercio creata fuit, & actu Dei repleta, dictum est *ibidem vers. 10.* *Et vidit, quod esset bonum*; hoc est, participavit cum bonitate & actu divino, sine quo nihil bonum est, & omnia vacua ac desolata dicuntur. Unde terræ istius creatæ, hoc est, in actuata fertilitas in herbarum virendium germinatione, & seminum productione, ratione virtutis divinæ, quam jam possidebat, sequebatur. Porro et jam in *principio ejusdem* sequitur; *Et tenebra fuerunt super faciem abyssi*; hoc est, aquæ omnes potentiales, quas *abyssum* vocat (quæ fuerunt subjectum materiale mundi) præsentia tenebrarum quiescebant, & in eodem statu potenciali manebant, priusquam partefactione & manifestatione seu revelatione Spiritus Elohim lucidi in actum producebantur, & ex nihilo aliquid fiebant. Unde sequitur; *Et Spiritus Domini ferebatur super aquas*: Atque tum dixit Dominus, *Fiat lux*, hoc est, tingantur & informantur aquæ luce divina: Qui aquæ spiritus ita tinctus postea dictus est *lux creata*: Nam hæc est mixtio lucis cum aqua creata seu creatura, cui forma dedit nomen & Esse lucis seu Spiritus Empyrci. At vero lux in sua natura absque respectu materiæ est mere Spiritus igneus, divina Elohim soboles, seu prima & immediata emanatio ab ipso lucis fonte. Atque hinc dixit Mercurius Trismegistus *loco superius allegato*: *Verbum natura humida astante am ferebat &c.* Et *Serm. 3.* *Floruit autem splendor sanctus &c.* Et D. Petrus 2. *Epist. 3. 6.* *Cæli erant & terra de aqua, & per aquam, consistentes Verbo Dei*; hoc est, aqua, ex qua omnia facta sunt, informabatur præsentia Spiritus divini, seu Verbi Dei, seu Sapientiæ. Et, ut forma cuilibet creaturæ permiscetur, ut existat, sic etiam lux divina inest in qualibet compagine, ne vacuum in ea extet; nam sine ea ne momentum temporis subsistere posset. Hæc, inquam, erat lux illa, Sapientia præclara & summa, quam, teste Sapiente, *Proverb. 8.* *Jehova possidebat in principio viae suæ ante opera suæ; ante illum tempus, ante seculum ipsa inuncta fuit, ante principium, ante primordia terræ, cum nulla essent abyssi; cum aptaret cælos, ibi erat; cum statueret ambitum in superficie abyssi, cum fortificaret superiores nubes supernæ, quando roborabat fontes abyssi, quando ponebat mari statutum suum, cum statueret fundamenta terræ, erat hæc lux apud patrem velut alumnus, seu cuncta componens*: Hæc erat ipsa, quæ firmavit cælos, fecit ventis pondus, aquas appendit in mensura *Iob. 28.* *Disposuit mensuras terræ, extendit in ea regulam, jecit lapidem ejus angularem* *Job. 38. 4.* *Extendit Aquilonem super vacuum, & appendit terram super nihil*: Terminum circumdedit aquis, usque dum firmantur seu finiuntur lux & tenebra *Iob. 26.* Hujus lucis in creatæ mirabilia quis enarrare potest, quis ejus virtutem lingua exprimere, per quam omnia facta sunt, & sine qua nihil factum est; quippe in qua est vita rerum omnium? Et hoc est illud Verbum unicum *Fiat*, in tenebris occultatum ante mundi creationem: Nam licet à patre effluerit, in patrem tamen etiam est reversum, juxta illud *Mercur. Trismegisti*: *Monas generat Monadem, & in se ipsam reflexit ardorem suum*. At cum mundum in hyles gremio fabricare statueret secreto suo consilio, revelavit Deus formam suam, Verbumque jam factum prodijt; cujus virtute aquæ apparebant, & visibiles fiebant, atque in proportionem distinguebantur varias. At, si hæc legentibus non sufficiunt, quatenus multi (scio) dixerunt, me in errorem egregium incidisse, quod materiam primam informem, hoc est, increatam affirmaverim, testimonia adhuc evidentiora meæ sententiæ mentem confirmantia proferam, probantia scilicet, quod aquea mundi fundamenta ab hyles ac Chaos ventre exilierint virtute lucis divinæ: Nam primum in *Iob. 12. 22.* hæc invenimus; *Qui revelat profunda è tenebris, & educit in lucem umbram lethalem*. Hic per *revelationem* intelligit creationem; per *profunda* intelligit aquas seu abyssum informatam, & per *umbram lethalem* intelligit terram inanem, desolatam, & vacuam; quæ lethalis dicitur, quoniam anima erat vacua, quæ jam viva est facta. Sic itaque ex hoc loco percipimus, ipsum cælum & terram à tenebris primarijs, seu hyles gremio exilisse. Iterum legimus ita, *Sapient. 11. 18.* *Mundum ex informi materia effecit Deus*, vid. juxta Pagniani translationem, vel secundum Tremellium, *creavit*, vel juxta Hieronymi interpretationem, *ex invisâ materia*. Hic equidem omne totius creationis mysterium aperte declaratur; Primo nimirum, quod *materia prima*, ex qua mundus creatus est, fuerit *materia increata* seu informata; quæ, quatenus informis, dicitur *nihil*, quoniam non in actu; Et per consequens quod tenebræ fuerint quasi mater, ex cujus ventre mundus, hoc est, aqua universa prodijt: Quomodo autem Deus in tenebris sese habuerit, declaravimus abunde. Sic etiam *1. Chronic. 6. 1.* & *1. Reg. 8. 12.* narravit Jehova, *se habitare sub caligine*. Et *Psal. 18. 11.* *Fecit tenebras locum suum secretum, tabernaculumque suum in aquis obscuris posuit, nubibusque densis obvelavit*: Similiter *Psal. 97. 2.* *Tenebræ & nubes sunt circa ipsum*. Et *Psal. 104. 15.* *Nubes dense latibulum Dei sunt*. Et quamvis hæc non videantur in omnibus hisce locis accipi pro tenebris primordialibus, quæ super faciem abyssi erant; attamen, qui me recte capit, intelliget, eandem esse rationem in occultatione DEI in tenebris primordialibus, ac revelatione

velatione ex iisdem virtute spiritus sui ignei, quæ in mundo post creationem: Potro etiam, secundum illud Mercurij Trifinegisti dictum supra allegatum, *Subito mutavit formam suam, & omnia conversa sunt in lumen nimium jucundum; Et, Paulo post umbra horrenda obliqua revolutione subterlabebatur in humidam naturam, ineffabili vultu tum exagitatam, &c. Splendoris Domini presentia abyssi timuerunt & conturbatae sunt.* Psal. 77. 17. Hoc enim idem quoque de Tenebris primordialibus, quæ presentia Domini perturbatae sunt, & deorsum pulsæ, verum est. Habemus ergo jam fundamenta & radices duas naturæ, per consensum Philosophorum & Prophetarum ex tenebris extractas, quæ quidem pyramidum mearum bases opposita ratione propter naturarum ipsarum diversitatem in mundo positam, sese habent: Quid enim magis contrarium existimabimus, quam esse & non esse, Actum & potentiam Dei, revelationem ejus & occultationem, lucem & tenebras, diem & noctem, motum & quietem, calorem & frigus, &c. Nam omnes has contrarietates à contrarijs radicibus omni neminem sapientem latere existimo: Horum autem medium est natura aquea, seu natura humida, seu *Pan*; quæ, quatenus Chaos seu tenebrarum soboles, patitur lucis seu *Demogorgonis* actus, qui variationes in Elementis atque cælis ipsis procreare solet. Et jam ab Harmoniæ primordialis ratione, quæ in radicum proportionibus consistit ad Harmoniam mediam, quæ in quadrato, seu in medio elementari symphonice agit descendemus. Quæ quidem elementa, licet vulgariter loquendo, pro 4. regionibus sublunaribus accipiantur, attramen in rei veritate ubique per mundi universi expansum reperiuntur; utpote in quorum substantiis lux vel magis, vel minus abundat; uti *lib. 1. Historia Macrocosmi Physica cap. 9.* luculenter declaratum est; videlicet in cælo Empyreo, in angelis, in stellis tam Zodiaci, quam erraticis, & in inferioribus, in vero in rebus omnibus tam simplicibus, quam compositis; sed modo diverso in simplicitate seu puritate, vel grossitie & impuritate, qui fit propter abundantiam aut inopiam presentia & actus lucis secretæ. Quod autem basis pyramidis mundi formalis sit cum Deo continua ex eo declaratur, quia Deus est foris actus, formarum & lucis omnis pater. *Sapientiam enim creavit creator ante seculum, & in seculum minime defectura est, in tentorio sancto coram ipso ministrat, Ecclesiastici 24. 10.* Est vapor virtutis potentia Dei, & fluxus seu emanatio quædam elaritatis Omnipotentis Dei sincera; Candor & splendor est lucis æternæ, & speculum sine macula divinæ Majestatis, & *inimago bonitatis illius. Sap. 7.* Hanc possidebat Iehova principio viae suæ, *inestque in mundo cuncta componens. Proverb. 8.* *Hæc quidem cæli firmamenti sunt, & Spiritu ab ore eius omnis virtus eorum Psalm. 33.* Hoc est illud Verbum, quod ex ore Iehovæ procedit. *Prov. 2. 6.* *quo omnia in mundo facta sunt & c. inuata, & sine quo nihil, cum in eo sit vita, Ioann. 1.* Hæc est ea, quæ trahitur ex occultis, hoc est, de tenebris, quæ sunt tugarium Dei, ipse intelligit viam & locum eius. *Iob. 28.* Potro quod fluxus Sapientia huius sit permanens cum Deo, à quo tanquam à fonte emanat, & nihilominus cum eo continua est, & indivisibilis, indicat *Iob. 11. 6.* Unde, cum certum sit, quod ista formæ emanatio sit fluxus à fonte lucido, seu ipso regno super substantiali, quod pater sua presentia implet, cuius reflexio in mundum seu emanatio lucida est sapientia primogenita ante aliam creaturam, juxta illud *Psalm. 84. 12.* *Deus est sol & scutum dans vitam ac gloriam;* quæramus jam ubi loci in fabrica mundana inveniatur illa lucis mundanæ basis, quæ est in mundo, & mundus eam non comprehendit; an scilicet in centro medio semidiametri, vel periphæria. Dicitur *Psalm. 68. 34.* *Quod Deus insederit cælo cælorum antiquorum;* Et *Deus è cælis in terram prospexit, Psalm. 102. 20.* Et *Deo Iehovæ quis in nubè superiori par existimatur? Psalm. 89. 9.* Et *Deus altissime habitat, qui infima perspicit in cælis & in terra. Psalm. 113. 5.* (hic ejus prospectus est emanatio splendida.) Quamvis Deus Iehovæ elatus sit, tamen depressum aspicit. *Psalm. 138. 6.* Hinc igitur dicitur (ut ad rem redeamus) quod *Deus Sapientiam suam emittat è sanctis cælis; à throno gloriae sue mittit illam. Sap. 9. 10.* Et Sapientia in ecclesia altissimi os aperit, & coram potentia ejus gloriatur, dicens; *Ex ore altissimi proveni, & tanquam nebula cooperui terram. Ecclesiast. 24. 2.* *Ego in excelsis locis tentorium habui, & fuit thronus meus columna nubis; Rotunditatem cæli circumivi sola, & in profunditate abyssorum ambulavi, in fluctibus maris, & in terra tota. Ibid.* Unde liquet, quod ipsius potentia & vis sit ubique. His igitur consideratis, certum est, ipsam Sapientiam, quæ est *Tetragrammati* virtus seu emanatio, tendere à circumferentia mundi deorsum versus centrum; videlicet à fonte lucido in cacumine cælorum sito proportionaliter descendit à circumferentia machinæ versus terram seu centrum. At jam, si basin huic in natura oppositam respiciamus, videbimus, ipsam occupare machinæ meditullium: Nam juxta *Psal. 18. 12.* *Splendoris ejus presentia evanuerunt nubes tenebræ, fontes aquarum facti sunt visibiles, & fundamenta mundi revelata sunt.* Unde Mercur. Trifinegisti. *Umbra horrenda obliqua revolutione subterlabebatur aspectu luminis divini Pimand. 1.* Hinc patet, quod tenebræ fugiant à luce: At, quia lucis fons erat in summitate cælorum, idcirco probabile est, quod tenebræ centrum rotundi, tanquam locum à centro remotiorem petebant quietum. Et *aquilonem extendit Deus super inane & vacuum,* (hoc est, posuit cælum, ubi tenebræ seu terra inanis ac desolata erat) *& suspendit totam terram super nihilum,* h. e. in centro seu medio totius cæli sine fulcro: Id quidem, quod declaratur amplius hiis verbis; *Quis numeravit cælos in Sapientia, & quæ descendunt de cælis quiescere faciunt? Cum descenderet pulvis in duritiem illam & gleba sibi invicem adhererent, Iob. 38. 37.* Quid hoc planius, quam quod tenebrarum seu aquarum fæces atræ & siccæ ad machinæ centrum ceciderint & ibi confederint? Nam juxta illud *Genes. 1.* *Terra erat omne istud aridum, quod post congregationem aquarum visibilium infra cælum in locum suum destinatum, conspiciebatur, ut caput mortuum post destillationem*

nem aquæ densæ atque perturbatæ. Atque hoc idem videtur Mercurius Trismegistus sic confirmare. *Pim. 3. Floruit splendor sanctus, qui sub arena humida elementa deduxit, gravioraque tenebris submersa sub arena humida resederunt.* Quid, inquam, est hoc liquidius? Ex horum igitur locorum testimonijs concludimus, quod, ut fons & basis formæ lucidæ seu lucis formalis est thronus altissimi, in cœlorum cacumine & apice sublimatus, sic etiam ejus oppositum sit in sede seu loco ab ejus actionibus remotiore: Et per consequens, ut basis pyramidis lucis est à throno & folio ipsius Dei patris luminis, sic etiam basis pyramidis tenebrarum est à scabello pedum ipsius; atque ita subjectum pyramidis hujus basis in terra est materia grossa seu aquosa, quæ est passivum illud, in quod pyramis formæ ei proportionalis agit: Nam qualis est forma, talis est etiam materia; quoniam materia ita se habet in proportione, ut ipsa forma; quæ eam facit talem esse, qualis existit. Unde erroneam esse dicimus illam Joannis Keppleri assertionem, qua ponere voluit *Text. 20. Pyramidem formalem materiali proportione inaequalem.* Quis enim sibi constans de figura pyramidis Physicæ formalis dubitare potest, sequendo has naturæ proportiones, Terra ponderosa, spongiosa, Argentum vivum, aqua metallica, aqua falsa, aqua dulcis insipida, nebula, nubes, vapor, aer, exhalatio, ignis, Spiritus æthereus multorum graduum, Spiritus Empyreus, ubi videlicet pyramidis materialis conus desinit, quatenus materia ulterius depurari non potest? Hujus igitur pyramidis conus in centro basis formalis desinit: Si enim lux primo die creata est, hocque ante cœli mediæ creationem, quoniam in loco existeret nisi in aliquo cœlo tertio & omnium supremo? Si in eo lux totius mundi creata est, nonne verisimile est, ejus spiritum esse in ultimo puritatis gradu; cum lucis etiam minimæ sit agere, & agendo movere, ac movendo calefacere, & calefaciendo subtiliare quod spissum existit? O quam purum & subtilem oportet esse spiritum illum, qui lucis tantæ, & tam jucundæ, ac divinæ est receptaculum? Nonne videmus quotidiana experientia seu demonstratione à posteriori, quod virtute ignis inferioris ex vino Spiritus, qui quinta essentia ob suam subtilitatem dicitur, oriatur; quippe qui talis sit ob perfectum lucis suæ internæ calorem, primumque dignitatis locum sibi vindicat instinctu naturali, cui si actus ignis adhibeatur; suavissimum lucis divinæ actum imitabitur, ardendo; videlicet sine ulla aut carnis, aut lintei, aut chartæ læsione seu nocimento. Post hunc naturaliter ascendit Spiritus vini igneus, qui ob densitatem suæ substantiæ ardendo comburit & lædit, quoniam plus materiæ habet & minus formæ igneæ; quare propter validam materiæ resistantiam lædere solet; Huic succedit ipsius tartari oleum, quod aeri comparatum ardet, sed more magis violento atque rapido: Huic succedit phlegma; deinde Salis tartari dissoluti liquor, & tandem sæx rotius. Nonne videmus hic ordinem totius naturæ quam exactissimum etiam in parvula creatura emicantem? Et tamen dubitare debemus de actione & passione harum pyramidum, lucis videlicet & tenebrarum materiæ humidæ, cum substantia formalis ignis terrestris sit eadem cum illo cœlesti, à quo descendebat ab origine. Nunc etiam, quod notatu dignum existimamus, videmus cœlum, elementa, & terram in hac unica creatura. Nonne inveniuntur cœli omnes in proportione tam in ipsa terra, quam in cœlo mundi æthereo ac empyreo? Imo vero, si recte me intellexeritis, *Deus in summo cœlorum cacumine regnans est tamen cujuslibet rei & mundi partis centrum; cujus nihilominus circumferentia est extra omnia.* Capiatis ergo me utroque modo in sensu superiori, vel scilicet more vulgi, vel mystico; nihil refert hoc in loco: Nam Episcopus dicitur dignitate exaltatus, quamvis non recedat in statione sua à terra: Terra enim in cœlum depuratione converti solet, & imperfectum elevatur in perfectionem sine consideratione mensuræ linearum; secus videlicet, quam Joannes noster Mathematica doctrina repletior, quam vera Physices eruditione instructus, opinatus est, qui omnes unitates lineis commensurari in se putat. Nonne videmus in ipso homine cœlum & terram? & tamen terra est exterius, cœlum vero interius: attamen nihilominus cacumen cœlorum est, ubi purissima & simplicissima mens habitat; cui nihilominus terra dicitur centrum, quatenus terra longius distat à circumferentia seu cœlo; Et sic Dei puritas quam longissime distat ab impuritate terræ tenebrosa. Sed ad rem redeamus. Videmus, quod res quælibet naturaliter tendat ad patriam suam: Nam ut grave deorsum tendit, & ibi requiescit, sic ignis sursum tendit, & in suo motu secundum suæ naturæ conditionem pyramidem facit, ut in candela videmus: Quæ quidem figura in materiæ fumosæ ascensu magis consistit, quam in lucis puræ natura: Et tamen talis est ea formæ, quoniam naturali instinctu eam talem fecit dispositio formæ. Quid autem nos intelligamus per pyramides physicas libro quodam huic soli rei destinato explicuimus *in fine historie technica Microcosmi.* Rationes autem harum pyramidum ex Rabbi sapientibus, ac aliunde accepimus: Nam in libro *De porta lucis cap. 2.* dicitur, *quod omnia vitam habentia sursum suo instinctu tendant, hoc est, ad perfectionem; & omnia vitam infundentia deorsum semper vergunt.* Hinc ergo materiæ appetitus sursum versus formæ palatium tendentis, formæque influentis officium sat liquido declaratur. Porro considerando hæc in dignitate & vilitate subjecti sic pyramidum harum positiones describit Reuchlin: *Sublimatio metallorum fit, cum id, quod generosius est, in altiores spiritus bullit ab Alchymia sublimatum, ut puriora ea semper videantur quæ sunt sublimiora: Sic etiam apud inferos dicuntur esse livida & squallida, sordibusque depressa; quæ apud superos candida & illustria, incredibili decore ornata miramur & preconijs laudum prosequimur.* Hæc ille. Et certe, si ab imperfectione summa ad plurimam perfectionem actu lucis procedatur, ibi gradus quidem & proportiones harmoniæ eadem, et-

jam in parvula creatura ex abyſſo perturbata exiliente, inveniemus, quas in ipſo Macrocoſmo; atque medietas motus à baſi ſquallida ſeu imperfectionis ad exaltiffimam illam lucis divinæ cum Deitate continuæ, erit ſedes ſeu gradus perfectionis, ſeu ſedes animæ mundi tam parvi quam magni, per quam ſphæra æqualitatis tranſit; ubi proportio dupla fit, ſeu chorda Monochordi in medio preſſa ſonat Diapaſon ad terminum à quo ſeu baſin terræ ſeu imperfectionis, & ad metam perfectionis, quæ contigua eſt cum Deo; ita ut proportio à termino à quo ad medium ſeu locum Solis ſit reſpectu totius chordæ, à terra ad Deum pertinentis, ut 1. ad 4. vel, ut Diapaſon ad Diſdiapaſon, vel ut 1. ad 2. At vero intelligat velim Joannes Kepplerus, quod in menſura iſtius chordæ non opus ſit menſuris linearum, ſeu proportionibus mathematicis, ſed mere phyſicis & formalibus, ſine quibus in Muſica naturali progredi impoſſibile eſt. Hoc quidem innuere videntur Chymici, ſed ſermone anigmatico, quod *omne naturaliter fugiat ab adverſario ſimili vero delectetur*: Unde concludunt, quod Sol ſeu Sulphur nihil aliud ſit, quam purus ignis in Mercurio occultatus, dicuntque, quod pondera & proprietates ejus ſint reſpectu ſulphuris exiſtentis in Mercurio: Nam elementum ignis, quod in Mercurio crudo non dominatur, tam in Macro quam Microcoſmo & alijs creaturis, imo quidem etiam in ipſo pomodoro maturo hoc ipſum eſt, quod materiam digerit. Quapropter omnis, qui circa veram Philoſophiam verſatur, ſcire debet, quanto ſubtilius ſit elementum ignis alijs elementis, & quanta proportione valeat iſta vincere; Pondus ergo eſt in prima elementari compoſitione Mercurij & non in alio quovis opere. Simili plane ratione ſit compoſitio pyramidum noſtrarum naturalium in magno & minori mundo, talibusque proportionibus adaptatur harmonia vera utriuſque. Accipit ergo Sol lumen ſuum per Diapaſon à Deo, per Sapientiæ Spiritum, & ipſe dona Sapientiæ per Spiritum mundanum diſpergit. Atque hæc harmoniæ chorda eadem eſt in ipſo mundo, quæ in creatura unius pollicis: Nam progreſſio à ſummo imperfectionis gradu ad ſummam perfectionis metam per mediocriter perfectum ineſt tam in re minima, quam maxima: In imperfectiſſimo enim gradu minima eſt lucis, ſeu ignis, ſeu ſulphuris portio: & ita progreditur ignis portio paulatim vincendo materiam, quæcuſque totam materiam vertat in naturam igneam ſeu ſolem ſupremi gradus. In microcoſmo eſt altior Sapientiæ gradus, quam in alia creatura quacunque; & proinde ad perfectionem divinam facillime reduci poteſt gratia aſſiſtente. Hinc inquit Reuchlinus: *Hominem meliorem naturam Deus, ut extat ſacra- tiſſima ſcriptura, ex duobus compoſuit, limo terre & ſpiraculo vitæ, ut limo indutus prudenter corpora curat, & ſpiraculo vitæ præditus ſapienter amet divina, & ad ea adſpiret. Et Mercur. Trismeg. dicit; Magnum miraculum eſt homo, animal adorandum & honorandum; nam tranſit ipſe in naturam Dei. Et D. Paulus inquit; Ex corruptione aſcendet ad incorruptionem, è mortali fiet immortalis: Hinc quidem Adam, qui fuit radix totius generis humani, infectus omnes ramos & folia arboris infectit, juxta illud, Romanorum. Radix amaritudinis ſurſum germinans impedit, & per illam inquinantur multi: At radix ſancta ſanctos ramos producit, atque talis erat Adam ſecundus; quæ radix deſcendit, & movetur contra radicis inferioris motus. Adam enim terreſtris movetur contra Adam cæleſtem. Hæc Archang. in ſuo dogmate Cabaliſtico. Quibus dictis inſinuare videtur, internum ſeu formalem illum motum, quem nos pyramidalem fecimus, in externum talem ipſius hominis. De Macrocoſmi autem actu deſcendente, & paſſivo aſcendente ſi loquitur; *Quicquid diſtat à Deo actu primo & puriſſimo, neceſſe eſt ſubintrare materiam; Vnde naturales deſcribentes entium latitudinem in ejus cæmine faciunt actum purum abſque materia; in imo eſt materia abſque forma. Hæc ille: Per materiam ergo abſque forma intelligit terram per ſe inanem, & per accidens fecundam, quatenus Dei & Sefhirotharum influentias emiſſas ſuperne accipit, earumque receptaculum & quaſi matrix eſt; ex cujus ventre materia fumofa gradatim aſcendens ſemper eo magis dilatatur, quo magis ſurſum tendit; hocque propter ejus incrementum in proportione actuum lucidorum, cujus eſt tendere ſemper ad depurationem & ſubtiliationem: Quare, ut materia in puritate ſe habet, ita quidem de proportione formæ ei inherentiſſime judicare ſolemus: Nam naturæ agentis proportionem ſolo effectu videre poſſumus, & non aliter; quia eſt ignis inviſibilis Zoroaſtris & Heracliti; de quo Job. 28. 12. *Trahitur Sapientia de occultis, abſcondita eſt ab oculis omnium viventium: Volucres quoque cæli latet.* Concludimus igitur, ut antea dictum eſt, quod, ut anima dicitur eſſe in toto & qualibet parte totius, ſic etiam pyramidalis materiæ phyſicæ progreſſio arguat, talem formam internam ei ineſſe, qualis ipſa eſt; Et per conſequens inconſulte locutus eſt ille Muſicus mathematicus, ubi dixit, *formalem pyramidem materiali eſſe inæqualem*: Nam qualis eſt diſpoſitio materiæ, talis etiam eſt proportio formæ; utpote cujus eſt, tale facere materiam, quale ipſa eſt. At materiam in aſcenſu ſuo habere progreſſionem pyramidalem phyſico modo intellectam certum eſt; quatenus aqua eſt terra in decupla proportione ſubtilior, & aer aqua, aere autem ignis, & quinta eſſentia ſeu materia cæli igne: & ſi in cæteris: quin etiam in quolibet elemento ſunt infiniti ſubtilitatum gradus, quos hoc loco recenſere impoſſibile eſt. Hinc ergo liquet, quam futile ſit illud Joannis argumentum, quo probare conatur, nullam eſſe in re naturali unitatem, quæ lineis iſdem menſurari non poteſt; quaſi vero idem terræ pugillus in aquam converti non poſſit, ubi unitates diſferunt propter dilatationem unius, & conſtrictionem alterius more mathematico, & tamen phyſica ratione ſunt eadem conſideratione ponderum philoſophicorum: Nam major ignis ſeu ſulphuris proportio ſubtiliorem arguit ſubſtantiam, minor groſſiorem; ita ut tam in ſubtilitate quam groſſitate,**

tam

tam in perfectione quam imperfectione consistant proportionales identitatis in rebus Physicis; quæ aliter se habent in Mathematicis. Et tamen mathematico more, hoc est, pyramidibus mathematicis illud demonstravi, & unitatibus ejusdem; quia impossibile erat proportionales physicas suo ordine apte explicare; tam in suo motu sunt infinitæ. Ex his pyramidibus simul mixtis, tanquam ex 4. elementis universalibus componitur Cubus in re Physica, seu fit corpus compositum in numero octonario consistens, quod propria sua natura est terra seu lutum, vel compactum aliquod simile sive in cælo sublunari, sive cælesti. Atque in hac ultima harmoniæ mundanæ specie duplex est subjecti & motus ejusdem differentia, qua illud fertur vel ad generationem vel ad corruptionem vel ad augmentationem vel ad diminutionem. (Cujus quidem effectus in rebus compositis regni tam animalis & vegetabilis, quam mineralis assidue experientia declaratur;) Vel qua semper quidem tale manet, quale factum est in creatione, sed vitam assidue suscipit & motum à Sapientiæ divinæ actu ubique in mundi cavitare ambulantis: Vitam, inquam, suscipit, qua existat & continuationem habeat in rerum natura; motum autem vel manifestum vel occultum obtinet, ut officio illo, ad quod à Creatore suo creatum & destinatum est, fungatur: Cujus generis sunt in sublunaribus corpora mineralia, utpote quæ vitam occulta viuunt, & hoc officij habent, ut homini inserviant; in cælestibus vero corpora stellarum, quorum officium est, ut interdum dominante Sole diei dominium habeatur, tenebræque nocturnæ in lucem diurnam transmutentur; dominante autem Luna cum cæteris stellis, ut nocti tenebris instantibus obvelatæ lumen detur, atque ut signa temporum, dierum, & annorum fiant; eorumque motus in illa comprehenduntur Harmonia, quæ à sympathia elementorum universalium non aliter emanat, quam hæc ab Harmonia trina, simplici, & primordiali. Continetur ergo concentus stellarum in Cubica harmoniæ specie, quæ fit secundum lucis in corporibus stellaribus prædominationem majorem vel minorem; cujus est juxta dictas proportionales vel velocius vel tardius movere corpora, quibus inest, eaque altius vel depressius collocare in æthere & ejusdem orbibus. Sic enim videmus, quod tormentum bellicum pulvere bombardico magis oneratum longius & citius globum suum ferre soleat, & fufum artificiale secundum majorem pabuli seu flammæ suæ proportionem altius vehi versus cæli regionem. Sunt igitur hi motus durabiles, corporaque, quibus insunt, natura quoque talia. At vero, quoniam stellarum motus procedit ab ipsis cæli elementis, ideo liquet, quod harmonia etiam exinde procedens ab ipsis elementis derivetur; quippe in quibus rerum natura seu Sapiencia delitescerebat, priusquam stellæ crearentur; nam necesse est, ut principium sequatur principium, sicuti filius patrem, atque etiam elementum elementatum: Uti enim absurdum est vitæ patris ortum attribuire filio, ita quoque non minus absurdum est elementorum harmoniam ipsis Planetis, qui elementata sunt, applicare. Atque si aves scire ex sacri fontis testimonio, qualis sit hæc elementaris harmonia, & qualem sit motus, à quo oritur, lege *caput 19. & ultimum Sap. à vers. 17.* ubi verba hujusmodi reperies, motum & Musicam elementorum luculenter aperientia: *In se enim dum elementa convertuntur, sicut in organo siue Psalterio qualitatis sonus immutatur (non dicit quantitatis) & omnia suum sonum custodiunt; Unde estimari ex ipso viso certo potest: Terrestria enim in aquatica convertebantur, & quæcunque erant natantia in terram transibant, ignis in aqua valebat supra suam virtutem, & aqua extinguentis natura obliviscatur &c.* Ubi quidem vim atque harmoniam elementorum percipere licet; in qua tamen harmonia nulla penitus mentio fit de illa Planetarum: Imo vero hujusmodi elementorum actio & passio harmonica longe ante quartum creationis diem vires suas in pyramidibus mundanis exercebat; siquidem rotatio erat unius elementi in aliud, per quam motus fiebat ab immaturitate plantarum versus perfectam maturitatem per motum & proportionem incrementi sulphuris in Mercurio, seu ignis in aqua tam tenui quam spissa, atque à numero simplici ad speciei multiplicationem per seminaria creata. Unde, inquit Deus ante diem quartum, alloquens suam Sapienciam: *Germinet terra herbam virentem, & facientem semen juxta genus suum, & lignum pomiferum faciens fructum juxta genus suum, & habens unumquodque semen secundum speciem suam: Et vidit Deus, quod esset bonum.* At si hæc harmonia infusa est in compositas hæc creaturas post elementorum creationem, multo magis Deus ipsis elementis vim harmoniæ similem infudit: Unde dictum est post Spiritus divini apparitionem; *Et vidit Deus lucem, quod esset bona; Et fecit firmamentum, quod vocavit cælum: Et dixit Deus, congregentur aquæ, quæ sub cælo sunt, & appareat arida, & vocavit aridam terram &c. Genes. 1.* Nonne est hic admirabilis elementorum harmonia in organo mundano, cujus flator erat Elohim, sonus vero seu vox, Verbum ab ore ejus, atque harmonicarum consonantiarum virtutumque ab ijs promanantium adaptator, Spiritus ille igneus seu forma harmoniæ mundanæ à spiratore & voce procedens, virtutem & actum cuilibet elemento in ipsius gradu, & secundum materiæ ejus dignitatem infundens. Quod quidem peroptime his Psalmistæ Regij verbis declaratur *Psal. 33. 6. Verbo Domini firmati sunt cæli, & spiritu ab ore ejus omnis virtus eorum.* Ab hoc ergo Sapientiæ spiritu procedit totius mundi Harmonia attribuens ac conferens cuilibet speciei virtutem secundum proportionem ejus à Creatore in creatione ordinatam ad legitimam officij ejus executionem. Nec querendus est hic spiritus in cælo vulgari modo accepto; quippe qui est ubique in mundi expanso, & ubiq; semper operatur, juxta illud *Matth. Cælum est thronus ejus, & terra scabellum pedum ejus; Et Sap. 1. 6. Spiritus Domini implet orbem terrarum, quod continet omnia scientiam habet vocis.* Hic ergo est verus natura Sol,

vitam & gloriam mundo & creaturis suis dans, cœlorumque exercitus sua præsentia fovens, atque movere faciens, cujus tabernaculum occultum est in centro elementorum ejus, radij vero symphoniaci passim penetrantes & ubique præsentis. Jam ad mundi seu quatuor elementorum universalium in partes seu tres cœlos divisionem descendamus: Namque post numeri binarij in suum quadratum & Cubum extensionem sequitur numerus ternarius, includens numerum illum imperfectum & materialem cum unitate primordiali, quo duæ unitates sic confusæ in unum numerum, qui est perfectorum radix, redigatur: Sic etiam ejus proprietas in mundo sequitur naturam aqueam in Elementa divitam. Quare secundum proprietates divinæ Trinitatis mundus in regiones tres materia unitatum physicarum non differentes distinguitur: Quas quidem distinctiones sapientia produxit cujus spiritus erat gluten inter aquam & lucem, seu soboles potentia divinæ actusque ejusdem: Nam actus est ille effectus lucis, quo materia unitas una ab alia differt. Atque iterum quodlibet horum cœlorum in tres alias regiones subdividitur; ut cœlum Empyreum in tres hierarchias, & iterum quælibet earum in tres alias portiones, angelorum ordinibus attributas: & sic in cæteris: Est enim hoc negotium & officium spiritus ignei, qui distinguit omnia primum per suam radicem 3, in quadratum 9. (quippe in quot regiones quodlibet cœlum dividitur) & deinde in Cubum 27. quæ secundum Platonicos est mensura mathematica totius semidiametri. Ternaria ergo divisio est ex parte animæ seu virtutis Tetragrammati informantis, & Binaria progressio ex parte materiae informata: Nam elementa universalia producta sunt immediate post divinæ potentia in actum reductionem; At cœli die secundo & tertio fuerunt completi. Pro cœlorum multitudine testimonia habemus ex sacris literis: *Cœlos statuit Iehova sua sapientia Proverb. 3. 19. Cœli cœlorum sunt Dei Deorum. Deuter. 10. 14. Cœlos cœlorum fecit Iehova, & omnem exercitum eorum. Nehem. 9. 6. Cœli cœlorum, & aqua, quæ supra cœlum sunt, laudant Deum, Psalm. 148. 4.* Ex quibus liquet, quod sit cœlorum numerus, qui videtur esse ternarius; quorum cœlorum primum primi diei opus erat: Nam in quo loco poneretur lux, nisi in suo proprio cœlo Empyreo, quatenus nec æthereum nec sublunare adhuc creatum erat? Nonne etiam dicit Paulus, *se in tertium cœlum fuisse raptum, ubi mirabilia & ineffabilia se vidisse* fatetur? At ille nihilominus vult, universam mundi harmoniam ab extremis motibus Planetarum provenire: qui quidem motus sunt circulares, & per consequens aliquam harmoniam in gradibus distantia inter unum machinae mundanae semidiametri terminum & alterum investigari negat, ut apparet *ex textu 18. 19. 20.* Verum tamen percipiemus, quod Plato in *suo Timeo* ad mundi formationem & mensuram usus sit numero ternario, qui primus est numerus impar pro mundi compositi radice quo in regiones distinguitur; cujus quadratum est 9, est Cubus 27. Quo quidem numero metitus est mundi orbium rationem, inde concludens, quod, quo magis proceditur à peripheria, eo spissior sit substantia mundanae gradus, non aliter quam à radice versus Cubum in corporis profundum sic progressus. At vero, quoniam in 27. tres reperiuntur numeri novenarij, idcirco hoc modo eos disposuit Plato ad suum Cubum, quo metitus est mundi semidiametrum, 9.9.9. Cui, si Aleph addatur, quod unitatem importat, numerus millenarius efficietur, ultra quem non est progressio. Unde, ut Hebraei *Aleph parvulum* habent pro rerum omnium unitate & termino à quo, sic *Aleph magnum* denotat numerum millenarium; qui est terminus ad quem. Hinc *Deus unus* dicitur *Alpha & Omega, principium & finis*: Nam numerus denarius est radix numeri millenarij, qui est Cubus, cujus quadratum est 100. Unde quam aptissime delineavit Plato mundi fabricam in numero millenario nempe 9.9.9. In quibus quidem dimensionibus formalibus totam Musicae mundanae harmoniam posuit ipse: Cui etiam astipulari videtur Franciscus Georges Venetianus, qui in eodem subjecto integrum, imo vero & magnum complevit Voluminem doctissimeque scripsit. Primum igitur numerum novenarium Hebraei statuunt esse numerum simplicem, quatenus sub 10. continetur; & proinde volunt, ut sit propter simplicitatem suam numerus formalis & essentialis, eumque novem Angelorum ordinibus attribuunt, qui sunt in mundo intelligibili: Quorum quidem ordinum differentia denotat varietatem graduum & harmonia, qua unus præcellit alteri in proportione & dispositione. Atque in hanc sententiam ceciderunt D. Dionysius, & alij Theologiae patres. Anne ergo hæc harmonia à Planetarum motibus? Secundus denariorum ordo, quatenus in quadrato seu numero centenario reperitur, de materia spissiori participat: Unde hisce attribuuntur cœli 9. Tertius denique in Cubum numerum seu millenarium descendit, quatenus magis est materialis & compositioni propinquior, in quo continentur 9. genera generabilium & corruptibilium in mundo elementari. Hunc quidem à simplicitate ad compositionem descensum, & in descensu harmonicam inter unam sphaeram & alteram propagationem agnovit Plato & cæteri sapientes: Quæ quidem metrica mundi harmonia non attribuitur Planetarum motibus; quippe qui ad suam harmoniam faciunt, sibi ipsis tanquam creaturis particularibus propriam, ad sonumque in mundo officia eorum pertinent, & non ad universum mundum, utpote cujus harmonia in majori vel minori proportione lucis æternæ in spiritu mundano, seu, Chymice loquendo, sulphuris gradus in Mercurio consistit. Porro etiam hunc ab unitate descensum in numero novenario ipse Author in *præom. lib. sui 3.* agnoscit fuisse opinionem ipsius Pythagoræ, qui in suo Tetractij facit materiam mundi descendere meo more ab unitate in numerum parem à radice 2. per quadratum 4. ad Cu-

Cubum 8. atque etiam ipsam formam eadem harmonia cum materia ab unitate in numerum impari; atque ita harmonica mundi progressio fit à simplicitate ad multitudinem hoc modo:

Hic, incipiendo à numero binario, bis 2. sunt 4. bis 3. sunt 6. bis 4. sunt 8. bis 6. sunt 12. bis 9. sunt 18. Tunc procedimus ad numerum ternarium, & dicimus, quod ter 2. sunt 6. ter 4. sunt 12. ter 6. sunt 18. & ter 9. sunt 27. Ex primo ergo triangulo 1. 2. 3. primam & simplicissimam compositionis speciem concipimus, quæ fit ex cæli Empyreï elementis, estque illa, quæ in radicali numero consistit angelorum: Ex secundo triangulo 1. 4. 9. compositionem speciei secundariæ colligimus, videlicet ex elementis æthereis; estque stellarum, in numero quadrato contenta: In maximo autem illo 1. 8. 27. mundus universus cum sua basi consistit, qui denotat compositionem ex elementis sublunaribus, ex quibus corpora imperfecta, qualia sunt meteora, & perfecte composita, qualia sunt animalia, vegetabilia, & mineralia, constant: Ratio est, quia ex sinistro latere elementorum substantia ordinatur, ex dextro autem eorum forma. Ubi videmus, quod 1. sit autor numeri tam imparis quam paris æqualiter distributis utriusque lateri. Nam ab 1. tanquam ab æterna potentia derivatur materia ex una parte, quæ etiam ab 1. in actuatur; Unde 2. fiant 3. indeq; nexum atque unitatem lucis cum spiritu denotant in prima elementorum compositione. Deinde in secundi trianguli latere sinistro 1. cum 4. seu cum quadrato materiæ jungitur, & fit secunda elementorum compositio; deniq; ab 8. deorsum respicit 1. & grossiora producit elementa tertiæ compositionis. In suprema ergo regione unitas conjungitur cum 2. nexu inviolabili, & fit anima angelica cum corpore tali per 3. ubi 1. est anima, & 2. corpus: In media 3. se permiscet cum 4. & 2. & fit anima stellaris ac corpus tale secundum perfectionem numeri 9. ubi 4. & 2. arguunt 6. seu elementa corporea stellæ, & 3. cujus additione 9. seu quadratum numeri ternarij producit, animam illius. Ex quibus fat liquido constat, quod compositio angelica cæli superioris, quæ in 3. consistit, sit anima corporum cæli medij: Unde Cabalistsæ mundi animam dixerunt *Angelum Metatron*. Denique 4. & 8. faciunt 12. quo quidem numero corpus imperfecte mixtum arguere fas est, cui si corpus Planetarium addatur, nempe 6. compositionem completum ex elementis docet, videl. 18. cujus forma erit 9. i. e. tota cæli compositio, quæ dicitur vita mundi inferioris, sed modo occulto intellecta; atque ita completa erit creaturæ elementatæ compositio in 27. qui est finis tam mundi quam eorum quæ in illo creata sunt. Est igitur proportio superbipartiens secundas in elementorum constitutione, ut 2. ad 1. 4. ad 2. & 8. ad 4. Similiter ad creaturarum procreationem proceditur in proportionem tertias supertripartiente, ut 6. ad 3. & 12. ad 6. Et ad unionem creaturæ compositæ cum suis elementis requiritur naturæ trinæ vis, quæ est elementorum ligamentum, ad quæ requiritur; & in progressionem suam simplicem formalem progreditur à radice 3. ad 27. & ratione compositionis, ut 18. ad 9. & 27. ad 18. Nam in hac quidem progressionem se auget numerus novenarius semper per suam propriam dimensionem quousque ad radicis suæ cubum perveniat. Ex quibus videre licet, quod anima cæli Empyreï, & angelorum forma sit immediata emanatio ab 1. totaque hujus cæli compositio quasi anima cæli medij, cujus esse quintum dicitur vita inferiorum; & tamen tam materia (cujus in multitudinem parem immersio per sinistram Trianguli latus observatur) quam forma (quæ in latere dextro ab unitate ad multitudinem impari descendit) originem habet in 1. adeoque totum tam formale quam materiale revera nihil est aliud, quam mere unum, quamvis quoad nos, videatur in multitudinem immergi. Hinc igitur dependet universalis mundi Harmonia: Hinc proportionem omnes oriuntur, quibus Musica creaturarum adaptatur: In proportionem enim dupla consistunt 2. ad 1. & 4. ad 2. & 8. ad 4. ex qua Diapason, & ejus duplicitates conflantur; & per consequens elementorum creatio, ex quibus mundus conflatur, ab ea oritur. In illa sesquialtera invenimus respectum materiæ elementaris ad formam compositi; Sic 3. se habet in aspectu suo ad 2. & 9. ad 6. & 6. ad 4. & 12. ad 8. & 18. ad 12. & 27. ad 18. Hinc formæ mixtio completa cum materia elementari sequitur. In proportionem vero sesquitercia producuntur imperfecte mixta, ut sonent inter materiam & formam ad complementum compositionis: Sic respicit 4. ad 3. 8. ad 6. & 12. ad 9. Atque ita completa est universa naturæ Harmonia à puncto superessentiali initiata. Ex figuræ ergo illius inspectione atque observatione deprehendimus creaturas cæli Empyreï, hoc est summæ puritatis creatæ, componi ex duobus, luce nempe & spiritu, ex basis illius observatione, illas vero cæli medij ex tribus, videlicet ex duobus superioribus & tertio spiritu grossiori, uti ex basi ejusdem 4. 6. 9. constat; istud autem infimum ex 4. videlicet ex elementis sublunaribus proportionem auctis, ut ex basi ejus videre licet. Sic ergo videmus, quod 2. processit immediate ab 1. per duplicationem, ex quo, addita 1. fit 3. seu triangulus primæ compositionis, denotans alteri-

alteritatem, seu naturam angelicam; ad cuius specimen omnes mundi particulae sunt constitutae, juxta illud Jobi. *Quis jecit lapidem ejus angularem?* Stat itaque triangulus ut in superiori loco 1. 2. 3. Ubi huic caelo seu compositioni attribuuntur duae primae Tetragrammati literae. 1. 7: Deinde addendo via transversa 3. ad 4. numerum septenarium producit, Hominis vitae attributum, ut Hexadem ejus corpori: Hinc dictum est; *Fecit hominem angelis paulo minorem.* Psal. 8. Sed in ordine naturae 1. 2. 4. ex uno latere & 3. 9. ex altero denotant Triangulum secundae compositionis, qui se habet ad primum, ut quadratum ex radice: quare caelum medium denotat cum corporibus ejus, quae densiores definiuntur esse illorum orbium partes. Ex quibus liquet, quod caeli utriusque abunde reperiantur in homine interno: Reliquae autem creaturae ex profundioris animae in materiam terram descensu & compositione fiunt: Unde Ennadem accommodarunt sapientes omnibus creaturis: Nam triangulus ad earum compositionem basin profundiore perit, & tunc sic stabit 1. 2. 4. 8. ex una parte, & 1. 3. 9. 27. ex altera, ut supra: Unde primus triangulus est ut radix ad inferiora, secundus ut quadratum, atque infimus ut Cubus, tam in mundi caelorum compositione, quam in creaturarum eorundem constitutione. Unde liquet, quod Harmonia universalis fiat descendendo, & nequaquam à circulari Planetarum motu; quippe qui non extiterunt in rerum natura, nisi demum post fabricam mundanam, quae gradatim facta est descendendo, ut ex scripturis sacris elicimus: Atque ita constat exinde, quod intentiones Platonis & Pythagorae longe aliae fuerint, quam ut mysteria corporum quinque regularium adapterent motibus Planetarum: quin potius ea referebant ad distantias elementorum ab invicem, quibus formae & materiae harmonia differebant propter proportionum varietatem. At vero Arithmetica & Geometria istiusmodi, quibus haec Harmonia fit, non sunt vulgares, sed vere formales, comprehense sub hoc vocabulo Hebraeorum *Ghematria*; quae versatur circa profundam meditationem Cabalae, Magiae naturalis, & Alchimiae verae, hoc est, scientiae Elementaris, caelestis, & supramundanae seu intelligibilis. Concludimus igitur, quod in primis sacras scripturas atque etiam rationes Philosophorum praestantissimorum, hanc nostram de Harmonia mundana opinionem defendentes, habeamus, quae omnimodo fundamentis Kepleri adversari videntur. Habeo itidem ego exactissimam hujus Harmoniae mundanae demonstrationem in experimento cujusdam creaturae nobilissimae; in cujus anatomizatione haec omnia oculis & animo observavi; quam quidem in fine & complemento operum meorum in lucem publicam ad commune beneficium edere mecum constitui. Quod quidem licet sit secretum parvulum respectu arcani illius maximi, quod Celeberrimi Fratres de Rosa Crucis se intelligere fatentur; attamen, ut ipsi caelestem Angelorum panem (satis scio) intelligunt & habent, de quo tanta ubique cecinerunt scripturae sacrae mirabilia, sic etiam ego panis terrestri secreta physica, à nemine haecenus, quod sciam, percepta in publicum bonum Deo favente exponam, Tractatumque illum meum *Clavem Philosophiae minorem, sive Experimentum oculare* nuncupabo; quia ad ipsorum arcanum rectissime pertinet titulus *Clavis Philosophiae & Panosophiae verae*, quae ab illa Davidis haud differre videtur, uti ex ipsorum scriptis colligere licet. Quod denique ad Harmoniam Planetarum attinet, dicimus, illam esse ipsis propriam, & à Creatore ordinatam, ut in illius proportionibus, quibus naturaliter ipsi moventur, *signa sint in stata tempora, & in dies, ac annos*; atque ut in *diurnis motibus, Solis* scilicet, *lux adsit terrae pro diurno tempore, ac diei dominetur*, Luna vero cum ceteris *stellis dominium de nocte* obtinendi vim habeat. Psal. 136. 8. In alium usum non legimus eas in scripturis sacris fuisse à Deo ordinatas; licet Sol caeli in acquisita sua perfectione mira praestare videatur: Est enim sola & unica Sapientia Sol ille praecellens, sed per se invisibilis; nocte & die ubique praesens, gloriam & vitam omni creaturae exhibens atque infundens liberaliter: Sine qua quidem stella matutina nulla est vera Astronomiae scientia, nulle certa Astrologorum praedictio, aut Harmoniae mundanae recta cognitio.

Atque ita hunc ad Joannis Kepleri Appendicis partem ultimam, discursum, licet non ut volui, attamen ut potui, non mea voluntate propria ad hoc opus invitatus, sed alterius invidiae stimulis incitatus, immensis Deo Opt. Max. gratijs praecurrentibus, feliciter pertexui.

F I N I S.

Datum der Entleihung bitte h

4. Dez. 1985

5. Nov. 1486

2000
Dieser Band wurde ~~1999~~
durch Bestrahlung sterili-
siert. Verfärbungen stellen
keine Gefahr dar.

SLUB DRESDEN

3 1711314

1 B 3237 (R.S.)

